

REVISTA BIBLIOTECILOR

4 • 1968

Publicație

*a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

550016091

BIBLIOTECILOR

	<u>Pag.</u>
Luminița GHIVIRIGĂ: Biblioteca școlară în perspectiva unor exigențe sporite	195
Vasile TEODORESCU: Lectura și orientarea profesională a elevi- lor	197
Beatrice ARION: Tinerii — singurii răspunzători?	202
G. V. : Mai multă atenție organizării accesului liber la raft	210
Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: Din nou despre inadvertențe în indicele de clasificare zecimală cuprinși în nota tipografică	213
Paul SIMIONESCU: Din realizările istoriografiei românești — 1967	218
Cronică	222

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

Ion COLAN: Inceputurile bibliotecii din Șcheii Brașovului (seco- lele XV și XVI) (I)	224
Dan SIMONESCU: Ultimul cuvânt al lui Ioan Bianu	227

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

George VLĂDESCU: Biblioteca Universității Jagellone din Cra- covia. Însemnări dintr-o călătorie	230
De peste hotare	232

PROFILURI

Al. SĂNDULESCU: Delavraucea — animatorul de cultură. 50 de ani de la moartea sa	236
--	-----

Vasile NETEA : George Barișiu, mesager al cărții românești. 75 de ani de la moartea sa 238

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Bibliotecile românești într-un ghid internațional; Bibliotecinie cataloghi (Cataloge de bibliotecă); Löschburg W., Wegehaupt, H., Penzold, L. Die Deutsche Staatsbibliothek und ihre Kostbarkeiten (Biblioteca Germană de Stat și comorile ei); O remarcabilă inițiativă bibliografică 240

FIȘIER

Starosciak, Jerzy. Elemente ale științei administrației; Viitoare apariții editoriale la Editura științifică; Bonnard, A. Civilizația greacă. Vol. 1; Șincai, Gheorghe. Opere. Vol. 1. Hronica românilor, Tom. 1; Bodnărescu, Samson. Serieri; Negoșescu, I. Poezia lui Eminescu; Sbărcea, George. Tiberiu Brediceanu în slujba muzicii românești; Rey, Etienne. Viața sentimentală a lui Berlioz 245

CONSULTAȚII

Maria SENCIUC, A. CORVĂTESCU: Clasificarea zeeimală și organizarea catalogului sistematic (IV) 250

REDACȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDIGENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

Biblioteca școlară — în perspectiva unor exigențe sporite

La început de veac, în 1901, revista *Semănătorul* publica *O mică lămurire* — articol semnat de Al. Vlahuță. Reținem, pentru ceea ce ne interesează aici, constatarea îndreptățită a autorului: „ce de lucruri bune și frumoase dorm uitate prin cărți pe care nu le mai deschide nimeni”¹⁾. Raportată la realități contemporane, afirmația de mai sus — spre regretul nostru — nu capătă iz anacronic. Și acum uitarea se așterne uneori destul de repede peste cărți, mai vechi și mai noi, iar unele lucrări nu ajung să fie uitate pentru simplul motiv că nici nu li s-a observat apariția.

Cind este vorba despre lectura adulților, orice bilanț nesatisfăcător este explicat îndeobște prin ritmul trepidant al obligațiilor cotidiene, prin avalanșa solicitărilor de „mass-media” care situează lectura, în ierarhia ocupațiilor de timp liber, pe o treaptă inferioară emisiunilor tele și radiofonice, spectacolilor etc.

Dacă ancheta se referă la *ce, cit, cum* citesc tinerii, elevii (și binevenită ar fi o cercetare complexă, riguros științifică, în această direcție!), printre cauzele care explică și reușitele și scăderile, acțiunea educativă trebuie să aibă o pondere de prim

plan. Pentru că, oricite calități reale — informaționale, artistice, etice, formative — ar avea o carte, ea nu intră în viața copilului de la sine, numai în virtutea acestor calități; iar copilul nu știe să-i întindă mina, tot astfel cum el nu poate descoperi și înțelege singur valorile culturale materiale create de omenire.

În întâlnirea copilului cu cartea (atât de importantă adesea pentru orientarea personalității lui), credem că putem distinge două etape, două obiective ale influenței educative: *selecția lecturii și dirijarea procesului de formare a interesului, dragostei și obișnuinței de a citi*. Ne propunem să abordăm aceste două categorii de probleme — cu strinse implicații reciproce — în lumina atribuțiilor bibliotecii școlare.

S-a discutat relativ mult despre fondul de cărți și publicații al acestor biblioteci, afirmându-se, pe bună dreptate, că este necesar ca el să răspundă unor cerințe de ordin didactic, prin materiale „calcate” pe programa școlară a tuturor disciplinelor, în număr suficient, prin asigurarea informării atât a elevilor, cât și a cadrelor didactice.

Deși condiții obiective (iar altele mai puțin obiective!) fac să nu fie satisfăcute peste tot și integral aceste exigențe, considerăm, după cum am precizat de la bun început, în chiar titlul articolului nostru, că pot fi

¹⁾ Citat după I. Cremer, *Scritorii noștri clasici și problemele școlii*. Buc., E.S.D.P., 1956, p. 220.

formulate și alte exigențe față de bibliotecile școlare. Pentru că școala însăși are acum de satisfăcut noi cerințe, superioare.

Fondul bibliotecii școlare — spre deosebire de conținutul procesului de învățământ, concretizat în planuri, programe, manuale — poate înfăptui o mai rapidă „racordare” la nou, la actual, prin operativitatea cu care se achiziționează lucrări valoroase, înainte ca ele să poată fi incluse, recomandate de programa unui anumit obiect de învățământ, la o anumită clasă.

Dacă se rămâne la o dependență rigidă de aceste programe, se contravine nu numai nevoii de informare „la zi”, ci apar lacune și în alte direcții: biblioteca nu are suficiente lucrări de sinteză, care depășesc cadrul relativ strict al unei discipline școlare și, mai ales, unele lucrări atât de necesare dirigintelui, care nu se studiază în procesul de învățământ și care au totuși bogate resurse educaționale.

Să presupunem că este depășită această etapă și că biblioteca școlară devine atotcuprinzătoare, satisfăcând multiple cerințe. O observație privind organizarea fondului ei. În multe biblioteci am întâlnit rafturi destinate fiecărei clase. Cu prilejul elaborării de către institutul nostru a unor colecții de texte literare care să vină în sprijinul muncii educative, am avut și noi de rezolvat o problemă de sistematizare. Lucrând la primul volum, destinat claselor I—IV, mi s-a confirmat faptul că ar fi dificil și arbitrar, formal să împărțim materialul în patru părți, fiecare destinată unei clase. Considerăm deci că nici biblioteca școlară nu poate pretinde să facă nete diferențieri pe unități de timp atât de restrinse cum este un an școlar, după cum credem că ar fi bine să se renunțe la raportarea simplistă a lecturii la vârsta și clasa cititorului. Am surprins, nu rareori, dialoguri de tipul următor, în bibliotecă:

Elevul, dezorientat: „Am venit să iau și eu o carte”.

Bibliotecara, cu intenția de a-l ajuta: „Ești în clasa a V-a, ia asta” — și atîta tot, fără o privire în fișa cititorului, fără a încerca să-i cunoască o preferință, un gând, și fără să aibă curiozitatea apoi să afle dacă, pînă la urmă, elevul a citit cartea „recomandată”, dacă i-a plăcut ori nu. Mai mult decît la lecție, mai mult decît profesorul, bibliotecarul din școală are posibilitatea individualizării muncii sale, a răspunsului adecvat, diferențiat în funcție de cerințele specifice ale elevului, de orizontul său cultural, de preocupările și înclinațiile proprii.

Există apoi momente în viața unui colectiv de elevi care ar trebui trăite într-un fel și de către bibliotecar. Ne referim, de

pildă, la acele interesante concursuri, organizate frecvent și la clase mici, pentru curciorirea titlului de „cel mai bun recitator”, „cel mai bun povestitor”, cînd copiii caută febril materiale și cînd sfatul competent al celui care știe ce se găsește în bibliotecă este binevenit.

Și tot binevenite pot fi sugestile aceleiași persoane privind întocmirea bibliotecii de acasă a elevilor. De ce nu ar fi invitat bibliotecarul ca să le dea îndrumări în acest sens în cadrul unei adunări a părinților pe școală? Le-ar putea vorbi despre ce cărți să cumpere copiii, despre cum să le organizeze biblioteca și despre cum se educă grija și dragostea de carte.

Cu ultimele precizări, am trecut, de fapt, la aspecte care (în de a doua problemă anunțată, continuarea firească a celei dintîi

Nu ne vom ocupa aici de întregul sistem al acțiunilor instructiv-educative prin care cadrele didactice conduc elevii de la însușirea tehnicii cititului la formarea deprinderilor de lectură în afara manualului. Semnalăm numai cîteva etape ale acestui sistem, în care biblioteca școlară apare direct implicată. De menționat în mod special semnificația primului contact organizat, către sfîrșitul clasei I, al elevilor cu biblioteca. Multe nu află ei atunci, dar dobîndesc un drept care poate lua proporții de eveniment în ochii lor: au acum o fișă de cititor, pot împrumuta cărți, ca cei mari, cărți pe care, după ce le citește, trebuie să le restituie la fel de curate, de îngrijite, cum le-au luat. Rezonanță educativă a „evenimentului” se poate menține mult timp. Și este foarte bine dacă se întîmplă așa.

Tot în biblioteca școlară, mai tîrziu și treptat, elevii învață cum se folosesc: fișierul, catalogul, lucrările de referință, cum se întocmesc fișe de diferite tipuri, bibliografii, iar — dacă există și o sală de lectură — ei se familiarizează cu atmosfera de lucru dintr-o bibliotecă. Toate acestea aici trebuie să se deprindă și nu în bibliotecile publice, care oferă mai puține condiții pentru asemenea adevărate lecții de tehnică a muncii intelectuale.

În unele școli, și anumite ore de literatură se țin în bibliotecă, aceasta reprezentînd cadrul adecvat pentru a intra în atmosfera proprie lucrărilor, autorului studiat. După cum există și alte inițiative care pot fi generalizate, cum este de exemplu, cea de la biblioteca Liceului „I. Neculce” din București, privind accesul liber la raft al elevilor. Oricum, posibilitatea de consultare a cataloagelor, dicționarelor, enciclopediilor trebuie asigurată elevilor la maximum. Am apreciat ca pozitivă practica întîlnită la liceul din Brănești, de a lăsa în permanență la

dispoziția elevilor un dicționar român-român, care efectiv era asaltat de ei în fiecare pauză. E un fapt mărunț, dar elocvent pentru cum gândesc educatorii din școala aceea să satisfacă interesele de cunoaștere ale elevilor. Tot mărunț, însă plin de semnificații, este și alt fapt. Ne gândim la nejustificata mândrie cu care uneori ni se arată rafturi înțesate cu cărți, în bibliotecile școlare vizitate de noi, când, de drept, tocmai *rafturile goale* ar fi un motiv real de bucurie!

Ne surprinde, de asemenea, cum, în condițiile existenței unui regulament unic privind organizarea bibliotecilor școlare, coexistă în învățământul nostru stiluri foarte diferite de la o școală la alta în rezolvarea sarcinilor acestor biblioteci. Ceea ce diferențiază mai ales activitatea lor, este întinderea și calitatea muncii bibliotecarului, în unele școli limitată la extrem, în altele armonios conexată influențelor educative ale întregului colectiv didactic. Ne referem, în introducerea articolului nostru, la anacronisme. Imaginea bibliotecarului din școală, care nu face decât să țină evidența cărților „intrate” sau date cu împrumut, o situăm cu convingere în raftul anacronismelor. Și fiindcă vrem să privim în perspectivă, să sperăm, să năzuim mereu la mai mult și la mai bine, credem că nu este utopică cerința ca, pentru a situa efectiv bibliotecarul școlar în rîndul educatorilor, — așa cum se cuvine — este necesar să i se asigure și o pregătire superioară cu dublu profil: de bibliotecar și de om al școlii, asimilat în drepturi (salariu, vechime) cu cadrele didactice.

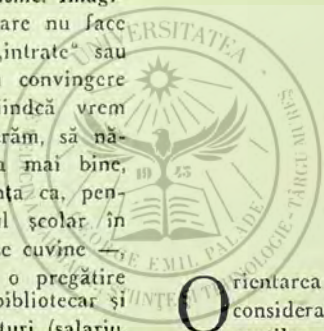

Ca tot ce se situează în domeniul specific fenomenului educațional, și activitatea bibliotecii școlare nu-și poate măsura eficiența imediat, ci în timp, și nici nu trebuie privită în afara întregului sistem al influențelor educative exercitate asupra elevilor.

Cînd putem aprecia deci reușita muncii acestei biblioteci? Cînd elevii încep să se desprindă de ea, să frecventeze sistematic biblioteci publice cu un fond de cărți mai vast și, mai ales, cînd permanent simt nevoia și bucuria unei lecturi de calitate, variate, deschizătoare de orizonturi.

Luminița GHIVIRIGĂ

șef de sector la Institutul
de științe pedagogice

Orientarea profesională trebuie să fie considerată drept „ajutorul dat adolescenților în alegerea unei profesii apropiate capacității și gusturilor lor, ținînd seama de nevoile de mîna de lucru în condițiile în care favorizează dezvoltarea personalității și permit individului să obțină în munca sa maximum de satisfacții, asigurînd în același timp utilitatea optimă a resurselor productive”^{*)}. Orientarea profesională este o acțiune complexă, a cărei dinamică este condiționată de factori, atât obiectivi, cît și subiectivi. Scopul ei trebuie să fie acela de a concilia înclinațiile și dorințele fiecăruia cu necesitățile obiective ale progresului social, în așa fel încît să genereze — fapt deosebit de semnificativ — satisfacții majore și să asigure, în condiții superioare, folosirea tuturor resurselor productive.

*) Apud Salade, D. *Ce este orientarea profesională?* În: Colocvii, an. 2, nr. 5 (11), mai 1967, p. 6.

Încă din clasele V—VIII, elevii trebuie să cunoască, în linii mari, viitorul lor drum în viață, deoarece la absolvirea școlii generale ei au de ales între liceul obișnuit, școala profesională, liceul de specialitate sau producție.

S-ar părea că lucrul este foarte simplu și că opțiunea se poate face fără nici o dificultate, copiii având în fața lor un mare număr de profesii. Dar tocmai multitudinea necunoscutelor acestei ecuații ridică numeroase semne de întrebare care nu pot fi înlăturate cu ușurință.

Rezultatele unei anchete**) efectuate în rîndul a 447 de elevi de la mai multe școli din mediul urban și rural — printre care Școala generală nr. 136 și Liceul nr. 27 din București — au subliniat variațiile înregistrate în alegerea profesiei în funcție de vîrsta subiecților chestionați și de influențele diverse exercitate asupra lor (vezi tabelul de la p. 199).

Aproape fără excepție, elevii ultimelor clase (a VIII-a și a XI-a) sînt hotărîți în privința drumului ulterior, dovădind astfel că alegerea profesiei nu este un act spontan, ci rezultatul unor căutări îndelungate. Cei din clasele a VII-a și a X-a mai oscilează încă între o profesie sau alta, majoritatea motivînd că mai au destul timp pînă să se hotărască definitiv.

**) Ancheta s-a desfășurat astfel:

Elevilor li s-a dat cite un chestionar care cuprindea, printre altele, următoarele întrebări:

— Ce profesie vrei să ai cînd vei fi mare?
— Cine te-a influențat mai mult în alegerea acestei profesii?

- școala
- familia
- prietenii

— Părinții tăi ce profesie doresc să-ți alegi?
— Care sînt ultimele trei cărți pe care le-ai citit și cine sînt autorii lor?

— Ce carte ți-a plăcut mai mult și de ce?
— Ce cărți citești cu plăcere?
— științifico-fantastice
— tehnice
— beletristice
— poezie
— proză
— teatru

— Care este eroul tău preferat și de ce?

Elevii au răspuns la chestionar pe loc, pentru a se evita astfel intervenția unor factori externi care ar fi putut sugera sau corecta unele opinii. În vederea obținerii unui plus de sinceritate, elevilor li s-a oferit posibilitatea de a nu-și iscăli răspunsurile sau de a folosi doar inițialele.

Scopul anchetei a fost acela de a urmări modul în care evoluează preferințele elevilor în raport cu vîrsta și cu unele influențe externe, precum și de a cunoaște rolul literaturii în viața lor, contribuția acestora la formarea unui om cu un orizont larg, capabil, în același timp, de puternice trăiri afective.

Datele din tabelul menționat evidențiază diversitatea de dorințe, dar și concentrarea preferințelor în jurul cîtorva profesii. Printre acestea este, de pildă, cea de actor, visată mai ales de cei mici (8 la sută dintre subiecții anchetați). E greu de presupus însă că toți acci care visează să se pună sub protecția muzelor să reușească, deoarece, de cele mai multe ori, nu există concordanță între posibilități și năzuințe.

La vîrsta marilor clanuri, a marilor pașuni, cînd copiii nu-și pot cunoaște inclinațiile și aptitudinile, visele îndrăznețe se țes încă din himere și de aceea se simte nevoia imperioasă a unor intervenții ferme, dar delicate, comprehensive, care să pară nu hotărîri irevocabile, sentințe, ci corective menite să dea o mai mare stabilitate visului, nu să-l abată din drumul său. O imixtiune brutală ar produce în sufletul adolescentin grave leziuni, unele incurabile, iar profesia impusă, chiar dacă ar fi potrivită, nu va fi niciodată un adevărat prilej de satisfacții.

Se întimplă însă, uneori, ca acei chemați să hotărască în legătură cu orientarea profesională să nu poată face aceasta în mod eficient, deoarece nu-și cunosc copiii, fie pentru că n-au manifestat interes față de preocupările și idealurile acestora, fie din lipsa unor sumare cunoștințe psihopedagogice.

Graficul nr. 1 ilustrează mutațiile operate în actul opțiunii în raport cu vîrsta și cu diferitele elemente care-l determină, relevînd afirmarea personalității subiecților anchetați care sînt, o dată cu creșterea vîrstei, mai puțin receptivi la influențele externe și mai dispuși să asculte de propriile lor preferințe și inclinații.

Elevii claselor mici sînt influențați în mai mare măsură de către familie, al cărei rol este — în multe cazuri — determinant în alegerea profesiei, deoarece ei nu au încă posibilitatea să se orienteze cu luciditate în labirintul profesiunilor actuale și, totodată, familia își poate impune mai ușor punctul de vedere, în cazul copiilor de această vîrstă, apelînd uneori, ce-i drept, și la argumente extrapedagogice.

Școala și familia acționează asupra copiilor într-o măsură mai mare sau mai mică în funcție de vîrsta acestora: în cazul celor mici, școala are mai puțină influență — poate și pentru că ei nu și-au dezvoltat încă personalitatea, pentru că nu au oferit suficiente puncte unde să poată acționa pîrguile necesare — în schimb, pentru elevii claselor mari, influența școlii se situează aproape pe același plan cu aceea a familiei.

Lectura este unul dintre elementele care acționează puternic asupra elevilor, determinînd intense trăiri afective și contribuînd la făurirea, în planul fanteziei, a unui arumit univers corespunzător structurii psihice respective, contribuînd astfel la crearea unei

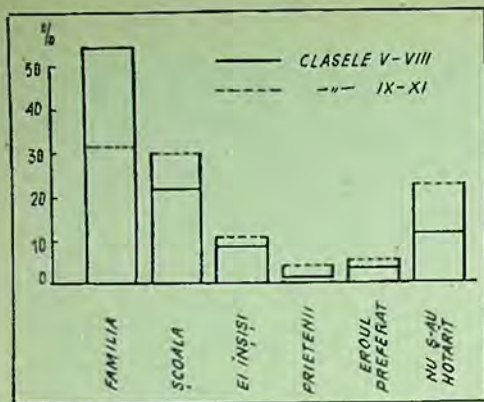
Opțiunea profesională

Profesia	Preferințe profesionale (în procente)	
	Clasele a VII-a—a VIII-a	Clasele a X-a— a XI-a
Actor	8	4
Agronom	—	3
Arheolog	0,75	1,70
Arhitect	1	5
Artist plastic	0,75	1,50
Asistent medical	3,50	1,70
Biolog	—	4
Coafeză	0,75	—
Critic literar	—	1,50
Croitoreasă	2	—
Desenator tehnic	0,75	1
Economist	—	1,50
Educatoare	0,75	—
Explorator	—	0,75
Farmacist	2	3
Fizician	1,50	1,50
Frizer	1,50	—
Geolog	—	3
Infirmieră	0,75	—
Inginer	8	13
Învățător	—	1
Judecător	0,75	1,50
Laborant	—	0,75
Manichiuristă	0,75	—
Marinar	2,50	0,75
Medic	3,50	6,30
Medic stomatolog	—	3,60
Medic veterinar	8	0,75
Muncitor	3,50	—
Ofițer	—	1,50
Ofițer marină comer- cială	11	0,75
Ospătar	0,75	—
Pilot	2	1,70
Profesor	10	17
Regizor	0,75	0,75
Sportiv	2,50	—
Tehnician	3,50	5
Translator	—	1,70
Ziarist	—	0,75
Urmează o școală teh- nică sau liceu	3,50	—
Nu s-au hotărât	10	10,05
TOTAL	100,00	100,00

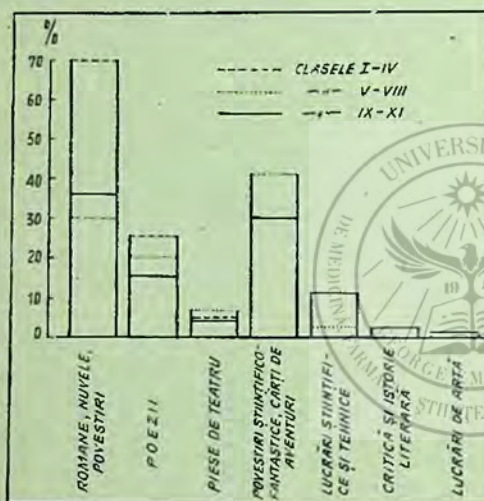
stări de emulație în vederea apropierii de eroul care a provocat rezonanțe deosebite în sufletul tînărului oitor.

Prin diversitatea problemelor abordate, precum și prin modalitățile artistice felurite, beletristica exeroită o puternică influență

asupra copilului, contribuind la închegarea personalității sale, la crearea unui adevărat fundal de cultură pe care se pot proiecta, la date diferite, impulsuri menite să determine unele acțiuni, să precizeze chiar drumul în viață.

Grafic nr. 1

Grafic nr. 2

Atracția pentru un erou sau altul nu poate să fie considerată un simplu act de mimetism, ci drept o înțelegere a valorilor spirituale ale acestuia, a mobilurilor tuturor acțiunilor sale. În locul unei copieri — evident ridicole — tinerii se pot strădui să dobândească unele dintre coordonatele sufletești ale eroilor preferați, astfel încât, la alte dimensiuni și realități, ei să poată reface, cu mijloace adecvate, drumul prin care acești eroi s-au făcut admirați, nu prin unele atribute exterioare, ci printr-o complexă viață interioară și printr-o perfectă concordanță între gând și acțiune.

Ancheta despre care aminteam mai sus a relevat unele aspecte deosebit de intere-

sante în legătură cu modul în care se desfășoară lectura elevilor chestionați și cu direcțiile către care se îndreaptă preferințele cititorilor, prinse, în mare măsură, în graficul nr. 2. Astfel, elevii claselor mici citesc foarte multe povești, alături din literatura noastră cit și din cea a altor popoare. Din patruzeci de elevi ai unei clase a IV-a de la Liceul nr. 27, 29 au declarat că preferă basmele și numai 11 — poeziile. Pentru ei poveștile reprezintă tot atâtea călătorii făcute în lumi diferite, necunoscute, în care binclă triumfă totdeauna, iar cei răi își primesc pedeapsa meritată spre împlinirea spiritului justră, foarte dezvoltat la această vîrstă. După părerea mea, poezia este mai puțin solicitată de micii școlari, pe de-o parte pentru că mulți dintre scriitorii pierd din vedere esențialul — publicul cărui se adresează e mai sensibil la imaginile concrete și la muzicalitatea versului obținut prin mijloacele prozodiei tradiționale (ritm, rimă, măsură) — decît la versul cu imagini intelectualizate care supralicitează rațiunea, fără să pună în vibrație sufletul înscătat de frumusețe; iar pe de altă parte, copiii nu sînt pregătiți de către școală să înțeleagă poezia nouă. În modul acesta se poate explica preponderența în fișele de lectură ale miilor cititori a numelor unor clasici ai literaturii noastre. Afirmatia referitoare la lipsa de receptivitate față de poezia nouă, întîlnită la elevii din clasele mici, trebuie să fie extinsă și asupra celor din clasele mari care, din păcate, sînt și ei refractari la noile modalități de expresie. Poate acum, o dată cu introducerea cursului de literatură universală, elevii să se familiarizeze cu peisajul mării poezii actuale.

Din răspunsurile primite în legătură cu cartea îndrăgită se desprinde o anume repartizare a preferințelor pe vîrste. Astfel, gusturile elevilor din clasele a V-a — a VIII-a merg de la *Cireșarii* și *Drum bun, cireșarii* către *Ultimul mohican*, *Neamul Șoimăreștilor* sau *Frații Jderi*. La vîrsta aceasta, ei sînt atrași de mirajul necunoscutului. Elevul Petre Ungureanu dintr-o clasă a VII-a, scria: „M-a captivat *Insula misterioasă* de J. Verne, pentru că mie îmi place aventura”. Cei din clasele a IX-a — a XI-a citesc în egală măsură și cărțile în care aventura este prezentă și scrierile unde investigația psihologică se află la loc de cinste: *Mizerabilii*, *Roșu și Negru*, *Ion*, *Pădurea spinzuraților* etc. Tot acum se manifestă spiritul critic, precum și aprecierea unor formule noi.

Aceeași repartizare a preferințelor în funcție de vîrstă o întîlnim și cînd e vorba de eroul preferat. Cei mici îi îndrăgesc pe Tudor Șoimaru, Magellan, Edmond Dantés, Robin Hood și alții, pentru dîrzenia și curajul cu care întîmpină primejdiile, pentru dragostea lor de libertate.

Ștefan Gheorghidiu, Jean Valjean, mușchetrarii, Julien Sorel, Apostol Bologna sînt cîțiva dintre eroii cei mai îndrăgiți de către școlarii mai mari. „Pe mine m-a impresionat Felix din *Enigma Otiliei*” — mărturisește O. M. din cl. a XI-a — „pentru că este un exemplu de puritate sufletească, de sentimente profunde”. Pentru Lucia Borcilă din clasa a X-a, croul preferat este Julien Sorel la care admiră firea lui impulsivă, curajul de care dă dovadă în situațiile mai grele, voința și inteligența cu care este dotat acesta.

Literatura ar trebui să contribuie în mod substanțial la orientarea profesională a elevilor prin clogiere — însă nu didacticistă, uscată — a diverselor profesii, lipsite de elementul spectaculos, a mulțimii de eroi anonimi, a faptului divers cotidian în care se ascund semnificații deosebite. În cărțile care li se adresează, adolescenții nu găsesc însă — de cele mai multe ori — răspuns la unele probleme acute ce-i preocupă, nu se pot identifica cu personajele, cu viața și aspirațiile acestora. În sensul afirmației de mai sus stau răspunsurile la întrebarea referitoare la factorii determinanți ai opțiunii, din care se desprinde faptul că dintre elevii anchetati, doar 2,65 din clasele VII—VIII și 4,03 la sută din clasele X—XI au fost minaiți de dorința de a-și urma croul preferat.

E remarcabil procentul — peste 40 la sută — de cărți științifico-fantastice sau de aventuri și tehnico-științifice citite de către elevii care au răspuns la anchetă, acest procent fiind corespunzător atît setei de cunoaștere specifice vîrstei, cît și dezvoltării științei și tehnicii pe plan mondial. În schimb, cărțile de artă i se rezervă încă un rol de cenușăreasă (edițiile destinate copiilor lipsind aproape cu desăvîrșire).

Lectura este, fără îndoială, una dintre preocupările esențiale ale omului modern, este un element indispensabil în permanenta luptă pentru autodepășire pe care o duce acesta. Pe coordonate sociale și geografice din cele mai felurite, cartea — științifică, tehnică sau beletristică — se propagă cu repeziune, reușind să-și aducă o substanțială contribuție la dezvoltarea societății.

Dar lectura insuficient organizată și desfășurată haotic este mai primejdioasă decît pare la prima vedere, deoarece ea poate fie să schilodească sufletele care i se oferă cu încredere, fie să le strivească în anumite tipare. Semnificativ în această direcție mi se pare răspunsul elevului George Cricoveanu dintr-o clasă a VII-a, care, după ce enumerase printre cărțile citite pe *Nicoară Potcovă*, *Amintiri din copilărie*, *Schițele* lui Caragiale, preciza: „Mi-au plăcut cel mai

mult cărțile din *Clubul temerarilor* pentru curajul personajelor”. A reduce însă valoarea unei scrieri beletristice doar la „curajul personajelor” fără să te mai preocupe nimic altceva, este fără îndoială consecința unor lecturi desfășurate la voia întîmplării, fără ajutorul cuiva care să-ți releve marile, adevăratele comori ale literaturii.

În direcția stimulării cerințelor majore de cultură ale tinerilor, este salutară inițiativa C.C. al U.T.C. de a organiza, după o formă nouă, concursul „Iubiți cartea”. Acesta va contribui, prin conținutul și modul său de desfășurare, la orientarea și stimularea interesului tinerilor pentru lectură, la cunoașterea tezaurului literaturii naționale și universale. Un alt aspect ce se cere subliniat este și acela al reexaminării anuale a bibliografiei în vederea asigurării mobilității acesteia.

Dar literatura beletristică, după cum spunem mai înainte, operează mutații mai ales pe planul formării personalității, al largirii orizontului de informații generale pe care urmează să se grezeze cunoștințele de specialitate. Copiii, părinții și educatorii simt cu acuitate lipsa literaturii de informare propriu-zisă în legătură cu diferitele profesii. Cu puțină fantezie s-ar putea reuni în paginile unor mici volume date statistice, cunvinte însuflețite și ilustrații sugestive despre caracteristicile, situația actuală și perspectivele meseriilor, ale profesiilor pe care le poate exercita omul contemporan, de care are nevoie societatea. Asemenea lucrări cu caracter informativ ar înlătura multe dintre șovăiele generate de necunoașterea unor realități și ar facilita în mare măsură rezolvarea problemei opțiunii profesionale.

În concluzie, pentru creșterea rolului literaturii în formarea personalității elevilor și în conturarea orizontului lor cultural cred că este necesar ca:

— editurile să publice un număr mai mare de lucrări pentru copii și tineret care să reflecte, transfigurate artistic, problemele și preocupările majore ale tinerei generații, sporindu-și însă exigența față de ținuta artistică a scrierilor respective;

— să se editeze antologii de poezie modernă însoțite de prezentări menite să le facă accesibile tineretului;

— pentru popularizarea artei moderne în rîndul elevilor, este necesară editarea unor lucrări accesibile atît din punctul de vedere al conținutului, cît și al prețului;

— pentru a veni direct în sprijinul orientării profesionale a elevilor, este necesar să fie editată o literatură de informare, documentată și instructivă, cu privire la diferitele profesii existente.

prof. Vasile TEODORESCU

TINERII — SINGURII RĂSPUNZĂTORI ?

Pe unii dintre eroii acestei anchete i-am cunoscut, mai întâi „în bloc”, cu prilejul unei bătăi cu bulgări de zăpadă, angajată chiar la poarta școlii.

Au urmat apoi cunoștințele „de la om la om”, convorbirile pe tot felul de teme, pornind de la „cel mai grozav automobil din lume” și terminând cu „oare câte limbi străine cunoaște El Fugitivo?”

Mi s-a dezvăluit astfel, treptat, un univers vast, în care fiecare individualitate venea cu ceva distinct, cu ceva propriu. Mi s-a dezvăluit un univers alcătuit din lumini, dar și din umbre, dintre care, pe unele, rîndurile de față încearcă să le descifreze...

„Orășelul” ucenicilor

Așa i se spune în Brașov. În mod curent, Grupului școlar de pe lângă Uzinele de autocamioane.

Cei 2400 de elevi — dintre care, 1500 sînt interni — urmează cursurile școlii profesionale (39 de clase), ale școlii tehnice (13 clase) și ale școlii de maiștri (16 clase). Ei se pregătesc pentru a deveni muncitori calificați în meseriile: turnător, strungar, sculer universal, tratamentist, lăcătuș mecanic, frezor și tehnicieni sau maiștri în specialitățile: automobile, tehnologia construcțiilor de mașini etc.

Așezat la marginea unei păduri, în imediată vecinătate a mării uzine, „orășelul” își desfășoară viața pe coordonate a căror notă specifică o imprimă tinerețea celor care-l locuiesc (media de vîrstă este de numai 19 ani). Aici zilele se măsoară cu unități ca: practică în uzină, cursuri, seminarii, ore de „meditație” și activități în timpul liber.

Într-o discuție pe care am avut-o cu ing. Alexandru Mazingher, directorul școlii tehnice, acesta îmi spunea: „Ne străduim ca elevii noștri să aibă tot ce le trebuie, să aibă condiții cît mai bune pentru învățatură. Vrem ca școala noastră să formeze oameni bine pregătiți...”

Și, aceste strădanii sînt în bună măsură concretizate. În „orășel” sînt 6 televizoare; de două ori pe săptămînă este program de cinematograful; „orășelul” are și o bibliotecă (a cărei activitate lasă, însă, destul de mult de dorit); în toate cele 30 de dormitoare sînt instalate difuzoare care permit urmărirea emisiunilor de radio (în majoritatea dormitoarelor nu se poate însă citi, becurile — prea mici și prea puține — dau o lumină insuficientă); tot aici se află și o cantină (dar oare vechiul bucătar a fost mutat la un restaurant „de lux” pentru că știe să gătească, iar cel nou a fost adus, special, pentru că nu-și cunoaște meseria?).

Cînd i-am semnalat unele dintre aceste stări de fapt, depistate în timpul anchetei, ing. Alexandru Mazingher mi-a răspuns: „Este adevărat, uneori poate că ne ocupăm mai mult de latura profesională și neglijăm alte aspecte...”

Aș adăuga faptul că, este de mare importanță care „aspecte” anume sînt neglijate. Desigur, nivelul de pregătire al elevilor, atît cel general cît și cel de specialitate depinde, în mare măsură, de ei; dar, nu numai de ei...

Ce faceți în timpul liber ?

La întrebarea aceasta, i-am rugat pe cei cu care am stat de vorbă (elevi la școala profesională, având între 16—18 ani, proveniți, în majoritate, din mediul rural și elevi la școala tehnică, având între 19—26 de ani) să indice preocuparea de predilecție, aceea căreia îi acordă cea mai mare parte a timpului lor liber *) (deci, după ce și-au terminat obligațiile școlare).

Ordinea diferitelor activități din timpul liber este următoarea (în funcție de gradul de preferință de care se bucură din partea elevilor anchetati):

a) pentru elevii de la școala profesională : cinematograful, sportul, emisiunile de televiziune, lectura, emisiunile radiofonice ori diferitele activități de club ;

b) pentru elevii de la școala tehnică : emisiunile de televiziune, emisiunile radiofonice, cinematograful, lectura și, în sfârșit, sportul.

Deci, cinematograful, sportul și televiziunea constituie cele mai mari atracții pentru elevii aflați la vârsta adolescenței. Pentru tinerii de 19—26 de ani, însă, cinematograful și sportul prezintă un interes mai mic, locul cel mai important în economia timpului lor liber ocupându-l televizorul. Deși lecturii îi revine, în cazul ambelor categorii de elevi, locul al patrulea, cei de 19—26 de ani care declară că au drept preocupare principală lectura sînt mai puțini decît cei de 16—18 ani.

Preferințe și opinii în legătură cu . . .

1) . . . filmul

Unii dintre elevii școlii profesionale se mîndresc cu adevărate „recorduri” în ceea ce privește numărul de filme vizionate (20—25 de filme într-o lună ; să se țină seama însă de faptul că în perioada respectivă fusese și vacanța de iarnă). Mulți au declarat că au văzut „tot ce se putea vedea” la cinematografele din orașul Brașov, la cinematograful școlii și, în vacanță, la cel din satul natal (unele filme au fost văzute de cite 2—3 ori).

*) În general, programul acestor elevi este destul de încărcat. Diminețile au, alternativ, o dată cursuri, o dată practică în uzină. După masa de prînz, urmează programul obligatoriu de „meditație”, cînd elevii își pregătesc lecțiile pentru a doua zi. Timpul lor liber este reprezentat, de obicei, de cea de-a doua parte a după-amiezilor și, bineînțeles, de duminici.

Pe lista filmelor apreciate de către acești elevi de 16—18 ani stau alături *Zorba grecul* și *Nu sînt demn de tine, Urmele strămoșilor uitați, Femeia necunoscută, Zece negri miutei, Subteranul, Amprenta, Singur pe lume*. Sufragii aproape unanime a intrănit *O fată fericită*. De ce ? („Pentru că e un film vesel” I. P. — 16 ani ; „Cîntă Elvis Presley și mie îmi place el” — C. C. — 16 ani ; „M-am distrat foarte bine la acest film” — I. V. — 17 ani).

În legătură cu *Zorba grecul* răspunsurile au fost foarte vagi. Mulți au declarat pur și simplu că filmul le-a plăcut, fără să poată motiva de ce. Un singur elev — T. T., 17 ani — a declarat că i-au plăcut „melodiile filmului”.

În ceea ce-i privește pe elevii de la școala tehnică, lucrurile nu se schimbă prea mult, deși, în rîndurile lor, amatori de cinematograful sînt mai puțini. Și printre acești tineri sînt însă „recordmani” care au vizionat 15—18 filme într-o lună de zile.

Preferințele lor se împart între *Un bărbat și o femeie*, *101 dalmațieni* și *O fată fericită* (considerat de mulți drept „cel mai bun dintre filmele lunii”).

Ambele categorii de elevi vizionează filmele mai mult la întimplare, fără discernămint. Pentru cea mai mare parte dintre ei, vizionarea unui film este doar distracție — și alt. Cîțiva au declarat că au citit cronici cinematografice ; n-au putut să indice însă în care publicație și la ce filme anume.

Preocupările educatorilor și ale organizației U.T.C. pentru a le forma tinerilor o cultură cinematografică se concretizează în programarea, de două ori pe săptămînă, a unui film în incinta școlii și în organizarea unor „vizionări în colectiv” la cinematografele din oraș. Ar fi bine, poate, ca proiectarea filmelor să fie precedată de scurte prezentări și să fie urmată de discuții ; totodată, să li se creeze elevilor obișnuința urmării cronicilor cinematografice.

2) . . . emisiunile de radio și televiziune

Atît elevii de 16—18 ani cit și cei de 19—26 de ani au declarat că, în general, preferă televizorul radioului (lucru constatat, dealtfel, și cu privire la subiecți aparținînd altor grupe de vîrstă sau profesionale). Miraajul micului ecran nu exclude însă radioul din sfera preocupărilor din timpul liber.

Genurile de emisiuni preferate sînt, în general, aceleași și la radio și la televiziune. În ordinea audienței de care se bucură, acestea sînt : muzica ușoară, transmisiunile sportive, muzica populară, teatrul la microfon (teatru în studio), emisiunile pentru tineret și, în sfârșit, emisiunile de știință.

Urmăresc oare elevii cu consecvență anumite emisiuni? Nu. Printre altele și din pricină că obligațiile școlare le ocupă cea mai mare parte din zi. În afară de aceasta, nu există preocupări pentru a le aduce la cunoștință programul, pentru a le recomanda anumite emisiuni care i-ar putea interesa.

Printre emisiunile radiofonice care se bucură de mare popularitate în rândul acestor tineri sînt: *muzică la cererea ascultătorilor*, *Metronom*, *Unda veselă* și transmisiile sportive. Dintre emisiunile televiziunii, locul întâi și-l dispută *Evadatul* și transmisiile sportive; tot la „preferințe” mai figurează și *Magazin 111* și *Debuturi*.

Teleenciclopedia a fost citată de către puțini printre emisiunile preferate; iar *De la Giotto la Brâncuși* n-a fost nici măcar pomenită. Emisiuni radiofonice destinate tineretului ca *Știință, tehnică, fantezie*, *Prietena noastră cartea*, *File de legendă* nu sînt audiate decît întimplător, deși ele ar putea să constituie o sursă deosebit de importantă de îmbogățire a cunoștințelor de cultură generală ale tinerilor ascultători.

Nu intenționez să dezvolt aceste probleme ale preferințelor manifestate de către tineri pentru film, emisiunile de radio și televiziune sau pentru alte activități. Am relevat doar cîteva aspecte necesare conturării, în linii mari, a sferei intereselor lor de cultură, cu influență directă asupra lecturii.

3) ...lectura

a) ziare și reviste

Cotidienele citite de către elevii de la școala profesională sînt *Scînteia tineretului* și *Drum nou*. Ce urmăresc în aceste ziare? Știri și articole despre evenimentele politice, rezultatele sportive (uneori, balanța de interese înclină către acestea din urmă). Unele știri ca acelea cu privire la războiul din Vietnam sau la operațiile de grefare a inimii au suscitat vii discuții în rândul elevilor. Dintre articolele apărute în perioada imediat anterioară celei în care a fost efectuată ancheta de față, mulți elevi au citat ca „interesant”, „foarte bătaios”, „folositor” articolul *Huliganii*, apărut în *Scînteia tineretului*.

Lectura *Sportului popular* este, de asemenea, încetățenită.

În afară de aceste ziare, elevii de la școala profesională cu care am discutat n-au mai amintit decît două publicații pe care, unii „le citesc cu regularitate” iar alții le „răsfoiesc din cînd în cînd” — revistele *Știință și tehnică* și *Urzica*.

Numărul publicațiilor pe care le consultă elevii de la școala tehnică este mult mai mare. Dintre cotidiene, majoritatea ci-

tesc *Scînteia* și, mai rar, *Scînteia tineretului*, *Drum nou* și *Informația Bucureștiului*. Discuțiile purtate cu ei mi-au demonstrat că îi interesează desfășurarea evenimentelor politice, cunosc ultimele documente de partid și se preocupă de problemele economice (citesc, cu regularitate, pagina economică a ziarului *Scînteia*). Nici din lectura acestor tineri nu lipsește *Sportul popular*. Dintre săptămînale, cele mai „gustate” sînt *Magazin* și *Flacăra*. Revistele literare și cele de cultură sînt, în general, mai puțin citite. În afară de *Știință și tehnică*, mulți dintre acești elevi citesc și reviste de specialitate în domeniile: construcții de mașini, autoturisme.

b) cărți**)

La întrebările: *citești? îți place să citești? ai citit o carte în ultimele patru săptămîni? frecvența librăriile și bibliotecile? cumperi cărți? ai început să-ți formezi o bibliotecă personală?* — mulți dintre elevii cu care am stat de vorbă au răspuns afirmativ.

Printre titlurile indicate de către elevii școlii profesionale la întrebarea: care este ultima carte pe care ai citit-o? sînt: *Ciunete din Baskerville*, *Tinăra Gardă*, *România pitorească*, *O tragedie americană*, *Coliba unchiului Tom*, *Moartea vine pe bandă de magnetofon*, *D-alei, codrule, firtate*, *Eneida*, *Enigma Otiliei*, *Ultimul mohican* etc., iar printre cele citate de către elevii școlii tehnice: *Omul care rîde*, *Nebunul din Brent*, *La răscruce de vînturi*, *Gil Blas*, *Rezistența materialelor*, *Faraonul*, *Hamlet*, *Martin Eden* etc. Enumerarea ar putea continua și cu alte titluri care, alături de acestea, demonstrează interese de lectură destul de variate, specifice vîrstei elevilor anchetați.

Întrebați de unde își procură cărțile pentru lectură, au indicat trei surse principale: prietenii, librăria, biblioteca. Împrumutul de la prieteni este o practică înrădăcinată (se întîmplă ca unele cărți să treacă dintr-un dormitor într-altul, dintr-o clasă într-alta, întorcîndu-se abia peste multe săptămîni la bibliotecă).

Împrumutul de la bibliotecă deține locul al treilea în ceea ce privește procurarea cărților pentru lectură, fapt motivat, în bună măsură, de proasta organizare a acestei instituții. La data efectuării anchetei (decî la începutul celui de-al doilea trimestru de studii, biblioteca școlară înscrisesse, din rîndul elevilor, 1721 de cititori, care împrumutaseră 17318 volume. Dar biblioteca școlară se ocupă și de împrumutu-

***) În afara manualelor școlare.

rile de manuale (care sînt incluse în gestiune). Deci, în realitate, numărul cărților difuzate (fără manuale școlare) este mai mic (7748). Raportînd numărul global al elevilor școlii la numărul împrumuturilor de cărți (fără manuale) efectuate la biblioteca școlii, revin, în medie, 3 cărți de fiecare elev (în aproximativ 4 luni de zile).

În legătură cu alegerea cărților pentru lectură, cei mai mulți dintre elevii anecheți și-au exprimat dorința de a fi lăsați să hotărască singuri. Unii i-au indicat pe profesori drept îndrumători de al căror sfat au nevoie (în special elevii mai mici) și, foarte puțini (tot dintre aceștia) pe bibliotecar, librar, părinți, frații mai mari.

Întrebați asupra criteriilor care-i conduc în alegerea unei cărți sau a alteia, în special elevii de la școala profesională s-au concludent: coperta, titlul. Cei mai mulți oprit asupra unor elemente exterioare, uedintre elevii de la școala tehnică fac selecția cărților în funcție de subiectul acestora, de autor, de „timpul pe care-l am la dispoziție” (C. T. — 23 de ani), de „măsura în care o anumită carte îmi este folositoare” (I. S. — 20 de ani).

Spre ce categorii de cărți se îndreaptă interesele de lectură ale elevilor? În ordinea gradului de solicitare pentru un gen sau altul de literatură, pentru o categorie sau alta de cărți, aceste preferințe se conturează astfel:

— pentru elevii de 16—18 ani: cărți de aventuri, povestiri, romane, cărți de istorie, de geografie și de călătorii și abia după acestea cărți tehnice, biografii, cărți de versuri; este de remarcant adăugarea scăzută a acestei categorii de elevi față de cartea tehnică (mulți au declarat că „le sînt de ajuns manualele” ***);

— pentru elevii de 19—26 de ani: romane, cărți tehnice, cărți de aventuri, biografii; foarte puțini sînt cei care indică printre preferințe versurile, cărțile de istorie, de geografie sau de călătorii.

Concretizate în titluri, preferințele literare se conturează și mai precis. Iată ce răspunsuri au dat elevii la întrebarea: *Ce carte ai îndrăgii în mod deosebit (în sensul că ți-a lăsat o amintire de neșters, ai vrea s-o recitești ori s-o ai în biblioteca personală)?*

— elevii de la școala profesională: *Aventurile lui Gordon Pym, Baltagul, Toate pinzele, sus!*, *Winnetou, Contele de Monte*

Cristo, Cei trei mușchetari, Prinț și cerșetor, Robinson Crusoe, Mizerabilii, Uii și morși, Poezii de M. Eminescu, Copiii căpitănelului Grant, Moby Dick, Cocoșatul, Insula misterioasă, Ivanhoe, Amintiri din copilărie, colecția „Clubul temerarilor” etc.;

— elevii de la școala tehnică: *Marile speranțe, Martin Eden, Mathias Sandorf, Agonie și extaz, Moromeții, Stelele din Eger, Inimă vrăjită, Rudin, Drumul cu ploși, Patul lui Procut, Nimic nou pe frontul de Vest, Obirșia lucrurilor, Regii blestemați, La răscruce de vinturi, La Medeleni, Tăunul, Moș Goriol, Hamlet, Bucuria vieții, Cei trei mușchetari, Baltagul, Mașini unelte, Faraonul, Quo Vadis, Mizerabilii, Război și pace.*

N-am intenționat să fac o ierarhizare a preferințelor. Evident este faptul că acestea sînt destul de variate și, fapt demn de a fi remarcat, în marca lor majoritate se îndreaptă către lucrări de certă valoare ale literaturii române și universale. (Numărul celor care au mărturisit că frecventează un anumit gen de „literatură” de duzină procurat de la vecini sau de la „cunoștințe” este infim).

Din analiza celor două liste se observă că unele cărți sînt preferințe pentru ambele categorii de elevi. La cei mici este vădită totuși predilecția sîrească pentru aventură, în timp ce în ceea ce îi privește pe cei mari, aria tematică se lărgeste, locul cărții de aventură este luat de romanul de atmosferă sau de cel sentimental. În cazul acestor din urmă elevi, alături de bibliotecă, printre preferințe își fac loc și unele lucrări tehnice sau de informare generală.

Tabloul de ansamblu al intereselor și preferințelor de lectură ale elevilor se completează cu răspunsurile pe care le-au dat la alte două întrebări ale anchetei. Una dintre acestea a fost: *Ce lucrări legate de pregătirea ta profesională ai vrea să citești (intenționezi să citești) în perioada imediat următoare?*

Elevii de la școala profesională au indicat: *Tehnologia tratamentelor termice, Turnarea oțelului sub presiune, Practica automobilului.* Unii dintre ei au răspuns însă că nu au nici o carte pe care să-și fi propus s-o citească. În mare măsură această situație se datorează faptului că elevii nu sînt informați asupra literaturii existente (cu această remarcă, revin la deficiențele organizatorice ale activității bibliotecii).

În intențiile de lectură ale elevilor școlii tehnice intră în primul rînd revistele tehnice românești și străine și apoi: *Mașini de ridicat și transportat, Calculul și construcția automobilului și tractorului, Mașini-unelte.*

***) O explicație a acestui fenomen constă și în faptul că deși majoritatea vor să se perfecționeze în meseria aleasă, unii dintre elevii școlii profesionale, mai ales din primul an de studii, intenționează să-și aleagă o altă profesie decît cea pentru care se pregătesc în momentul de față. Printre indelelnicirile la care visează au indicat: profesor, translator, actor, muzician etc.

O a doua întrebare al cărei scop era depistarea și precizarea intereselor de lectură ale elevilor și a intereselor lor culturale — în general a fost: *Ce teme, cărți, autori, dorești să se discute în săptămânile care urmează la club, la bibliotecă, în clasă?*

Iată câteva dintre răspunsuri:

— elevii de la școala profesională: „Să se discute autori pe care-i cunoaștem mai puțin“ (I. T. — 17 ani); „Jules Verne și opera lui“ (T. L. — 16 ani); „știință, literatură română, operele scriitorilor Sadoveanu, Argezi, Caragiale, și despre sculptură“ (I. P. — 16 ani); „Eminescu, Sadoveanu, Rebreanu, Slavici, actorul Roger Moore“ (C. C. — 16 ani); „despre majorat și opera lui Eminescu“ (A. P. — 17 ani); „romanele lui Dumas“ (D. M. — 16 ani); *piesa Romeo și Julieta*“ (T. T. — 17 ani) etc.;

— elevii de la școala tehnică: „Teatru — de E. Ionescu“ (C. B. — 22 de ani); „opera lui Marin Sorescu“ (M. S. — 21 de ani); „Marin Preda“ (C. S. — 20 de ani); „Radu Tudoran“ (I. C. — 19 ani); „operele lui Călinescu“ (P. R. — 20 de ani); „*Intiner care*“ (R. A. — 25 de ani); „Zaharia Stancu — viața și opera“ (P. C. — 20 de ani); „Viața și lucrările lui Hemingway“ (I. M. — 26 de ani) etc.

Dirința de a se informa, de a ști cit mai mult, de a-și completa cunoștințele căpătate în școală, este proprie majorității elevilor cu care am stat de vorbă. Fișele de cititori ale multora dintre ei demonstrează aceasta. Și în materie de lectură am întâlnit „recordmeni“. De exemplu, T. O. — 17 ani — citește, după cum mărturiseste el „cel puțin două-trei cărți pe săptămână“ (fapt confirmat, de altfel și de fișa de cititor). „Performanțe“ asemănătoare înregistrează și D. S. — 16 ani, I. T. — 18 ani, C. T. — 21 de ani.

Și totuși . . . există și un revers al medaliei . . .

Sînt însă și elevi care citeșc foarte puțin și chiar unii care declară că „nu citeșc nimic altceva decît cărțile de școală“. Un asemenea „caz“ îl constituie I. U. — 16 ani care are, de altfel, rezultate bune la învățătură (media generală 8,20 la sfîrșitul trimestrului I). Mi-a spus că nu citește pentru că „nu-i place“ și pentru că „lectura îl obosește“. Această particularitate a elevului I. U. a trecut pare-se neobservată pentru grupul de educatori din școală și pentru bibliotecari.

Nu toți elevii școlii sînt înscrși la bibliotecă. Desigur, biblioteca este doar una dintre sursele de procurare a cărților, dar sînt elevi care nu folosesc nici alte surse... Biblioteca nu este frecventată și din pricină că nu corespunde nici din punctul de vedere al condițiilor, nici al organizării.

„Reversul medaliei“ despre care vorbeam mai înainte este demonstrat și de un sondaj pe care l-am făcut în rîndul a 123 de elevi (90 de la școala profesională, între 16—18 ani, și 33 de la școala tehnică, între 19—26 de ani). Li s-au adresat întrebări cu privire la probleme din categoria celor care trebuie să fie în orice caz știute de către tineri de vîrsta și de pregătirea lor (ținîndu-se seama și de faptul că fac parte dintr-o formă organizată de învățămînt). Reproduc unele rezultate:

— elevii de la școala profesională

La întrebarea *Cine este autorul romanului Zodia Cancerului* — 61 au răspuns corect, 15 nu au dat nici un răspuns, 23 au răspuns eronat (indicînd, ca autor, pe Caragiale, V. Alecsandri etc.); în legătură cu cartea *Toate pinzele, sus!*, numai 27 de elevi au răspuns corect (printre autorii propuși figurează F. Cooper, Anton Pann); nici unul dintre cei 90 de elevi nu a știut cine este autorul *Călătoriilor lui Gulliver* (au fost „propuși“ ca autori, printre alții, F. Cooper, Grimm, J. Verne, W. Scott).

Uă reamintiți titlul unei lucrări scrise de acest autor? La această întrebare, rezultatele au fost: 65 de răspunsuri corecte în legătură cu Barbu Ștefănescu Delavrancea, 90 în legătură cu Ion Slavici, 10 — la Walter Scott, nici unul la Edmondo de Amicis și 35 la William Shakespeare (printre lucrările atribuite lui Shakespeare au fost *Iliada*, *Odi-seea*, *Wilhelm Tell*); 84 dintre cei 90 de elevi nu au știut care este numele eroului-copil din romanul *Mizerabilii* de Victor Hugo. În schimb, la întrebarea *Cine este Eusebio?* numărul celor care au răspuns corect a fost de 89.

— elevii de la școala tehnică

Dintre cei 33 de elevi de la școala tehnică, 5 n-au știut cine este autorul romanului *Pădurea șpinzurașilor*, 6 nu au știut cine a scris *Moromeșii*, 24 — *Cugetările sârmanului Dionis* (unul dintre ei l-a „propus“ drept autor pe Sofocle), 26 n-au știut cine a scris *Germinal* și nici unul dintre ei nu și-a amintit numele celui care a scris

Ghepardul (unul dintre ei „bănuia” că acesta este un „romancier englez” iar un altul, Balzac).

La întrebarea *Uă amintiți titlul unei cărți scrise de acest autor?* s-au dat 7 răspunsuri greșite în legătură cu Camil Petrescu (și se atribuie, printre altele, romanul *Intunecare*), 12 răspunsuri greșite în legătură cu Theodor Constantin și... 32 în legătură cu Boccaccio.

În ce roman ați întâlnit personajul Apostol Bologna? La această întrebare, 23 de elevi au răspuns corect, 3 — nu au dat nici un răspuns, iar 7 — au dat răspunsuri eronate (sînt indicate, de pildă, *Uzina vie*, *Strămut*); în legătură cu Sherlock Holmes, numai 4 dintre cei 33 de elevi își amintesc faptul că este eroul romanelor lui Conan Doyle; ceilalți îl atribuie lui Greene, lui Maigret (!) etc.

Desigur că rezultatele acestui sondaj trebuie să fie privite cu rezervă, deoarece există posibilitatea să fie influențate de diferiți factori: emoție, lapsus etc. Ele trebuie să constituie, totuși, un semnal de alarmă pentru acei care se ocupă de educarea, de formarea profesională și generală a elevilor de la Grupul școlar de pe lângă uzinele de autocamioane — Brașov.

Aminteam la începutul articolului cuvintele unuia dintre directorii grupului școlar, ing. Alexandru Mazingher, care spunea că „educatorii se ocupă uneori mai puțin de formarea culturii generale a elevilor, insistînd asupra pregătirii lor de specialitate”. Nu mai trebuie să fie demonstrat faptul că specializarea nu se poate realiza la col mai înalt nivel decît pe un fond solid de cunoștințe din toate domeniile cunoașterii. Și opți- ca. alți a conducerii Grupului școlar de pe lângă uzinele de autocamioane — Brașov cît și a cadrelor didactice — este formată în acest sens.

Care sînt atunci cauzele acestei stări de lucruri, relevate, într-o oarecare măsură, de sondajul amintit? Cum este posibil ca alături de elevi care și-au făcut o deprindere din lectură, care știu să aprecieze valoarea unei opere literare, care își îmbogățesc cugetul citindu-i pe marii tîtani ai literaturii universale, să fie alții care să ignore, să confunde lucruri elementare?

Desigur, există și cauze pur subiective care rezidă în orientarea, în felul în care s-au format unii tineri pînă la această vîrstă (16—26 de ani), în cercul lor de interese, de preferințe și de preocupări.

Dar oare numai tinerii sînt de vină? Oare tinerii sînt singurii răspunzători de lacunele existente în cunoștințele lor? Bincinteles că nu.

Rădăcinile acestei stări de lucruri trebuie să fie căutate în anii dinaintea intrării tinerilor respectivi în școala profesională sau

tehnică, în orientarea pe care au primit-o din partea profesorilor, a familiei. De asemenea, unele dintre cauze rezidă în actuala programă de învățămînt a școlii profesionale și a școlii tehnice. Prevederile *Studiului privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală*, potrivit căruia tinerii vor putea urma în școala profesională după ce vor absolvi cursul superior al liceului (clasele IX—X) sînt de natură să îmbunătățească nivelul pregătirii elevilor, care vor căpăta, în 10 ani de studiu, cunoștințe de cultură generală mult mai solide. De asemenea, propunerea de a se moderniza planurile, programele și manualele destinate școlilor profesionale și tehnice și de a se perfecționa metodele de predare în aceste școli — cuprinsă în *Studiul privind dezvoltarea învățămîntului profesional și tehnic*, va asigura o mai toamnă instruire a elevilor.

Aceste probleme nu constituie însă obiectul articolului de față și le-am amintit numai tangențial. În cele ce urmează, mă voi ocupa de unul dintre factorii al cărui rol în pregătirea de cultură generală și de specialitate a elevilor este hotărîtor — bibliotecă.

Despre „cozi”, „îndrumarea lecturii” și altele . . .

Am amintit deja unele elemente cu privire la activitatea bibliotecii. Nu voi reveni decît asupra citorva dintre ele.

Biblioteca Grupului școlar de pe lângă uzinele de autocamioane Brașov este — dacă ar fi să caut un termen cît mai aproape de realitate — nepermisă. Este situată într-o clădire mică, modestă, dar nu aceasta îi conferă aspectul jalnic pe care-l are și pe dinafară, dar mai ales pe dinăuntru, ci faptul că este complet neglijată, cu pereții nevănușiți, cu podelele nespălate. Dacă e să amintesc o vorbă bătrîneasă despre „prima impresie” apoi trebuie să spun că biblioteca grupului școlar nu face impresia unei „instituții de cultură” cum se exprimă tratatele de specialitate, ci a unui lăcaș cu o destinație imprecisă, afumat și sărăcăcios, din care, dacă ai multă răbdare, izbutești să obții cîte o carte (uneori, chiar pe aceea pe care o solicitești).

„Primele impresii” (peste care, pînă la urmă, s-ar putea trece cu vederea) îi urmează o alta, mult mai concludentă: biblioteca nu deține decît două încăperi: un „depozit” în care stau, pe două și pe trei rînduri, cele aproape 42 000 de volume și o cămăruță de aproximativ 2x2,5 m. în care se află pupitul bibliotecarelor, dulapuri și cîteva scaune. O a treia încăpere, care a fost o vreme a bibliotecii, a fost declarată „sală de meditație” (tot acolo se află și un

televizor) și conducerea școlii susține că este necesară procesului de învățămînt.

Dar oare procesul de învățămînt nu este stingherit de faptul că la anumite ore se formează „cozi” de cîte 30—40 de elevi la ușa bibliotecii? Nu este stingherit nici de faptul că, plătiiși de așteptare, unii renunță să mai împrumute cartea dorită?

Prin bibliotecă se împrumută, pe lingă cărți — care sînt aproximativ 32 000 — și 10 000 de manuale. Aceste manuale trec zilnic aproape, de la un elev la altul, de la o clasă la alta. Frecvența (în medie de 85 de elevi pe zi) depășește, în zilele de mare „aglomerație” cîteva sute. Este explicabil faptul că elevii, după ce au pierdut mult timp la ușa bibliotecii, să împrumute manualul sau cartea de care au absolută nevoie și să nu mai fie îndemnați să mai caute și altceva.

În condițiile existenței a încă unci încăperi, organizată pe principiile accesului liber la raft, situația s-a schimbat, desigur. În loc să aștepte afară, elevii ar putea cerceta cărțile din rafturi, ar putea citi la mese ziare și reviste.

O altă cauză a „cozilor” și a aglomerației de la bibliotecă rezidă în dezorganizarea care domnește în foarte multe dintre compartimentele acestora.

1) fondul de cărți

De fapt, nu se poate ști cîte cărți are bibliotecă (R.M.F.-ul existent este greșit întocmit — fapt semnalat și de controalele financiare efectuate). În orice caz, ambele biblioteci (Rosvitha Winkler și Ioana Dușu) consideră că multe lucrări ar trebui să fie scoase, constituind în momentul de față un adevărat balast (printre acestea sînt, în primul rînd, circa 15 000 de cărți tehnice și buletine I.D.T.) depășite, pe care însă, după cum mi-a explicat Rosvitha Winkler, „contabilul șef nu îndrăznește să le scoată din bibliotecă, deoarece riscă pierderea unuia dintre cele două posturi”. Că la această bibliotecă sînt necesare două posturi de bibliotecare este un fapt incontestabil, dovedit de frecvența mare a cititorilor. Să fie atunci numărul cărților existente singurul criteriu al stabilirii schemei? Și oare, unele normative vechi, depășite, trebuie să fie considerate imuabile? Nu îndrăznește nimeni să le revizuiască valabilitatea?

Despre organizarea fondului de cărți, în condițiile inghesuiclii existente, este greu să se poată vorbi. Aș putea spune că un criteriu de organizare tot există: cărți care nu circulă (ferecate în dulapuri, stivuite pînă în tavan etc.) și cărți care circulă (și care sînt depozitate fie într-un raft mai „la lumină” fie pe lingă bibliotecare, pe pupitrul de servit etc.).

2) cataloagele și „îndrumarea lecturii”

Ca o consecință a dezorganizării care domnește de mulți ani, cataloagele bibliotecii nu există (decît în intențiile bibliotecarilor, în abonamentul la fișele tipărite, contractat abia din 1968 și în cîteva fișe strinse într-un sertar).

Ca să suplinească (dacă se poate spune așa) lipsa cataloagelor, bibliotecarele au întocmit un soi de registru în care sînt trecute cîteva sute de titluri de cărți „mai bune” pe care, în lipsă de altceva, elevii îl consultă.

Cum se realizează, în aceste condiții, îndrumarea lecturii? Cu elevii care au o cerere precisă, e simplu. „Avem” sau „n-avem” spun bibliotecarele și aduc cartea (e drept, destul de repede sau... n-o aduc). În acest caz „lucreează” din plin memoria bibliotecarilor (care pretind că știu „tot ce au în bibliotecă” și „unde se află fiecare carte”). Se poate, dar eu rămîn la părerea că dacă fondul ar fi bine așezat în rafturi iar cataloagele organizate, totul ar fi mai simplu, mai puțin obositor și... mai sigur.

Cînd însă cite un elev vine, pur și simplu, să ia „ceva de citit” totul se complică. Dacă elevul este și un obișnuit al bibliotecii sau, în orice caz, un cititor cu „vechi state de serviciu”, lucrurile se încurcă de-a binolea. Bibliotecarele încep să „care” din așa-zisul „raft de serviciu” mormane de cărți și să i le vire elevului sub nas întrebînd-l: „Asta ai citit-o?”, „dar asta?” Dacă elevul spune de zece, de douăzeci de ori: „da, am citit-o” iar în spatele lui își așteaptă „rîndul” vreo cinci-șase și afară încă douăzeci... e lesne de imaginat ce atmosferă este în bibliotecă.

Dacă elevii mai mici „rezistă” o vreme la acest tratament, cei mai mari „dau bir cu fugiții” (așa se și explică faptul că de la școala tehnică și de la cea de maiștri sînt foarte puțini elevi înscriși la bibliotecă). În discuțiile pe care le-am purtat cu ei, elevii mi-au semnalat multe dintre aceste neajunsuri și unii dintre cei care au renunțat să mai frecventeze biblioteca, au motivat aceasta cu „nu-mi place acolo”, „nu găsesc ce-mi trebuie”, „pierd timp”.

Reorganizarea bibliotecii, amenajarea unui spațiu corespunzător, întocmirea cataloagelor, sînt măsuri care se impun a fi luate de urgență. Desigur, cele două biblioteci nu pot rezolva singure unele deficiențe care dăinuie de cînd ființează biblioteca, nu li se pot reproșa numai lor lipsurile în muncă ale tuturor bibliotecarilor care s-au perindat

în aceste posturi. Totuși, răspunderea principală apasă, desigur, pe umerii lor. Conducerea școlii, organizația U.T.C. și (de ce nu?) Biblioteca municipală Brașov pot să le dea un ajutor eficace. Orice întârziere se face pe seama elevilor, a pregătirii lor.

Cînd biblioteca este considerată o feudă . . .

Dar, oricît ar fi de bine organizată și dotată, o bibliotecă școlară nu poate să răspundă, singură, cerințelor de lectură ale elevilor. Nici cel puțin celor ale programei de învățămînt. Iată, de pildă, cîteva dintre lacunele fondului de cărți al Bibliotecii grupului școlar al uzinei de autocamioane, lacune care frizează direct buna desfășurare a lecțiilor (am luat spre exemplificare numai bibliografia obligatorie a anilor I, II, III de la școala profesională):

Homer. *Iliada* — 1 exemplar; C. Negruzzi. *Alexandru Lăpușneanu* — 10 exemplare; W. Shakespeare. *Regele Lear* — nici un exemplar; C. Brătescu-Voinești. *Căltătorului îi șade bine cu drumul* — 3 exemplare; I. Budai-Deleanu. *Țiganiada* — 5 exemplare; Z. Stancu. *Desculț* — 4 exemplare; H. Lovinescu. *Citadela sfărîmată* — 2 exemplare.

La acestea, adaug cîteva dintre titlurile pe care elevii școlii le caută de luni de zile și nu reușesc să le citească, fie pentru că nu sînt în bibliotecă, fie că sînt la legat ori sînt în foarte puține exemplare. Elevii de la școala profesională nu-au vorbit mai ales de cărți de aventuri, printre care *Ivanhoe*. *Călărețul fără cap*, *Uicentele de Braggellone* sau *Arcașul verde*. În schimb, elevii școlii tehnice și cei de la școala de maeștri au remarcat lipsa din fondurile bibliotecii sau inexistența în exemplare suficiente și a unor lucrări ca: *Mașini unelte*, *Mecanica și rezistența materialelor*, *Mașini de ridicat și transportat*, *Automobilul*, *Marile speranțe*, cărți de istoria artei etc.

Unde să citească elevii Grupului școlar al uzinelor de autocamioane? Unde să găsească lucrările de care au nevoie și pe care nu le găsesc la biblioteca școlii?

În orașul Brașov sînt multe biblioteci. O să amintesc însă doar de biblioteca clubului uzinei (cu peste 40 000 de volume), aflată la cîteva sute de metri de școală, de filiala bibliotecii muniopale (la o distanță de 2—3 stații de troleibuz de școală) și, în

sfrîșit, de Biblioteca municipală Brașov. Din anul 1962 s-a luat hotărîrea ca elevilor grupului școlar care nu au domiciliul stabil în Brașov să nu li se mai împrumute cărți de la aceste biblioteci. Biblioteca grupului școlar este lăsată „să se descurce singură”, asemeni unei gospodării feudale. În consecință, elevii nu au acces la unele dintre lucrările care le sînt necesare și pregătirea lor este astfel prejudiciată.

O simplă formalitate — emiterea de către direcția grupului școlar a unei adrese către bibliotecile respective (prin care să se angajeze că va asigura restituirea la termen de către elevii a cărților împrumutate) ar fi rezolvat situația. Oare cît vor mai aștepta elevii?

Nu intenționez să dau rețete pentru îmbunătățirea activității de la Grupul școlar de pe lingă uzinele de autocamioane — Brașov. Vreau să spun numai că pentru a schimba cît de cît situația, să nu se recurgă la măsuri de compromis.

Lectura, activitatea culturală — ca și cea de educație, de altfel, — au nevoie de condiții civilizate pentru a se putea desfășura. Sînt multe colective care au acumulat, în această direcție, o experiență demnă de a fi preluată (amintesc doar Grupul școlar de construcții din Cluj și Grupul școlar de meserii din Oradea). Elevii de la Grupul școlar de pe lingă uzinele de autocamioane din Brașov trebuie să se bucure de aceleași condiții de învățatură, de lectură, de odihnă, ca și alți colegi de-ai lor.

Tineretul nu este un cititor oarecare. Felul în care este tratat în calitate de cititor — trebuie să fie corelat la întreg complexul de măsuri care se iau pentru formarea, pentru educarea sa multilaterală. Recentele documente de partid care stabilesc sarcini de largă perspectivă muncii de pregătire politică, profesională și de cultură generală a tineretului constituie un îndreptar prețios pentru toți factorii răspunzători de formarea tinerii generații.

MAI MULTĂ ATENȚIE ORGANIZĂRII ACCESULUI LIBER LA RAFT!

Experimentarea metodei de așezare a publicațiilor în condițiile accesului direct al cititorilor la rafturi este astăzi o etapă pe care bibliotecile mici — la care ne vom referi în cele ce urmează — au depășit-o de aproximativ 10 ani. Afirmându-și valoarea funcțională încă de la primele lui aplicări în bibliotecile de diferite tipuri, raftul cu acces liber a fost introdus în multe biblioteci publice comunale, iar faptul că nu s-a generalizat se datorește condițiilor materiale improprie, de spațiu și de mobilier, precum și fluctuației cadrelor de bibliotecari.

Discuțiile de principiu purtate pînă acum, care și-au găsit de multe ori loc în revista noastră, au luat aspectul unei adevărate campanii pentru generalizarea metodei, subliniindu-se avantajele raftului cu acces direct pentru formarea intereselor de lectură ale cititorilor, implicit pentru intensificarea circulației cărții, și pentru servirea promptă a cititorilor. În toate cazurile, accentul a fost pus pe rezolvarea problemelor ridicate de unele condiții specifice din biblioteci și pe relevarea valorii orientative, de ghid al cititorilor, pe care o prezintă metoda. La sfîrșitul anului 1966, Serviciul metodic al B.C.S. a readus în atenția bibliotecarilor accesul liber la raft prin întocmirea unei scheme orientative de așezare în acest sistem pentru bibliotecile mici^{*)}, în scopul de a sprijini pe bibliotecari cu indicații și îndrumări privind aplicarea celei mai bune scheme. Schema orientativă elaborată de B.C.S. prezintă marele avantaj de a-i ajuta pe bibliotecari să-și canalizeze forțele spre rezolvarea unor probleme cu caracter local, spre creație proprie, spre îmbunătățirea modelului prezentat lor, astfel încît perfecționarea accesului liber să pledeze în favoarea generalizării metodei.

Vizitarea mai multor biblioteci comunale, din țară și din jurul Bucureștiului, și a unor biblioteci publice din Capitală ne-a relevat o situație care, contrar așteptărilor,

ne face să credem că accesul liber la raft nu și-a găsit încă înțelegerea din partea tuturor bibliotecarilor. Această situație se concretizează așt prin aspectul sub orice oritică al așezării la raftul cu acces direct din unele biblioteci, cit și prin cazurile în care, organizat cu destulă grijă, accesul liber nu se ridică la un nivel calitativ superior, lipsindu-i anumite perfecționări prin care și-ar putea dovedi întreaga eficiență.

Primul aspect este întilnit, în general, în bibliotecile în care condițiile materiale improprie se împletec în chip nefericit cu lipsa preocupărilor bibliotecarilor pentru organizarea colecțiilor și pentru aplicarea unei scheme de aranjare cit de cit logică și coerentă. Cu toate că schema elaborată de B.C.S. a fost difuzată în întreaga țară, încă din ianuarie 1967, în multe biblioteci, cărora le-a fost destinată în mod special, aceasta nu a fost aplicată, unii bibliotecari afirmînd că nici nu au auzit de ea.

Biblioteca comunală Otopeni, situată în apropierea Capitalei, este un astfel de exemplu. Orînduirea colecțiilor ei ne face să ne întrebăm dacă *este sau nu acces liber*. Bibliotecara caută să ne încredințeze că este; noi însă observăm, apropiindu-ne de rafturi, că doar este denumit așa. În fapt, sala în care se află rafturile destinate accesului direct are aspectul unui depozit dezordonat, în care grupele de materii urmează succesiunea claselor din tablele de clasificare zecimală, succesiune destul de necorespunzătoare accesului liber. Așezarea grupelor de materii nu realizează o viziune de ansamblu asupra fondului, nu îndeplinește rolul de ghid al cititorilor, nu-i orientează pe aceștia spre anumite publicații care ar corespunde intereselor lor de lectură: cititorii sînt puși în fața a tot ce se află în bibliotecă și acest tot mai este, pe deasupra, și într-o dezordine generală. Este foarte adevărat că localul în care se află biblioteca — aceasta fiind totuși un așezămînt de cultură — este necorespunzător. Însă cauzele principale nu rezidă numai în condițiile nepotrivite ale localului. Aspectul precar se datorește lipsei de preocupare pentru așezarea fondului, nefolosirii schemei orientative (pe care biblioteca nu o are) și pregătirii profesionale insuficiente a bibliotecarei. La acestea se mai adaugă lipsa factorului atractiv, estetica întregii amenajări fiind total neglijată.

Într-o bibliotecă cu local bun, cum este cazul celei de la Popești-Leordeni, neaplicarea schemei orientative sau lipsa inspirației din aceasta prezintă un acces liber cu suficient necajusuri. Și aici, lucrările expuse nu au fost selectate, toate cărțile bibliotecii se găsesc, ca într-un depozit deschis, pe polițele rafturilor cu acces liber (cu toate că există, în afară de sala accesului liber, încă

^{*)} Schema așezării publicațiilor în sălile cu acces liber al cititorilor din bibliotecile mici. Anexă la: Biblioteca Centrală de Stat. Indicații metodice privind organizarea activității bibliotecilor de la sate în perioada de iarnă. Buc., 1966.

o încăpere, ce-i drept foarte mică, ce putea fi folosită ca depozit). Orinduirea cărților într-o succesiune stabilită de bibliotecară și care urmează în parte clasificarea zecimală nu produce nici aici viziunea de ansamblu și lipsa unor criterii judicioase de aranjare a grupelor de materii, chiar în cadrul acestei ordonări, nu sînt în măsură să orienteze cititorii, ci împotrivă. De pildă, organizarea grupei lucrărilor din domeniul artei ne oferă un astfel de exemplu. Numărul cărților din acest domeniu este foarte mic și varianta așezării lor nu este o soluție bună: în primul rînd, lucrările nu sînt recomandate sub o singură denumire a clasei din care fac parte — *Arte*, așa cum indică și schema orientativă (pentru cazul în care o grupă nu este bogat reprezentată), ci sînt așezate după subdiviziunile 72 *Arhitectură*, 74/76 *Arte plastice*, 77 *Fotografie* și 79 *Cultură fizică și sport*: în al doilea rînd, dacă a fost preferată așezarea cărților după subdiviziuni (cu toate că nu se recomandă acest procedeu atunci cînd diviziunile nu sînt susținute de lucrări mai numeroase, cum e cazul aici), nici această aranjare nu este completă, din ea lipsind diviziunea 78 *Muzică*. La fel, succesiunea grupelor de materii stabilită de bibliotecară nu asigură sistemului de așezare o continuitate cit de cit logică pentru cititori, așezarea prezentînd dese poticneli. Vom da numai exemplul ordonării grupelor 9(459) *Istoria României*, 91(459) *Geografia României*, 91 *Geografie* și 0 *Generalități* după diviziunea 79 *Cultură fizică și sport* și înaintea grupelor 4 *Filologie, Lingvistică și 859 Literatură română*. Considerăm că, în cadrul schemei orientative, așezarea grupei *Istorie. Geografie* după grupa *Științe și probleme sociale*, înaintea grupei *Științe naturale. Matematică* și așezarea grupei *Generalități* după *Biografia*, înaintea grupei *Lucrări de referință*, corespund mult mai bine unei succesiuni logice decît varianta folosită la bibliotecă amintită. Localul nou și frumos asigură condiții propice pentru realizarea unei amenajări estetice a raftului liber, dar preocuparea în această direcție este minimă. Ne referim la lipsa etichetelor cu denumirile grupelor de materii (așa cum este indicat în schema dată de B.C.S.), lipsă de pe urma căreia suferă însuși caracterul orientativ al așezării. Cititorii nu pot avea o imagine de ansamblu asupra colecției din indicațiile date de etichetele cu indici de clasificare zecimală, pentru simplul fapt că nu le cunosc semnificația. În toată biblioteca, numai unele rafturi poartă denumirea grupei mari de materii și orientarea cititorilor, ca și aspectul estetic, suferă mult din această pricină.

Cel de-al doilea aspect al situației în discuție este ilustrat de bibliotecile comunale din Tileagd (județul Bihor), Frumușica și Pomirla (județul Botoșani), Săvădisla (ju-

dețul Cluj), Cosmești (județul Galați), Iernut (județul Mureș), Breaza și Comarnic (județul Prahova), Micula și Tiream (județul Satu Mare), Albești, Dragalina, Fălciu și Griști (județul Vaslui), precum și bibliotecile „St. O. Iosif”, „D. Th. Neculuță” și „I. L. Caragiale” din București care, mult mai multe la număr decît cele din categoria din care fac parte bibliotecile din Otopeni și Popești-Leordeni, ne oferă exemple de amenajare bună a accesului liber la raft, cărcia — totuși — îi lipsesc anumite îmbunătățiri. Realizările acestora în direcția de care ne ocupăm sînt de natură să ne încredințeze că, depunîndu-se mai mult efort și cu mai multă fantezie creatoare, raftul cu acces liber poate fi amenajat în condiții calitative superioare. Aplicarea schemei orientative fără a se ține la asigurarea unor principii vizînd perfecționarea metodei ține accesul direct la raft în stadiul în care el nu este încă ceea ce trebuie să fie: un mijloc eficient de orientare a cititorilor. De asemenea, și în aceste biblioteci, mai sînt de rezolvat unele probleme generate de spațiul neadecvat și de nerespectarea unor indicații importante din însăși schema de așezare pe care o aplică. Este cazul bibliotecii „D. Th. Neculuță” din București (sectorul 7), unde forma necorespunzătoare a șalii se împletește neridicînd cu plasarea greșită a unui raft cu periodică în plină așezare tematică a cărților și cu aplicarea unor etichete de raft pe care nu sînt scrise decît niște indici de clasificare zecimală insignifianți (pentru cititori).

Există cîteva principii de care, după ce fondul de publicații a fost aranjat potrivit schemei orientative, bibliotecarii ar trebui să țină seama mai mult, căutînd ca așezarea organizată de ei să se bazeze pe acestea. Le vom reaminti aici și pentru bibliotecarii care le cunosc (dar se pare că le-au uitat), și pentru cei care nu le cunosc (din pricina lipsei de stagiu și de pregătire în munca de bibliotecă). Aceste principii sînt legate de realizarea a două trăsături fundamentale ale așezării publicațiilor la raftul liber: caracterul de recomandare a colecțiilor și caracterul de orientare a cititorilor în fondul expus accesului direct.

Caracterul recomandat presupune existența în rafturi a celei mai bune părți din fondul de publicații al unei biblioteci, expunerea cărților care prin valoarea lor certă merită să stea permanent în atenția cititorilor, precum și expunerea acelor cărți prin care biblioteca poate veni în întîmpinarea dezideratelor cititorilor. Și lucrările cu o circulație restrînsă din diferite domenii merită a fi recomandate, așa cum se procedează cu cărțile de poezie din cadrul literaturii beletristice. Este de la sine înțeles că recomandarea lucrărilor aflate în această situație

și care uneori formează o importantă parte a unor colecții de bibliotecă este stăruință de prezență pe rafturile cu acces liber a dubletelor și totodată a lucrărilor mai vechi, depășite parțial sau total. Noutatea este și ea o condiție importantă pentru realizarea caracterului de recomandare. Cărțile noi, ca și cărțile cele mai valoroase sau cele față de care categorii diferite de cititori manifestă interes deosebit, este indicat a fi reliefate, recomandându-le prin simpla aducere a lor în atenția, în cimpul vizual al cititorilor.

Caracterul recomandat al raftului liber este asigurat de o seamă de principii pe care e necesar să se fundamenteze așezarea publicațiilor. Unul dintre acestea este viziunea de ansamblu ce trebuie să aibă cititorul când vine în contact cu fondul la care are acces direct. Așa cum am arătat și mai sus, viziunea de ansamblu i-o poate oferi cititorului numai o bună alegere a grupelor de materii, cu extinderea sau comprimarea lor în funcție de bogăția colecției din bibliotecă. Alcătuirea și evidențierea prin etichete a numeroase grupe restrinse de materii, din care bibliotecă nu posedă decât foarte puține lucrări, este un procedeu tot atât de dăunător recomandării ca și neevidențierea unei grupe mari. Și tot împotriva acestui caracter acționează și aranjarea într-o succesiune ilogică pentru cititor a grupelor de materii, cum este aceea în care grupa următoare nu are o cit de mică legătură cu cea precedentă. Succesiunea grupelor de materii potrivit tabelelor de clasificare zecimală conține multe exemple de acest gen. De aceea, schema elaborată de B.C.S., care a spart tiparul ordonării rigide, indică bibliotecarilor alcătuirea într-o succesiune mult mai apropiată de logica cititorilor a grupelor de materii.

Un alt principiu este acela al evidențierii tematice, care accentuează caracterul recomandat al raftului liber, pentru care vom deosebi: 1) evidențierea unor întregi grupe de materii în cadrul dispunerii în spațiu a rafturilor ce le conțin; 2) evidențierea tematică permanentă (nelegată de o grupă de materii) și 3) evidențierea tematică ocazională, legată de recomandarea lucrărilor consacrate unui eveniment, unei aniversări sau comemorări etc. Prima se referă la alegerea locului cel mai potrivit (cel mai vizibil și mai accesibil cititorilor) pentru plasarea raftului cu lucrări dintr-un domeniu care interesează în mod deosebit pe cititori, prin specificul preocupărilor lor. În cele mai multe biblioteci comunale, unul din aceste rafturi este consacrat literaturii agrozootehnice potrivit specificului local. În cazul evidențierii în acest scop a grijii multor rafturi, va trebui să se aibă în vedere ca amplasările respective să fie în concordanță cu situarea rafturilor ce conțin literatura beletristică — cea mai solicitată —, îmbinându-se astfel armonios recomandarea cu solicitarea.

De evidențierea tematică permanentă ar trebui să se bucure, așa cum este cazul indicat în schemă, literatura pentru copii și literatura destinată tineretului, cea destinată femeilor, precum și literatura cea mai valoroasă din bibliotecă. Lucrările pot fi grupate sub titluri atractive și mai ingenios căutate, cum ar fi, de pildă: *Cele mai frumoase poezii de dragoste*, *Umorul în literatura universală*, *Cele mai frumoase cărți de călătorii*, *Cărți captivante*, *Căminul nostru* etc. Nu trebuie să fie omise din această categorie rafturile permanente cu cărți noi, lucru pe care bibliotecarii dovedesc că îl ou-nosc și îl respectă de cele mai multe ori. Pentru evidențierea permanentă se impune a aminti o condiție foarte importantă de care depinde eficiența ei: primenirea continuă a lucrărilor expuse.

În sfârșit, evidențierea ocazională a lucrărilor apărute cu prilejul unor evenimente din viața poporului nostru, al unor aniversări sau comemorări, și consacrate evenimentelor politice, culturale din țara noastră sau internaționale, este un procedeu cunoscut multor bibliotecari și, acolo unde a fost aplicat, el și-a arătat roadele. Abordând această chestiune, ne este sugerată și problema broșurilor. Se știe că acestea au o viață destul de scurtă în comparație cu alte lucrări și credem că așezarea lor, după ce, în unele cazuri, au format obiectul evidențierii ocazionale, într-o cutie specială, plasată pe raftul materiei respective, și nu intercalate printre lucrările din grupa căreia aparțin, ar putea duce la dezaglomerarea rafturilor și, prin aceasta, ar contribui la asigurarea viziunii de ansamblu asupra fondului.

Caracterul orientativ pe care trebuie să-l aibă o bună așezare la raftul cu acces liber este în funcție de așa-numitele operații auxiliare ale amenajării: aplicarea pe rafturi a etichetelor cu denumirile grupelor conținute; inserarea despărțitoarelor etichetate, atât pentru separarea diviziunilor în cadrul unei grupe, cât și pentru marcarea literelor, sau chiar a autorilor, în cadrul unei diviziuni, respectiv al unei litere (cazul literaturii beletristice); expunerea într-un loc vizibil a unei schițe clare a așezării din bibliotecă. Aceste operații pot viza, atunci când li se acordă suficientă atenție, și alt scop: obținerea unei amenajări estetice, atrăgătoare.

În organizarea spațiului pe care-l au la dispoziție bibliotecile pentru amenajarea accesului liber la raft există, de asemenea, câteva principii ce trebuie urmate. Importanța cunoașterii și aplicării lor devine mai mare în condițiile în care, așa cum am văzut, mai există — din nefericire destul de multe — biblioteci vitregite în privința localului și a mobilierului. Una din soluții

este evitarea risipirii spațiului, și așa redus față de norme, prin selectarea riguroasă, calitativ și cantitativ, a cărților expuse. Normele internaționale prevăd expunerea în condiții optime (presupunând și spațiu pentru cataloage, mese pentru răsfoire etc.) a numai 40—50 de lucrări pe m², iar în condiții bune, a 70—80 de cărți pe m². Aceste lucruri ne fac să ne gândim, comparând aceste cifre cu spațiul afectat multor biblioteci comunale de la noi, la necesitatea organizării depozitelor în cât mai bune condiții, bibliotecarilor revenindu-le sarcina primenirii permanente a materialului expus la raftul cu acces liber.

Problema perfecționării accesului liber la raft al cititorilor în bibliotecile mici este astăzi deosebit de actuală. În condițiile reorganizării rețelei bibliotecilor publice, în care bibliotecile comunale vor deveni instituții cu sarcini amplificate, organizării colecțiilor în sistemul accesului liber la raft trebuie să i se acorde o atenție sporită, asigurându-se atât o așezare îngrijită, corectă, cu calitățile și caracteristicile pe care le-am relevat, cât și condiții materiale corespunzătoare, de spațiu și de mobilier.

Situația semnalată de noi arată că mulți bibliotecari au conceput accesul liber la raft ca un fel de depozit deschis cititorilor, ca o așezare statică, închistată în rutină, realizată după scheme mai mult sau mai puțin potrivite, în condiții de spațiu și de mobilier mai mult sau mai puțin adecvate. Dimpotrivă, accesul liber la raft trebuie să fie un sistem viu, dinamic, în continuă îmbunătățire, care să reliefeze întotdeauna, în cadrul unei scheme stabile, noul, fără a transforma sistemul într-o succesiune de expoziții. Prea multe rafturi tematice pot dăuna viziunii de ansamblu. Sistemul raftului cu acces direct, dacă așezarea este bine realizată, are drept scop să ghideze cititorul spre cartea pe care o dorește, să-i recomande lucrările care îl interesează și să-l orienteze în întreaga așezare a colecțiilor bibliotecii. Un astfel de sistem, prin caracteristicile lui, poate realiza mai mult, în orientarea cititorilor și în creșterea volumului lecturii, decât manifestările de masă, dar se vede că el nu se bucură încă de cea mai mare atenție din partea bibliotecarilor. A venit timpul ca, în noile condiții pentru care se pregătesc bibliotecile, bibliotecarii, dar mai cu seamă organele metodice, să analizeze cu toată seriozitatea situația și să stabilească măsuri eficiente pentru ieșirea din rutină a accesului liber la raft.

G. V.

Din nou despre INADVERTENȚE ÎN INDICIILE DE CLASIFICARE ZECIMALĂ CUPRINȘI ÎN NOTA TIPOGRAFICĂ

La redacție ne-a sosit o scrisoare din partea unei bibliotecare din Timișoara, semnată L. S., care începe astfel:

„De mai bine de zece ani mă frământă o problemă profesională, ridicată și discutată de repetate ori de noi, bibliotecarii, în cadrul ședințelor de lucru, al seminariilor și al consfătuirilor, problemă care nu a fost rezolvată nici pînă astăzi. Este vorba de nenumăratele erori care caracterizează, din păcate, indicii de clasificare zecimală înscrși în nota tipografică a publicațiilor apărute în țara noastră. Ca bibliotecară, nu pot să nu remarc faptul că persoanele care execută această operație nu-și dau seama de importanța muncii lor și de urmările nefaste provocate de greșelile abundente care se întilnesc în formularea acestor indici.”

În continuare, anonimă expeditoare a scrisorii analizează pe larg modul în care se reflectă aceste greșeli în munca de bibliotecă, sprijinindu-și argumentația prin multe exemple convingătoare.

Ne asociem întru totul celor afirmate de L. S. și vom căuta, în rîndurile de mai jos, să-i dezvoltăm părerile și exemplele, adăugîndu-i și unele din constatările noastre.

Un simplu cititor nu cercetează, de obicei, nota tipografică a publicației pe care vrea să-o citească, pentru că elementele cuprinse în ea nu prezintă nici un fel de interes pentru el. Din momentul în care publicația intră însă într-o bibliotecă, nota tipografică devine un important izvor de informații pentru lucrătorul de specialitate; în ea sînt însoțite unele date absolut indispensabile în procesul de catalogare (anul, locul de apariție), sau elemente care-l pot îndruma în munca de achiziționare și clasificare: tirajul exemplarelor broșate și legate și indicele de clasificare pentru bibliotecă mari și bibliotecă mici.

Să reținem faptul că indicele înscris în nota tipografică este, în momentul de față, *singura indexare tipărită direct pe publicație*, care ajunge în mod sigur la cunoștința bibliotecarului o dată cu publicația achiziționată. Toate elementele din nota tipografică sînt specificate conform unor reguli, obligatorii pentru toată producția editorială din țara noastră, îmbrăcînd forma unui STAS¹⁾. Aceste considerente, la care trebuie să adăugăm probitatea profesională și greutatea semnului tipărit, ar trebui să garanteze corectitudinea și exactitatea datelor înscrise.

În realitate însă, editurile oferă, prin intermediul indicilor de clasificare înscrși în nota tipografică, informații greșite, care induc în eroare pe cei care le cercetează. Un indice de clasificare incorect sau incomplet, acceptat ca atare mai ales de bibliotecarii noi sau de cei din bibliotecă mici — comunale, sindicale, școlare —, cu experiență puțină și cunoștințe de specialitate insuficient consolidate, provoacă derută în mintea clasificatorului și haos în catalogul sistematic, ducînd, practic, la nevalorificarea publicației respective în ansamblul colecției.

Nu toate bibliotecile — în special cele mici — au posibilitatea de a se abona la fișele tipărite și la Bibliografia R.S. România, editate de Biblioteca Centrală de Stat, pentru a nu mai trebui să efectueze operațiile de catalogare și clasificare. Și chiar dacă ar exista aceste abonamente, datorită faptului că fișele tipărite și bibliografia națională sosesc deseori după ce procesul de prelucrare a stocurilor de cărți a fost terminat, mulți dintre bibliotecarii neexperimentați consultă nota tipografică, fie și numai pentru a se convinge de exactitatea indicilor stabiliți de ei. Dar ce-i oferă aceasta? În prea multe cazuri, indicii concepuți în mod eronat și construiți în afara regulilor

obișnuite de clasificare. Acest fapt îl constată însă cu certitudine abia cînd îi sosește fișa tipărită sau bibliografia națională, care conține indicii corecți și într-o formă completă.

Desigur, cifrele care compun indicii de clasificare zecimală, luate ca atare, nu spun nimic nespecialiștilor; ele apar, probabil, ca inofensive chiar și în ochii editorilor. Enormitatea greșelilor comise iese clar la lumină și pentru neinițiați abia atunci cînd aceste simboluri cifrice se transformă în fraze pe înțelesul tuturor; atunci oricine își poate da seama de confuzia totală care domnește cu privire la problemele de clasificare în mintea celor care „elaborează” acești indicii, cită derută ar putea provoca acești indicii, dacă ar fi adoptați de bibliotecari.

În sprijinul celor afirmate mai sus și pentru perfectă edificare a celor cărora indicii de clasificare zecimală le apar ca o „terra incognita”, am întocmit mai jos un tabel cu exemple tipice de greșeli flagrante, spicuite absolut la întîmplare din producția editorială a ultimilor ani.

Din cele constatate de noi în cursul acestui sondaj, am îndrăzni să afirmăm²⁾ că unele edituri — Editura tineretului, Editura militară, Editura Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport — se disting prin constanța, frecvența și bogăția fantezistă a neconcordanțelor în clasificarea zecimală, în timp ce editurile specializate — Editura medicală, Editura tehnică — elaborează, în general, indicii corecți alcătuiți.

În afară de aspectul conștient și construit al eronării a indicilor de clasificare, am vrea să mai relevăm și un alt aspect negativ al acestor notații. Încă din vara anului 1966, bibliotecarii din toată țara au primit instrucțiuni pentru modificarea anumitor indicii din tabelele principale și auxiliare de clasificare zecimală, ediția românească, pentru limba și literatura română, indicii auxiliari de loc și de limbă pentru România și limba română, literatura scriitorilor români de alte limbi etc. Bibliotecarii au introdus imediat aceste modificări, atît în notarea indicilor pe carte și fișe, cît și pe despărțitoarele din catalog sau etichetele de pe rafturi. Persoanele care întocmesc indicii de clasificare din nota tipografică sînt singurele care au făcut excepție de la aplicarea acestor modificări, persistînd în întrebuintarea exclusivă a indicilor perimați.

Abia de la sfîrșitul anului 1967 — începutul lui 1968, doar Editura pentru literatură și Editura pentru literatură universală au început să întrebuinteze cifrele corecte. Celelalte edituri fac, în continuare, ureche surdă. Oare instrucțiunile de indexare sînt obligatorii doar pentru bibliotecari?

¹⁾ STAS 945-60. Cărți și broșuri. Nota tipografică.

²⁾ fără a ne baza pe datele precise ale unei statistici; dar o asemenea statistică se poate efectua oricînd.

Mai remarcăm, de asemenea, și un alt aspect ilogic al acestor indici. De obicei, nota tipografică menționează indicii de clasificare separat pentru biblioteci mari și separat pentru biblioteci mici. La o comparație mai atentă a acestor indici, vom observa, de multe ori, o anomalie greu de explicat: pentru bibliotecile mici este specificat un indice de clasificare mai dezvoltat sau chiar diferit de cel atribuit bibliotecilor mari, iar bibliotecilor mari le este atribuit un indice foarte restrâns. De exemplu, în nota tipografică a romanului *Vestibul de Al. Ivăsiuc* stă scris: pentru bibliotecile mari 8R, pentru bibliotecile mici 8R-31; volumul de versuri *Dragostele aceleiași inimi* de I. Frunzetti este indexat: pentru bibliotecile mari 8R, pentru bibliotecile mici 8R-1.

Activitatea editorială a țării noastre este cunoscută în toată lumea și prezența cărții românești la diferite expoziții internaționale este salutăată de pretutindeni cu satisfacție. Nu se gîndește nimeni că indicii de clasificare zecimală sînt simboluri internaționale desfrabile și că, prin răspîndirea, o dată cu cartea, a unor indexări absurde, prestigiul școlii românești de clasificare, cu tradiții vechi și bogate, poate fi compromis? Să ne închipuim stupefacția unui bibliotecar străin, vizitator al unei asemenea expoziții internaționale de carte, cînd, cercetînd colecția *Popoare. Culturi. Civilizații* apărută în condiții deosebit de reușite în Editura științifică, va observa că lucrarea lui A. Bonnard *Civilizația greacă* a fost indexată la istoria României!

Așa stînd faptele, n-ar fi oare cazul să recomandăm în mod expres, de acum înainte, tuturor bibliotecarilor începători, ca o condiție a bunei reușite în munca de clasificare, să nu se inspire niciodată din indicii menționați în nota tipografică a publicațiilor?

Atunci, vor spune editorii, dacă aceste notații nu ajută nimănui, nu ar fi mai nimerit să le șuprimăm? Aceasta însă ar reprezenta soluția minimei rezistențe, în fond o abandonare a unor sfoase încercări de clasificare centralizată și un pas înapoi față de exigențele STAS-ului stabilit.

Problema indicilor de clasificare zecimală cuprinși în nota tipografică a mai fost

abordată în coloanele revistei noastre²⁾, propunîndu-se și unele soluții eficace pentru rezolvarea ei. Deoarece însă din anul 1962, cînd aceste propuneri au fost publicate pentru prima dată, și pînă în anul 1968 nu s-au luat nici un fel de măsuri pentru înlăturarea anomaliilor existente, sîntem nevoiți să le reamintim, considerîndu-le, astăzi, de o actualitate stringentă:

— crearea unui nucleu unic de clasificare, a cărui competență să garanteze corectitudinea și unitatea indicilor înscrși în nota tipografică, nucleu care ar putea funcționa în cadrul unei mari biblioteci — de exemplu Biblioteca Centrală de Stat — sau ar colabora numai cu ea;

— includerea, în nota tipografică, în afara indicilor de clasificare zecimală, a unor elemente indispensabile muncii de catalogare: vedeta, numărul de pagini etc., ca un pas înainte pe drumul realizării dezideratului de totdeauna al bibliotecarilor — tipărirea fișei de catalog în chiar cuprinsul publicației.

Aceste propuneri nu sînt rodul halucinațiilor nocturne ale bibliotecarilor, urmăriți de spectrul fișelor neredactate, nu izvorăsc din comoditatea sau lipsa lor de răspundere. Catalogarea centralizată, la sursă, este o cerință a epocii moderne, impusă de fluxul editorial în continuă creștere, și nenumăratele studii³⁾ pe această temă, apărute în presa de specialitate străină, pledează toate în favoarea instituirii unui asemenea sistem.

S-ar putea obiecta că formarea unui nucleu de catalogare centralizată, la sursă, a cărui muncă să fie concretizată prin apariția fișei de catalog chiar în cuprinsul publicației, ar presupune o regupare de forțe specializate și o cheltuială în plus pentru edituri, cheltuială care ar afecta, poate, costul cărții. În primul rînd, munca de catalogare centralizată se efectuează deja integral la nivelul Bibliotecii Centrale de Stat, ca editoare a bibliografiei naționale și a fișelor unice tipărite. Nu ar fi nevoie deci decît de o conectare editură-bibliotecă sau de o

²⁾ Vezi: Brașoveanu, Elvira. *Indicii de clasificare zecimală în nota tipografică*. În: Căluza bibliotecarului, 14, nr. 11, nov 1952, p. 32-34; Vulcu, Maria. *Colaborarea între edituri și biblioteci*. În: Căluza bibliotecarului, 16, nr. 5, mai 1965, p. 225-227; Boieru, Constanța. *Lămuriri asupra unor clasificări*. În: Căluza bibliotecarului, 18, nr. 3, mar 1965, p. 167 și Boieru, Constanța. *Clasificări corecte*. În: Căluza bibliotecarului, 18, nr. 10, oct 1965, p. 616-617.

³⁾ dintre care articolul *Le catalogue à la source* de Marie-Elisabeth Mallein, apărut în *Bulletin des bibliothèques de France*, 7 année, Juillet 1962, p. 351-365, reprezintă o sinteză binevenită.

canalizare a fluxului de fișe, întocmite de bibliotecă pe baza „bunului de tipar”, către edituri. În al doilea rând, privită pe plan național, catalogarea centralizată la sursă ar aduce însemnate economii de forțe, pentru că munca de întocmire a evidenței pe fișe la nivelul bibliotecilor de orice tip s-ar reduce doar la copierea pe cartonașe a conținutului, corect, complet și unitar întocmit, al fișei imprimată în interiorul publicației. Nu mai este, credem, nevoie de a detalia conștințele deosebit de favorabile pe care le-ar avea aplicarea acestui sistem asupra

calității cataloagelor de bibliotecă și asupra muncii de informare a cititorilor.

Astăzi, nu ne mai putem împăca conștiința semnalând greșelile de clasificare apărute în nota tipografică și cerind îndreptarea lor. În anul 1968 se impune a se găsi o soluție radicală, care să deschidă calea activității de catalogare la sursă, activitate centralizată, științifică, uniformă, care să țină seamă de exigențele mereu crescînde ale cititorilor și să se bazeze pe un regim rațional și economicos de înfăptuire.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Autor, titlu, editură, an de apariție	Indicii din nota tipografică	Descifrarea lor	Indicii corecți de pe fișa tipărită
— Mic dicționar diplomatic român. Editura politică, 1967.	03(327) = R	Dicționar din Egiptul antic, în limba română	341 + 341.7(03) = 59
— Deculescu, Adriana. Scrisoare către o tânără căsătorită. Editura medicală, 1967.	577.8/9	Proprietățile materiei	613.88
— Figurovski, N. A și Soloviev, I. I. Svante Arrhenius. Editura științifică, 1967.	61	Medicină	54(485) Arrhenius, Svante 53(485) Arrhenius, Svante
— Constituția R.S.R. Editura politică, 1966.	3CP(R) - 2 = R	Congres al P.C.R., în limba română	92 Arrhenius, Svante 342(498) „1965”
— Bărbulescu, P., Cazacu, A. și Vasilescu, A. Activitatea U.T.C. în școală. Editura politică, 1966.	3T(37) = R	Activitatea tineretului din Roma antică, în limba română	3TD(498) - 315 : 371 (498)
— Dicționar spaniol-român. Editura științifică, 1964.	413 = 46 = R	Dicționar bilingv dintre un dialect al limbii franceze și limba română	413 = 6 = 59
— Talanov, A. V. Nansen. Editura tineretului, 1964.	8R - 94	Literatură română, biografii	882 - 31 = 59 910.4 (481) Nansen, Fridtjof (0:8 - 31)
— Antologia fabulei românești. Editura tineretului, 1966.	8R - 7 = 83	Literatură română, umor în proză, tradus în limba ucraineană	92 Nansen, Fridtjof (0:8 - 31) 859-19(082)
— Cîmpan, Florica. Istoria numărului π. Editura tineretului, 1965.	8R - 96	Literatură română, scrieri științifice și filozofice.	513.2(091)
— Vianu Tudor, Schiller. Editura tineretului, 1961.	84 - 93	Literatură franceză, cărți pentru copii.	83.09 Schiller, Friedrich
— Schiller, Friedrich. Wilhelm Tell. Editura tineretului, 1967.	8R - 32	Literatură română, nuvele, povestiri, schițe.	83 - 2 = 59
— Virgiliu. Eneida. Editura tineretului, 1967.	8R - 32	Literatură română, nuvele, povestiri, schițe.	871 - 1 = 59

Autor, titlu, editură, an de apariție	Indicii din nota tipografică	Descifrarea lor	Indicii corecți de pe fișa tipărită
- Dragomir, Petre. Cu fotbalul pe Continentul Sud-American. Editura C.N.E.F.S., 1967.	52	Astronomie	796.332
- Ludu, Virgil. Cartea munților. Editura C.N.E.F.S., 1967.	52	Astronomie	91(-23) + (498-23) 796.52(100)
- Bursac, Anca și Panco, Gheorghe. De la cuviință la etichetă. Editura tineretului, 1967.	8R-96	Literatură română, scrieri științifice și filozofice	395
- Stănescu, Nichita. 11 elegii. Editura tineretului, 1966.	8R-92	Literatură română, reportaje	859-1
- Sadoveanu, Mihail. Mărășești. Editura militară, 1967.	8R-1	Literatură română, versuri	859-32
- Verne, Jules. Uimioarea aventură a misiunii Barsac. Editura tineretului, 1967.	8R-1	Literatură română, versuri	84-31=59
- Stoica, Coriolan. Pământul nu tace. [Probleme de geologie]. Editura tineretului, 1966.	8R-31	Literatură română, roman	55
- Băleanu, Andrei. Realism și metaforă în teatru. Editura Meridiane, 1965.	8.80	Aproximativ literatură slavă	8.01-2, 8.09-2, 792
- Ursu, Horia. Avram Iancu. Editura tineretului, 1966.	8R-3	Literatură română, proză	9(498.4) „1848” Iancu, Avram 92 Iancu, Avram
- Gheorghe, Doru. Maorii. Editura tineretului, 1966.	8R-96	Literatură română, scrieri științifice și filozofice	39(=99.232.11)(931)
- Andrieș, Mihai Gheorghe. Indienii din Matto Grosso. Editura tineretului, 1967.	8R.94	Literatură română, restul indicelui este fantezist	39(=98)(81 Matto Grosso)
- Vulcănescu, R. Boșimani. Editura tineretului, 1967.	8R-93=R	Literatură română pentru copii, tradus în limba română	39(=96.2)(6)
- Matei, Horia. Pigmeii. Editura tineretului, 1965.	8R-91	Literatură română, alte genuri literare	39(=96. Pigmei) (675)

Din realizările istoriografiei românești — 1967

modernă și contemporană, precum și unele studii de istorie universală. Evident, spațiul restrins al prezentării de față ne-a obligat la o selectare în expunerea materialului și orice selectare poartă în sine, într-o anumită măsură, semnul unei opinii mai mult sau mai puțin subiective.

Lăsînd de o parte preocupările și rezultatele alt de subliniate ale explorărilor arheologice, care ar necesita o prezentare aparte, ne-am oprit asupra citorva dintre lucrările mai de seamă privind istoria patriei noastre.

Din seria volumelor considerate ca surse sau izvoare privind istoria medievală a țării noastre, credem că se cuvine a aminti: Documente privind istoria României. Colecția Eudoxiu Hurmuzachi (Seria nouă), vol. 2 și 3¹⁾; Dicționarul istoric al localităților din Transilvania, publicat de Coriolan Suciu²⁾; lucrarea lui Corneliu Dima-Drăgan privind Biblioteca unui umanist român Constantin Cantacuzino Stolnicul³⁾; studiul și ediția critică a Cronicilor și povestirilor românești versificate secolele XVII—XVIII⁴⁾, publicate de prof. Dan Simonescu în colecția Cronicile medievale ale României; volumul I de Opere. Hronica Românilor, tom. 1⁵⁾, al lui Gheorghe Șincai.

Volumul al II-lea al colecției Hurmuzachi (seria nouă) prezintă rapoartele consulare austriece întocmite la București și lași în perioada anilor 1812—1823, iar volumul al III-lea cuprinde actele de arhivă, păstrate la Arhivele Statului din Budapesta, privind solidaritatea românilor din Transilvania cu mișcarea lui Tudor Vladimirescu. Ambele volume de documente au fost publicate sub îngrijirea acad. prof. A. Oțelea. Alături de rapoartele franceze și prusiene — singurele rapoarte consulare publicate anterior — rapoartele reprezentanților austriece de la București și lași reprezintă sursă înaltă una din cele mai importante surse de informații documentare externe pentru perioada respectivă. Ele consemnează indicații interesante asupra dezvoltării relațiilor de schimb dintre Principate și Imperiul habsburgic (date referitoare la traficul comercial cu teritoriul de la sudul Dunării; evoluția prețurilor și cursul monedelor; arendarea vâmlor; informații privind fiscalitatea și situația financiară a celor două țări — sporirea excesivă a impozitelor; fuga țăranilor de pe moșii etc.). Seria documentelor publicate reprezintă de

O privire cât de sumară asupra realizărilor istoriografiei românești în anul care a trecut ne dă posibilitatea să relevăm, dintr-un început, câteva trăsături caracteristice ale acestei prodigioase activități: diversificarea temelor tratate, sfera largă îmbrățișată de aceste teme, interpretarea și valorificarea științifică a realităților studiate ș.a.

Atenția tot mai mare și sprijinul tot mai larg de care s-au bucurat în anii noștri cercetările istorice și explorările arheologice, valorificînd în același timp tradiții ale unor înaintași de seamă, în lumina concepției materialist istorice, exprimă un aspect deosebit de important al revoluției culturale din țara noastră din ultimele decenii.

În anul 1967 s-au publicat numeroase lucrări de izvoare sau surse istorice, numeroase monografii privind istoria veche, medie,

¹⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. Vol. 1. CXXV+1020 p.; vol. 2. 685 p.

²⁾ Vol. 1. Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. 431 p.

³⁾ Buc., 1967. XV+405 p. Vezi și recenzia semnată de prof. Dan Simonescu, în Revista bibliotecilor, 21. 3, mar. 1968. p. 172—173.

⁴⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. 349 p.

⁵⁾ Ediție îngrijită de Florea Fugaru, Buc., E.P.L. 1967. CCXXVIII+604 p.

ascemenea una din cele mai interesante surse privind desfășurarea mișcării revoluționare din 1821 (izbucnirea mișcării revoluționare; participarea entuziastă a țărănimii la mișcare; disciplina oastei pandurilor; tragicul sfârșit al lui Tudor Vladimirescu; luptele desfășurate între eteriști și panduri, pe de o parte, și invadatorii otomani, pe de altă parte). Aceste documente nu constituie numai izvoare privind evenimentele interne din Moldova și din Țara Românească, ci în egală măsură ele urmăresc indirect și evoluția relațiilor externe ale celor două țări în complexul situației internaționale.

Indicațiile documentelor de arhivă cuprinse în volumul al III-lea reprezintă o mărturie puternică a sentimentului de solidaritate a țărănimii transilvane cu mișcarea lui Tudor Vladimirescu; ele cuprind informații noi și importante ca privire la caracterul, organizarea, desfășurarea și sfârșitul mișcării revoluționare. Prin originea și conținutul lor, documentele se pot împărți în genere în două principale grupe distincte: documente emanând din partea autorităților centrale (comandamentul forțelor militare de la Sibiu, guvernul Transilvaniei de la Cluj și cancelaria aulică transilvană de la Viena) și acte emanând din partea unor autorități locale.

Dicționarul istoric al localităților din Transilvania prezintă, pe baza indicațiilor toponimice — începând de la primele mențiuni documentare pînă în zilele noastre — evoluția numirilor de localități din Transilvania în limbile română, maghiară și germană. Dicționarul, din care s-a publicat pînă în prezent numai primul volum, constituie un instrument de lucru și o sursă documentară deosebit de prețioasă investigației istorice în genere și, în mod special, studiilor de geografie istorică din țara noastră.

Lucrarea publicată de Corneliu Dima-Drăgan reprezintă o contribuție de seamă la cunoașterea și înțelegerea epocii de înnoire a culturii românești de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor. Personalitatea atât de complexă a stolnicului Constantin Cantacuzino, istoric și om politic de seamă, fiul postelnicului Constantin Cantacuzino, poate fi considerată pe bună dreptate una din cele mai reprezentative figuri de cărutarai ai Țării Românești din epoca respectivă. Catalogul bibliotecii sale, în afara interesului strict documentar privind înțelegerea cît mai completă a personalității stolnicului, prezintă — poate acest lucru în primul rînd — un interes cu mult mai larg: el oglindește direct spiritul vremii, circulația ideilor, contactul cu cultura umanistă a Occidentului și înnoirea care se făcea simțită din ce în ce mai conturat și în țara noastră.

Ediția critică a textelor medievale versificate, publicată sub îngrijirea prof. Dan Simonescu, rezultată al unei munci îndelungate de descifrare a manuscriselor vechi, cuprinde un corpus al cronicilor scrise în „stihuri” de autori participanți la evenimente sau contemporani cu acestea. Textele publicate, majoritatea lor cu referiri directe asupra evenimentelor din secolele XVIII—XIX, sînt de un interes cu totul deosebit atât pentru cercetarea istorică, cît și pentru cercetarea filologică, lexicologică și de critică literară. Fiecare fragment de cronică publicat este însoțit de o notă explicativă și de o indicație bibliografică referitoare la textul respectiv.

Reeditarea volumului I din operele lui Gheorghe Șincai — *Hronica Românilor* — într-o ediție întocmită exclusiv pe baza manuscriselor autografe și a edițiilor apărute în timpul vieții autorului reprezintă o realizare importantă a istoriografiei românești contemporane. Nu trebuie uitat faptul că pînă către sfârșitul secolului al XIX-lea, o dată cu editarea operii lui A. D. Xenopol, opera istorică a lui Gheorghe Șincai era singura sinteză științifică privind viața social-politică a întregului popor român. Cronică lui Gheorghe Șincai, prima istorie națională, a jucat un rol deosebit de marcant în formarea generației de la 1848 și a celei din preajma Unirii.

În ceea ce privește sursele istorice referitoare la epoca modernă și contemporană, credem că trebuie menționate cu precădere *Bibliografia analitică a periodicelor românești Vol. I (1790—1850)*, partea a III-a⁶⁾ și volumele cu caracter autologic, publicate, respectiv, de Robert Deutsch și Titu Georgescu (primul volum cuprinde texte alese din discursurile lui Nicolae Titulescu⁷⁾, însoțite de adnotări și un studiu introductiv, iar cel de-al doilea volum, intitulat *Intellectualii anti-fasciști în publicistica românească*⁸⁾, reprezintă o antologie a presei românești din preajma celui de-al doilea război mondial).

Bibliografia analitică a periodicelor românești, întocmită de Ioan Lupu, Nestor Camariano și Ovidiu Papadima, reprezintă în ultimă analiză un repertoriu ordonat după sistemul clasificării zecimale, care include descrierea bibliografică a tuturor articolelor, studiilor și operelor literare, precum și aproape a tuturor informațiilor și știrilor cu caracter politic, economic și cultural, publicate în revistele și ziarele românești vechi. Lucrarea bibliografiază toate periodicele apărute în limba română, cele în limbi străine, tipărite pe teritoriul Principatelor Române,

⁶⁾ Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, p. 831—1248. (Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei Republicii Socialiste România).

⁷⁾ Buc., Editura științifică, 1967. 621 p. cu ilustr.

⁸⁾ Buc., Editura științifică, 1967. 429 p.

precum și cele în limbi străine lipărite în alte țări de către autori români. Bibliografia poate fi considerată pe bună dreptate una dintre cele mai remarcabile lucrări de specialitate. Ea reprezintă, prin bogăția materialului său atât de diversificat, o sursă științifică documentară de prim ordin, inepuizabilă pentru toți cercetătorii trecutului nostru politic, economic și cultural.

Discursurile lui Nicolae Titulescu exprimă în esență lor un tablou concludent al principalelor probleme interne și externe ale României din primele două decenii ale secolului nostru. Grupate tematic și cronologic, pentru a facilita cititorilor urmărirea direcțiilor de dezvoltare a concepției și a activității lui Nicolae Titulescu, discursurile sînt însoțite de substanțiale note explicative, care precizează în genere conjunctura internă și internațională din momentul elaborării discursului respectiv, subliniind conținutul său de idei și relevînd semnificația politică a problemelor analizate.

Volumul editat de Titu Georgescu însumează o serie de articole publicate în perioada anilor 1933—1937, expresie concludentă și sugestivă a atitudinii de rezistență a celei mai mari părți a intelectualității românești înregimentate alături de masele largi populare în lupta antifascistă. Antologia grupată tematic (Fascismul — o stavilă în calea progresului social; Pentru pace, independență și suveranitatea patriei; În apărarea valorilor culturale; Spre unitatea forțelor antifasciste democratice progresiste; În sprijinul mișcării antifasciste de pretutindeni) relevă caracterelor fundamentale ale antifascismului intelectualității românești. Lucrarea facilitează înțelegerea datelor complexe ale fenomenelor social-politice și economice din preajma celui de-al doilea război mondial, precum și înțelegerea luptei poporului român împotriva dictaturii fasciste, pentru independența și suveranitatea națională.

Din seria monografiilor consacrate istoriei medievale românești, remarcăm, în mod cu totul deosebit, lucrarea publicată de prof. Const. C. Giurescu, *Tîrguri sau orașe și cetăți moldovene din secolul al X-lea pînă la mijlocul secolului al XVI-lea*⁹⁾ și lucrarea publicată de acad. D. Prodan, *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVI-lea*¹⁰⁾. Prima monografie, consacrată studiului originii tîrgurilor și cetăților moldovenesți, urmărește și analizează cele mai vechi știri privind procesul formării acestor așezări, alcătuirea lor etnică, precum și unele influențe străine exercitate asupra lor de-a lungul veacurilor. Intemeiată pe un bogat material

documentar publicat sau inedit, lucrarea este structurală pe două principale capitole: primul capitol — cu caracter general — urmărește condițiile social-economice și politice în care s-au întemeiat tîrgurile și cetățile moldovenesți; cel de-al doilea capitol, grupînd știrile asupra acestor așezări, prezintă separat — în adevărate micromonografii — numeroase date și indicații privind fiecare așezare în parte.

Problema originii așezărilor mai însemnate — tîrguri și cetăți — din Moldova, deși a preocupat sporadic istoriografia românească mai veche sau mai nouă, nu și-a găsit o tratare încheiată decît prin monografia de față. Lucrarea împlinește, prin cercetarea erudită a prof. C. C. Giurescu, o veche preocupare dezbătută și prezentată tangential în unele cercetări tematiche sau lucrări de sinteză.

Monografia publicată de acad. D. Prodan, privitoare la iobăgia din Transilvania în secolul al XVI-lea, întemeiată în cea mai mare parte pe material documentar specific problemelor abordate (urbarii, conscripții, inventare, socoteli, registre de dijme), inedit sau neutilizat pînă în prezent, reprezintă o valoroasă contribuție la înțelegerea raporturilor feudale și situației țărănimii iobage din epoca respectivă.

Dintre monografiile consacrate problemelor de istorie modernă, notăm: Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională, 1834—1849*¹¹⁾; N. Adăniloie și Dan Berindei, *Reforma agrară din 1864*¹²⁾; Marea răscoală a țărănilor din 1907¹³⁾; culegere de studii publicate sub îngrijirea unui colectiv redacțional format din cercetători de la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și de la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei.

Lucrarea Corneliei Bodea urmărește, pe baza unei largi documentări, jaloanele principale ale desfășurării mișcării de unitate națională în perioada anilor 1834—1849. Deși relevarea firului unitar care a legat acțiunile revoluționare dintr-o parte și alta a Carpaților sau dintr-o parte și alta a Milcovului a constituit o preocupare de multe ori prezentă în elaborarea unor lucrări de sinteză, ca Din istoria Transilvaniei și tratatul de Istoria României, totuși lucrarea de față reușește, pe baze documentare inedite, să înfățișeze din perspective noi drumul comun parcurs de mișcarea națională românească atît în perioada de pregătire a mișcărilor revoluționare, cît și în timpul desfășurării lor în anii 1848—1849.

⁹⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. XVI+390 p. cu ilustr. și fasc.

¹⁰⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. 361 p. (Biblioteca Istorică XIII).

¹¹⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. 907 p.

⁸⁾ Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. 379 p. (Biblioteca istorică românească).

¹²⁾ Vol. I. Buc., Editura Academiei R. S. România, 1967. X+595 p.

Monografia constituită pe cercetarea critică a majorității izvoarelor — edite și inedite — privind reforma agrară din 1864 abordează aspectele importante ale acestei probleme: stadiul de dezvoltare a agriculturii și relațiile agrare din preajma reformei, dezbaterile problemei agrare între 1857 și 1864, elaborarea și decretarea legii rurale, aplicarea legii rurale în condițiile împotrivirii moșierimii, contestațiile și revoltele țărănești cauzate de nedreapta aplicare a legii rurale, vânzarea moșiilor statului în loturi mici la țărani, urmările reformei agrare pentru dezvoltarea economică și socială a României ș.a. Cercetarea și confruntarea izvoarelor au îndreptățit concluzia generală a autorilor, potrivit căreia reforma agrară din 1864 a fost determinată de dezvoltarea economică și socială a societății românești și urgentată de lupta țăranimii pentru emancipare și pentru pământ. Deși trunchiată și defectuos aplicată, reforma agrară a deschis larg drumul dezvoltării relațiilor capitaliste în agricultură. Prin esența sa, ea a constituit o necesitate istorică imperioasă — eveniment marcant în săvârșirea României moderne.

Cea de-a doua monografie, referitoare la răscoala țărănească din 1907, înfățișează pe larg desfășurarea concretă a luptei purtate de țăranime, aria de extindere a răscoalei, evidențiind formele diverse pe care le-a îmbrăcat lupta de clasă la sale atât în timpul răscoalei, cât și înainte și după răscoală. Urmărind desfășurarea răscoalei, colectivul de autori a reliefat amploarea luptelor, jertfele țăranimii pentru realizarea și împlinirea unor deziderate seculare.

Din seria lucrărilor monografice consacrate problemelor de istorie contemporană, menționăm: Marca Revoluție Socialistă din Octombrie și România¹⁴⁾; Ion M. Oprea, O etapă rodnică din istoria relațiilor diplomatice româno-sovietice. 1928—1936¹⁵⁾; A. Deac și Gh. Matei, Februarie 1933. Ecolul internațional al eroicelor lupte ale ceferiștilor și petroliștilor¹⁶⁾.

Prima lucrare — o culegere de studii —, publicată sub îngrijirea Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și a Secției de științe istorice a Academiei Republicii Socialiste România, înscriază următoarele teme tratate: Insemnătatea internațională a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie (acad. P. Constantinescu-Iași și U. Liveanu), România și Ma-

rea Revoluție Socialistă din Octombrie (!I. Popescu-Pușuri și I. Rădulescu), Poziția mișcării muncitorești revoluționare și democratice din România față de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie (L. Banyai și Gh. Unc), Participarea oamenilor muncii din România la apărarea și sprijinirea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie (U. Chereșteșiu și N. Copoiu), Organizații legale de masă promotoare ale relațiilor de prietenie dintre România și U.R.S.S. create și îndrumate de Partidul Comunist Român în anii ilegalității sale (Titu Georgescu și Gh. I. Ioniță), Despre unele trăsături ale revoluției democrat-populare în România (Gh. Tușui și U. Zaharescu) și Ideile marxist-leniniste și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor în România (C. Bărbulescu și D. Gheciu).

Lucrarea semnată de I. M. Oprea, privind relațiile diplomatice româno-sovietice în perioada anilor 1928—1936, reprezintă o analiză concludentă a eforturilor diplomației românești și ale diplomației sovietice consacrate normalizării legăturilor dintre cele două țări, eforturi care definesc o etapă remarcabilă a istoriei politice și diplomatice a celor două state.

Ecoul puternic pe care luptele din februarie 1933 l-au răsfrânt peste hotare constituie conținutul monografiei publicate de Augustin Deac și Gheorghe Matei. Memorabilele lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933 reprezintă punctul culminant al acțiunilor revoluționare din perioada crizei economice (1929—1933). Prin amploarea și caracterul lor combativ, prin forța și nivelul înalt de organizare, prin puternica înruiere asupra vieții sociale și politice a țării, aceste forme ascuțite ale luptei de clasă au avut o importanță deosebită asupra acțiunilor forțelor democratice și progresiste din numeroase alte țări. Despre acest lucru vorbesc elocvent multiplele și variatele mărturii ale vremii, înfățișate adecvat în lucrare.

Prezentarea de față a urmărit să contureze în linii mari câteva aspecte și realizări mai semnificative ale istoriografiei românești din anul care s-a scurs. Departate de a avea un caracter exhaustiv, ea înregistrează selectiv numai unele studii, considerate de autorul acestor rânduri ca fiind mai importante, privind capitolele mari de istorie medievală, modernă și contemporană a țării noastre.

¹⁴⁾ Buc., Editura politică, 1967. 310 p.

¹⁵⁾ Buc., Editura politică, 1967. 103 p.

¹⁶⁾ Buc., Editura științifică, 1967. 391 p.

LA sfârșitul anului trecut, Biblioteca orășenească din Cimpulung Moldovenesc a organizat o sesiune de comunicări și referate consacrată aniversării a 70 de ani de la înființarea bibliotecilor publice care au funcționat pe lângă cabinetul de lectură „Deșteptarea”, Clubul român „Răul” și societatea „Școala Română” și 30 de ani de la crearea bibliotecii orășenești. În referatul inaugural, Biblioteca din Cimpulung — păstrătoare a tradițiilor răspîndirii cărții, factor activ în opera de culturalizare, profesoara Valeria Vranău, directoarea bibliotecii, a trecut în revistă drumul sinuos al acestei instituții create „cu gândul de a încetăni cartea românească” și de a stuji „drept auxiliara școlii și operele de culturalizare a maselor” — cum arăta unul din documentele vremii. Biblioteca publică, după ce a suferit de pe urma vicisitudinilor trecutului, refăcută în urma celui de-al doilea război mondial, a cunoscut o amplă dezvoltare în anii construcției socialiste, devenind o instituție de prestigiu, capabilă să satisfacă cele mai exigente gusturi ale cititorilor.

În comunicarea Un document inedit privind pătrunderea cărții în Bucovina, prof. Ionel Dirdală a prezentat încercările unor intelectuali cu dragoste de popor de a crea în a doua jumătate a veacului trecut Biblioteca Bucovinei, primul așezămint de păstrare și difuzare a cărții. Prof. pensionar Virgil Leonaș a împărtășit asistenței documente și amintiri în referatul Cartea și gazeta în Cimpulungul tinereții mele.

Ce mai mare parte a referențelor a evocat diferite momente ale afirmării vieții culturale și personalității de seamă ale culturii românești. Au vorbit prof. Alexandru Vasilescu, prorectorul Institutului pedagogic din Suceava, despre Nicolae Iorga și Cimpulungul Moldovenesc, prof. Grațian Jucan despre Mihail Sadoveanu și Cimpulungul Moldovenesc, Dragoș Nisioiu despre Nicu Drăcinschi, poet și răspînditor al cărții în Cimpulung. Au mai prezentat referate avocatul Aurel Hușu (Învățătorul meu Gavril Rotică, poet cimpulungean), prof. Ioan Tușu (Numele străzilor din oraș amintește de răspînditorii cărții pe aceste

locuri), bibliotecara Ștefania Lanescu (Relațiile bibliotecii comunale din Vama cu bibliotecă din Cimpulung) și Dumitru Prepeșid (Cartea și tineretul cimpulungean).

Sesiunea a constituit una din manifestările de prestigiu ale bibliotecii cimpulunge, urmărită cu multă atenție de un larg public.

INTRE 5 și 14 februarie a.c. a avut loc la București un instructaj organizat de Ministerul Învățămîntului pe probleme de catalogare-clasificare, cu bibliotecarii care lucrează în secțiile de prelucrare a publicațiilor din bibliotecile institutelor de învățămînt superior din țară.

Tematica acestui instructaj a cuprins expuneri teoretice privind unele aspecte ale muncii catalografice în stadiul actual, modificări în tabelele românești de clasificare, precum și expuneri care au prezentat cursanților tendințele pe plan mondial în domeniul clasificării publicațiilor. Nu au fost omise, bineînțeles, nici alte probleme ale activității bibliotecare, cum ar fi aceea a raporturilor între catalog și bibliografie sau cea a indexării coordonate. O expunere amplă a avut ca obiect clasificarea științelor (istoric, situația actuală, tendințe).

În cadrul aplicațiilor practice, cei 76 de cursanți au putut face cunoștință cu unele reguli și procedee ale clasificării și catalogării. Un program de vizite a completat cu date și impresii noi cele arătate în orele de curs. Astfel, au fost vizitate: Biblioteca centrală universitară, Institutul central de documentare tehnică, Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Biblioteca Institutului geologic (pentru utilajele care ajută la regăsirea informațiilor), precum și o serie de biblioteci specializate cum ar fi cele de la Institutul medico-farmaceutic, Institutul agronomic, Institutul politehnic etc.

Specialiști din cadrul bibliotecilor de învățămînt superior din Capitală au asigurat ciclul de lecții și aplicațiile practice.

Costache Oldreanu

VINERI 23 februarie 1968, a avut loc, în sala Bibliotecii centrale universitare — București, ședința lunară a cercului de studii al bibliotecarilor din bibliotecile de învățămînt superior din Capitală. În fața unei asistențe numeroase s-au susținut comunicările: Indexarea coordonată și Biblioteca lui Al. Odobescu.

În prima comunicare, Traian Prodan, directorul Bibliotecii I.M.F.—București, a expus ascultătorilor principiile metodei de indexare coordonată, subliniind asemănările și deosebirile, avantajele și dezavantajele acesteia față de alte metode de clasificare, organizare și regăsire a informațiilor. Utilizînd scheme și tabele sinoptice, autorul a înfățișat în același timp și rezultatul încercărilor de utilizare a indexării coordonate în cadrul I.M.F.—București.

Cea de-a doua comunicare a fost susținută de Valeria Tile de la Biblioteca centrală pedagogică. După o reușită prezentare a figurii marelui cărturar umanist, autoarea a urmărit tribulațiile bibliotecii lui Odobescu, oprindu-se asupra volumelor păstrate azi în colecțiile Bibliotecii centrale pedagogice din București. Rezultat al unor cercetări amănunțite, comunicarea a adus date noi față de studiile consacrate lui Al. Odobescu. Ambele comunicări au fost urmate de discuții interesante.

Ion Stoica

ÎN toamna anului 1966 s-a început în bibliotecile de pe cuprinsul fostei regiuni Crișana acțiunea de alcătuire și punere la dispoziția cititorilor a cataloagelor sistematice și alfabetice, importante instrumente de evidență a fondurilor de publicații existente într-o bibliotecă.

Data fiind complexitatea acțiunii, multiplele operațiuni indeplinite, cu respectarea strictă a cerințelor de ordin științific, au solicitat din partea bibliotecarilor eforturi susținute și multă conștiințiozitate profesională.

După cinci trimestre, făcînd bilanțul acțiunii, se constată că la bibliotecile din orașele Beius, Marghita, la biblioteca din Orașul Petru Groza, ca și în 52 de biblioteci comunale, cataloagele sistematice și alfabetice au fost terminate și stau la dispoziția cititorilor. În fruntea acțiunii se situează bibliotecile comunale din zona Aleșd, care au beneficiat de sprijinul permanent de specialitate al colectivului Bibliotecii orășenești Aleșd, condus de Florica Ieremia, directoarea. Cele mai izbitite cataloage au fost întocmite la bibliotecile din Virciorog, Telechiu, Bratca, Groși, Balc, Gurbediu și Drăgănești. Acțiunea de finalizare a cataloagelor se află într-o fază avansată și în celelalte biblioteci comunale.

Ioan Lenghel

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII din București a inițiat în acest an trei cursuri de pregătire profesională pentru bibliotecarii din centrală și din bibliotecile filiale:

— un curs de inițiere în probleme de biblioteconomie și bibliografie, pentru bibliotecarii nou angajați (date în legătură cu rețeaua de bibliotecă din R. S. România, în special cu bibliotecile universitare; formele de evidență a fondurilor; descrierea și clasificarea publicațiilor; definiția bibliografiei, formele de activitate bibliografică a Bibliotecii centrale universitare; munca cu cititorii și specificul acesteia în Biblioteca centrală universitară).

— un curs de catalogare-clasificare, pentru adâncirea cunoștințelor profesionale (terminologia catalogării, tipuri și sisteme de cataloage; descrierea publicațiilor, unitatea descrierii, vedetele uniforme; alcătuirea catalogului alfabetic; clasificarea zecimală universală, îmbunătățiri și adăugiri; alcătuirea catalogului pe materii după sistemul CZU).

— un curs de bibliografie, cu același caracter (definiția bibliografiei; bibliografie și catalogare; bibliografie, informare și documentare; diferite tipuri de bibliografii; istoricul bibliografiei, în general; istoricul bibliografiei în R. S. România, activitatea bibliografică a principalelor bibliotecă din țară; metodele de întocmire a bibliografiilor, bibliografiile speciale în domeniile proprii bibliotecilor unde lucrează cursanții).

Începute în ianuarie a.c., cursurile vor continua, lunar, până în iunie. Fiecare lecție, inclusiv seminarul, durează 2 ore. Unele lecții sînt însoțite de lucrări practice.

I. B.

ANIVERSAREA a șaptezeci de ani de la nașterea lui Tudor Vianu a prilejuit, printr-o altă manifestare, deschiderea, în sala de expoziții a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România unei ample expoziții retrospective dedicate omului și operei sale.

A fost adunată și folosită în acest scop o foarte bogată documentare scrisă sau iconografică în cea mai mare parte înedită, pusă la dispoziție de familie sau provenită din diverse surse publice și particulare. Sînt prezentați la începutul anilor de formație ai lui Tudor Vianu cu studiile la

Giurgiu, București, Viena și Tübingen, unde-și ia doctoratul în 1923 (exemplarul expus din teza de doctorat asupra lui Schiller poartă dedicația autografă a autorului către Ion Pillat). Sînt înfățișate apoi, rînd pe rînd, contribuția lui Tudor Vianu la critica și creația literară românească, în estetică, sociologie și filozofia culturii, în stilistică și alte domenii ale filologiei, în critica și teoria artei, în domeniul literaturii naționale și universale; activitatea sa ca profesor, timp de patru decenii, la Universitatea din București, ca director al Teatrului Național din București, membru corespondent (din 1935), apoi membru titular al Academiei, ambasador al României în Iugoslavia, secretar general al Comisiei naționale pentru UNESCO, reprezentant al României în comitetul executiv al UNESCO etc.; participările sale la numeroase congrese și conferințe internaționale.

O mare hartă a Europei și Asiei, schițată pe cristal, marchează numeroasele călătorii făcute de Tudor Vianu ca reprezentant al științei și al culturii românești. Alte vitrine înfățișează manuscrise și documente originale, cărți cu însemnări personale sau dedicații, corespondența trimisă sau primită de Tudor Vianu, cu personalități române sau străine, omagii dedicate de contemporani și posteriți.

Liviu Nicolau

CU PRILEJUL comemorării a 500 de ani de la moartea lui Johann Gutenberg, Biblioteca orașenească „Mihail Sadoveanu” a organizat, în ziua de 8 februarie a.c. în aula Bibliotecii centrale universitare, simpozionul „Johann Gutenberg — inventatorul tiparului”. Au conferențiat: prof. dr. docent Dan Simonescu despre „Personalitatea lui Johann Gutenberg” și conf. univ. Mircea Tomescu despre „Istoria tiparului și a cărții românești”. Expunerile au fost însoțite de proiecții. Cu același prilej, participării la simpozion au vizionat și expoziția „Arta tiparului de-a lungul veacurilor” deschisă în holul Bibliotecii centrale universitare.

D. Manole

În cadrul activității de îndrumare metodologică, Institutul Central de Documentare Tehnică organizează periodic instruirea documentariștilor din organele de documentare ale Institutelor și întreprin-

derilor, precum și a bibliotecarilor din bibliotecile tehnice. Pentru anul 1968, programul de instruire cuprinde șapte tipuri de cursuri cu o durată de 2—4 zile, care vor fi organizate atât în București cit și în alte localități din țară. Se preconizează cursuri separate pentru cei care urmează a fi inițiați în problemele de documentare și pentru cei avansați.

Cursul de inițiere **Introducere în informarea și documentarea tehnică** va cuprinde 12 lecții avînd ca teme: identificarea, procurarea și prelucrarea materialelor documentare; informarea curentă și operativă; informarea tematică; studiul organizat al publicațiilor; elemente de bibliografie; introducerea în clasificarea zecimală etc. Acest curs va fi audiat de ingineri și tehnicieni din serviciile de documentare. Pentru cei care au participat în trecut la aceste lecții, se organizează cursul **Metode moderne de documentare**, care cuprinde teme pentru avansați: indexarea documentelor, indexarea coordonată, identificarea și folosirea documentelor cu circulație restrînsă, întocmirea sintezelor, sisteme de clasificare a brevetelor, perfecționări aduse sistemului de clasificare zecimală, mașini și utilaje folosite în documentare etc.

Inginerii din cercetare, proiectare și producție vor putea audia la sediul I.C.D.T. cursul **Bazele documentării**, cite două ore pe săptămîină, timp de 3 luni. Un alt curs este destinat inginerilor cu documentarea și inginerilor din alte specialități care lucrează în domeniul brevetelor de invenții în ministere, institute, întreprinderi.

Se organizează două cursuri (unul de inițiere și altul pentru avansați) pentru bibliotecarii din bibliotecile tehnice. Lecțiile de inițiere cuprind teme ca, de pildă: actele normative și funcțiile bibliotecii tehnice, completarea și organizarea fondului, descrierea publicațiilor, cataloage de bibliotecă, clasificarea zecimală universală, metode de documentare. Pentru avansați se vor preda lecții despre cataloagele de bibliotecă, izvoarele de informare secundară, întocmirea bibliografiilor, informarea operativă, clasificarea zecimală, propaganda cărții tehnice în institute și întreprinderi.

În afară de aceste cursuri la cererea institutelor de cercetare sau a unor întreprinderi, se va organiza pentru specialiștii sectoarelor de concepție cursul **Informarea și documentarea în cercetarea aplicativă**.

Începuturile bibliotecii din Șcheii Brașovului SECOLELE XV ȘI XVI

(I)

În complexul de monumente istorice din Piața Prundului — din Prund, în graiul localnicilor¹⁾, — toate grupate în preajma bisericii Sf. Nicolae — „Cloșca cu puii de aur” a voievodalei otomane²⁾ —, unul se impune, fiind și cel mai vechi — încă din vremea când bisericuța era de lemn — atât prin armonia liniei arhitecturale, cât și datorită funcției culturale pe care a avut-o secole de-a rândul: e clădirea vechii școli, cu limba de predare românească mai târziu³⁾. Inițiativa pornind din Brașov, centrul geografic al unui grup etnic compact, valoarea ei se ridică până la înălțimea de simbol.

Legătura dintre biserică și școală aparține clamatului și logicii feudale. Este, deci, și

¹⁾ Piața Unirii, după 1 dec. 1918.

²⁾ Vlad Vodă Călugărul (1495), Neagoe Basarab (1518—1520), Petru Vodă Cercel (1583), Aron Vodă al Moldovei (1584).

³⁾ Sullcă, N. Cea mai veche școală românească din cuprinsul României întregite. In: *Omagiul lui Constantin Kirișescu*, Buc. 1937; Mureșianu, A. A., *Clădirea școlii românești din Brașov de către popa Mihael în 1597*. In: *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, IV; Mușlea, Candid C. *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, Vol. II. (1743—1837). Brașov, Inst. de arte grafice „Astra”, 1946, p. 297 și urm.

această școală o creațiune a bisericii⁴⁾, întâi din lemn și, apoi, între 1595—1597, sigur din piatră. Edificiul, în arhitectura lui de atunci, cu etajul ridicat la 1760—1761. adăpostește azi *Muzeul din Șcheii Brașovului*. Biblioteca, cu cele două secții ale ei: („Cartea veche”, sec. XV — 1860; 1861 — la zi), până în noiembrie 1967, ca și Arhiva istorică, (1594 — la zi), au fost oprite între aceleași ziduri, astăzi bucurându-se de spațiul mai larg al „Casei Barac”, din curtea monumentului istoric de bază: Biserica Sf. Nicolae.

★

De vechimea bibliotecii, cercetătorii de până acum nu s-au ocupat mai stăruitor. Atît dr. Constantin Lacea⁵⁾, cît și Candid C. Mușlea⁶⁾, fiecare aducînd prețioase contribuții, sînt preocupați mai mult de existentul și lipsurile acesteia, cu vagi referiri asupra trecutului îndepărtat⁷⁾.

Vom încerca să lămurim, atît pe baza materialului documentar păstrat, cît și al cercetărilor mai noi, această problemă dificilă.

Indemnul a pornit de la constatarea: primul document păstrat în arhiva istorică a numitului așezămint religios e din 28 noiembrie 1594, hrisovul de dănic al lui Aron Vodă, Domnul Moldovei⁸⁾. Se știe, însă, că — orice dată s-ar admite pentru ridicarea unei bisericiute de lemn în Șcheii Brașovului — ea exista de cel puțin două secole. Întrebarea s-a ivit firească: *Cum se explică lipsa totală a documentelor scrise pe un parcurs de peste două sute de ani, care cuprind și activitatea Diaconului Coresi? Nedumerirea e și mai legitimă, cu cît se constată grija excepțională în păstrarea tuturor documentelor de arhivă, mai cu seamă după 1656⁹⁾ și 1695¹⁰⁾. A trebuit să se întimplă ceva ca, dintr-odată, să dispară și documentele, și odoarele, și toată corespondența pe care biserica o va fi avut cu Maghiștratul.*

⁴⁾ Berza, M. *Cuvînt înainte*. In: *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*. Buc., Editura Academiei, 1964, p. 6.

⁵⁾ Biblioteca veche a bisericii Sf. Nicolae din Brașov. In: *Transilvania*, Sibiu, nr. 3, 1909, p. 100—105.

⁶⁾ Mușlea, Candid C. *Op. cit.* Vol. I, p. 251 și vol. II, p. 351 și urm.

⁷⁾ Se constată pierderea și imposibilitatea unei documentații pentru secolul al XV-lea, fără a se analiza relatarea, actual fiind obiectivul unui studiu de sinteză. (Vezi Mușlea, C.C. *Op. cit.* Vol. I, p. 11—12; Stinghe, Sterie. *Documente privitoare la trecutul Românilor din Șcheii Brașovului*. (1784—1801). Vol. II, p. 309—311; *Arhiva istorică a bisericii Sf. Nicolae Catastife, protocoale...* nr. 1, p. 31; *Ibidem*, doc. nr. 2, p. 3; *Ibidem*, nr. 16/1693).

⁸⁾ Arhiva istorică a bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, doc. nr. 1.

⁹⁾ *Ibidem*, doc. nr. 2. (De la Gheorghe Ștefan Vodă, Domnul Moldovei).

¹⁰⁾ *Ibidem*, *Catastife, Protocoale...* nr. 1, (1684—1813).

Fapta petrecută este următoarea: între 1681 și nu mai târziu de 1685 dispare, chiar dintre zidurile bisericii, în împrejurări rămase necunoscute, o ladă plină cu aproape toate valorile de mare preț din secolele XU, XUI și, poate, unele și din secolul al XVII-lea.

Biserica a suferit atunci cea mai mare pagubă din toată istoria ei. Și nu numai instituția bisericească, ci și cultura românească a fost lipsită pentru totdeauna de un izvor documentar unic prin această catastrofală pierdere.

Dispariția lăzii ne-a rămas atestată în trei redacții principale: Cronica lui Radu Tempea¹¹⁾, Catastiful din 1684—1813¹²⁾ și în „Înștiințări”¹³⁾.

Iată ce spune Radu Tempea:

„Într-aciastă vreme au murit gocimanul Pătru Marcia, și puseră în locul lui pe Comșa Inașul. Iară după câtăva vreme, ducându-se Ion Dascătul și gociman în Țara Românească pentru trebile sale, dat-au o samă din odoară pe seama protopopului Staicu, despărțindu-te într-o ladă și într-alta: pus-au într-o ladă și mai mică o samă de arginturi, împreună cu catastiful și cu alte scrisori vechi ale sfintei bisecareci și hrisoave, și rămaseră pe mînc protopopului Staicu, și trecîndu cităva vreme au venit Ion Dascătul și gociman din țară, și întrebînd de socoteală făcîtu-s-au au nu, și neștiînd făcută s-au făcut, ceînd pe rînd toate, și le aduseră, iară lada ce zicem că au fost cu catastiful, nu s-a aflat, fiind perită de care lucru multă socoteala s-au făcut împreună și multă jale, și preoșilor, și juraților, și la tot orașul¹⁴⁾, pentru acea pagubă, deci socotindu-să cum au ales cu sufletele lor preoșii, gocim (anii) și jurații, ca să plătească acea pagubă protopop(ul) Staicu; și au plătit¹⁵⁾”

Fată de sobrietatea relatării cronicarului Radu Tempea, însemnarea din Catastiful nr. 1¹⁶⁾, într-un stil mai colorat, aduce câteva elemente noi, utile cercetătorilor:

„.....Întîi pricina din ce s-au început și pentru ce alaiți preoșii... ce au fost împreună cu gocimant mai de demult din faptul bisecarecii nu sint scriș(ii), nu iaste să zică cineva ceva de dinșii, ci numai să-i bi(a)gostovească pe acia, că de la dinșii nicio greșală nu au fost, precum să arată lucrurile, ci astăzi(z) zicem,

¹¹⁾ Originalul în Muzeul bisericii Sf. Nicolae. Catalogul de manuscrise al Bibliotecii sub nr. 39. Publicat de Sterie Stînghe, *Istoria de-searecei Șcheailor Brașovului*, Brașov, Tip. Ciurcu & Comp., 1899, VI+219+7 p.

¹²⁾ Arhiva Istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catastife, Protocoale...* Nr. 1.

¹³⁾ *Arhivele Statului Brașov. Manuscrise, sec. XVIII*. Publicat de N. Statie (Nicolae Sulică), sub Titlul: *Înștiințări — Cîteva capitole din trecutul românilor din Șcheii Brașovului*, Brașov, Tip. Ciurcu & Comp., 1906. 96 p. (N-a fost broșat; coalele au circulat mai mult între prieteni și cunoscuți. Originalul noi credem că a aparținut bisericii).

¹⁴⁾ „Orașul”, în documentele bisericii însemnează „șcheii”, nu Brașovul propriu zis, Cetatea, după cum „orașanii” = cetățenii din șcheii.

¹⁵⁾ Sterie Stînghe, *Op. cit.*, p. 19—20.

¹⁶⁾ Arhiva Istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catastife, Protocoale...* nr. 1, p. 32—83.

dereptul judecător să dea plată celuia ce au făcut aciasta. Fiînd protopop Staico și preot pop(a) Oprea i pop(a) Vâslî Răuț și preot mai tînr acestui protopop scris mai sus, fost-au date oarecare parte din odoară de ale sfintei bisericii pre mâna lui protopop Staico, fiînd așezate în visteriul bisecarecii, nu știm cine fiînd pornit din porînce stăpînului lui satana, nu au ajuns de s-au furat o parte din odoară ce au fost așezate într-o ladă, fiînd fost și ca-tastiful sfintei bisecarecii împreună cu acelea, precum s-au luat cu lada cu tot. Ajungînd la luatul sîmlei, nu fu nici lada, nici argint, nici catastif. Fiînd intristare întru toș(ii), mai mult plîngînd protopop Staico, nefolosînd aciastuia ce să facă, să poată preceape ce au perit cu nevoie. Numai preoșii cetațați împreună cu gocimantii și cu alți oamen(i) orașan(ii) de treabă, au așezat cu sufletele lor, pre ce i-au ajuns socoteala firei, de au plătit protopop Staico paguba sfintei bisecarecii și ș(ii)-au făcut alt catastif, fiînd fost găsit un terfelog vech(i), scris de protopop Vasile, luînd nume odoarălor ce au mai rămas și odădiilor, care de cine sînt date, precum să vadă mai înainte”.

Informația deosebit de prețioasă pe care o aduce această a doua relatare a dispariției lăzii este indicația asupra unui „terfelog”¹⁷⁾ scris de protopopul Vasile. Însemnarea poartă semnătura cunoscutului ceauș domnesc David Corbea: *писак много грешник шал дѣмчелор коасъи ман мнк даниа корбѣ* (Am scris eu mult greșitul și al dumnea-lor voastă mai mic, David Corbea).

Catastiful nr. 2¹⁸⁾, nu aduce nimic nou, transcriindu-se fără modificări relatarea din Catastiful nr. 1.

Într-o Predoslovie¹⁹⁾ semnată de protopopul Florea Băran și de toți gocimantii, la 9 februarie 1716, în același catastif, deslușim mult mai limpede proporțiile pagubei. Conducerea bisericii a fost cuprinsă de o adevărată panică, uimită că un asemenea furt s-a putut produce, că a fost posibil așa ceva la biserica lor. Din măsurile care se iau, se desprind, fără a fi numite, caracterul și slăbiciunile săptuitorului. Dacă după aproximativ 32 de ani de la catastrofala întîmplare, oamenii nu și-au revenit din prima spaimă și rușine, însemnează că în aceste trei decenii s-au purtat discuții între ei, faptul a fost comentat, se vor fi făcut investigații și numai cînd anumite date vor fi fost strînse, s-au luat măsuri care dezvăluie și cauzele care au înlesnit acea dispariție a lăzii.

Măsurile luate: „.....să nu lăsați să treacă vreme multă, ca să nu se puc întru uitare și întru neștiință multe isprăvi, care prin îndelungarea luatului sîmiei să vor pune la uitare”²⁰⁾. Apoi: „Preoți neînvățați și ne-vreadnici și neînțelepți, carii vor fi cu zvon rău, să nu-i primească orașanii, că unii ca

¹⁷⁾ „Terfelog” = registru provizoriu. Cf. Săi-neanu, L. *Dicționar universal al limbii române*. A patra edițiune. Craiova, 1922.

¹⁸⁾ Arhiva Istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catastife, Protocoale...* nr. 2, p. 3—4.

¹⁹⁾ *Ibidem*, p. 9—13.

²⁰⁾ Arhiva Istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catastif, Protocoale...* nr. 2, p. 3—4.

acea fac mare necinste și întristare sfintei case și norodului prin nechivernisirea și prostimea lor²¹⁾. Și, în continuare, mai jos: „Așijderea și preotul prost și neureadnic, de vreme ce n-are vreadnicia păstoriei, cum va goaste turma lui Hristos?” Pe urmă, nici poimani și jurati „nechibzuiți și nechivernisiți și cu firea proastă” să nu se aleagă²²⁾.

După un secol, aproximativ la 1780, arhiva a păstrat o a treia pomenire a dispariției lăzii²³⁾. Faptul e pus în legătură cu măsurile luate în fața primejdicii: trecerea tătarilor prin Tara Birsei, chemați de sultanul Mahomed al IV-lea la asediul Vienei în 1683, precizare atestată istoricește²⁴⁾. Pentru că se dau aici, de un om cu carte, bine informat, și alte elemente de judecată și spre a epuiza principalele trei izvoare, cităm:

„In anul 1681, după prot. Văsil Hobanovici, au fost prot. Staicu. In zilele acestui prot. au mers tătarii asupra Becului intru ajutorul turcilor. Și trecind acești tătari prin Tara Birsei, s-au făcut mare spaimă intru oameni și cine ce au avut, au adus tot în Cetate. Așijderea au adus și toate scutele bisericii. După ce s-au potolit acea spaimă, iar au adus acele scule la biserică, și fiind la o ladă de lătuoi²⁵⁾, multe scule și scrisori, hrisoave, nu o au băgat în visteria bisericii, ci o au pus unde string prescurile, ca să stea acolo pînă a dooa zi, căci fiind grea, nu o au putut sul în visteria bisericii²⁶⁾. Și necăutînd de acea ladă, nici mai întrebînd pînă la anul, socotindu-să că precum s-au pus alte lucruri la visterie, să va fi și acea ladă, fiind) că acest prot. Staicu au avut purtare de grijă la acest lucru — și așa, din nechiverniseală, sau din vicleșug, s-au pierdut acea ladă, care nu s-au aflat, nici să va afla. Mare pagubă s-au făcut cu pierderea acei lăzi, fiind) că intrînsa (erau) multe hrisoave de la prinții Tării Moldovei și Tării Muntenesci, și de la Maghistratul din Brașov, și de cînd s-au zidit aciastă sfîntă biserică... toate au fost la acea ladă, și multe scule, care acelea toate s-au pierdut. Și apucînd pe acel mai sus numit prot(opop) Staicu, ca să-si dea seama de acea ladă, nu au putut cu alt, fără numai au pus pricina pe dascăl²⁷⁾.”

★

Din toate aceste informații privind „dispariția” lăzii, care nu se suprapun exact, dar se întregesc cu anumite precizări, fără a se contrazice, concluziile se detașează clare, fără echivocuri: O ladă, cu multe

valori ale bisericii, dispăre între 1681—1685 în condiții enigmatice, fără a se mai putea da de urma ei niciodată, „și nici să va afla”, precizare din care rezultă că cei de-atunci — măcar unii — descoperiseră misterul, dar nu l-au difuzat; că vinovăția întregă aparține asupra popoului Staicu; că, indirect, mai sînt și alți vinovați; că inventarul pe izvoada de valori, întocmit la 1684 sau ceva după (p. 13—28 din *Catastif* nr. 1), este o copie a unui „terfelog” scris de protopopul Vasile, primul cronicar al bisericii, al cărui continuator a fost Radu Tempea²⁷⁾. Menționarea „terfelogului” n-a fost observată, considerîndu-se anul 1684 ca cel mai vechi — documentar vorbind — pentru începuturile bibliotecii din Scheii Brașovului. O primă rectificare o facem acum:

Popa Vasile a păstorit între anii 1628 și 1659²⁸⁾. „Terfelogul” lui ar fi putut fi întocmit oricînd între acești ani. Fiind, însă el om cu rîvnă la carte și îndemn la scris, trebuie să excludem de la început ipoteza că ar fi întocmit inventarul lui spre bătrînețe. O asemenea lucrare n-avea de ce s-o facă tocmai la sfîrșitul vieții sau în partea a doua a păstoririi lui, fiind ocupat atît cu îndatoririle de protopop, cît și cu scrisul cronicii lui. Pentru munca grea pe care a săvîrșit-o, trebuia să aibă altă vîrstă. Fiindcă nu e vorba numai de cărți și manuscrise, ci de toate valorile bisericii. Sînt aproape 350 de înregistrări, de natură diferită. Fiecare piesă a trebuit să-i treacă prin mînă, să o descrie, cu grija de a nota, la fiecare, de cine e dată: cădelnițe, cruci, potire, cănațui, tipsii de argint și cositor, scale, scăfite, pahare, linguri și lingurițe de argint, candelte, ferecături de carte, covălici, sfeșnice, zvezde, lăcrițe, policandre, tîmîcere, clopote, sfite, stihare, patrafire, pocrovet, rucașițe, dverii, poale, aere, năfrâmi, covoare, mobilier, manuscrise, cărți ș. a., adăugînd la argintărie și greutatea în luți²⁹⁾. Fără îndoială că popa Vasile, întocmind acest „terfelog”, se va fi orientat după un inventar mai vechi, sau după însemnări din alt *Catastif* — cel care a dispărut probabil o dată cu lada — pentru că dacă descrierea unui obiect o poate face, sumar sau amănunțit, oricine, indicația de la cine s-a primit obiectul respectiv nu se poate întemeia decît pe o urmă scrisă, pe informația păstrată din gură-n gură sau, pentru cele recente, pe memoria celui ce scria.

²⁷⁾ Cronica popii Vasile a fost păstrată numai în trei copii în l. germană. [*Quellen zur Geschichte de Stadt Brässö*, V-ter Band, Brasso, p. 1—VI]. Vezi reeditarea ei în paralelă cu versiunea germană, de N. Statie. Op. cit., p. 71 și urm.

²⁸⁾ Muștea, Candid C. Op. cit., I, p. 364.

²⁹⁾ Arhiva istorică a bisericii Sf. Nicolae, *Catastif* cit., nr. 1, p. 4—28.

²¹⁾ *Ibidem*, p. 12.

²²⁾ *Ibidem*, p. 13. Se poate remarca și aici, grija de a nu se acuza direct nici un nume.

²³⁾ Statie, N. Op. cit.

²⁴⁾ Vezi și N. Iorga, *Socotelile Brașovului...* București, Academia Română, Mem. Sect. Inst., Seria II, Tom. XXI, 1899, p. 117. Tătarii intră devăr au trecut prin Tara Birsei, au trimis și soli Maghistratului iar acesta a făcut daruri hanului și flului său. Este cert, însă, că nu tătarii au vre-un amestec în dispariția lăzii.

²⁵⁾ Lătuoroale = margini groase de busteni.

²⁶⁾ Mai urzlu „visterul” era într-o cameră a vechel școlii. La 1780 putea fi tot acolo, sau într-o cămăruță din clopotniță, existentă și azi.

Ultimul cuvînt al lui

IOAN BIANU

Cum însă sînt multe piese cu o vechime mai mare, cel puțin la unele, numele donatorului nu mai putea fi înregistrat din „tradiție” sau din memorie. Știm, de asemenea — din ceea ce ni s-a păstrat în arhivă — că nici aceste două concesiuni nu-și au temei, pentru că, în ce privește o donațiune, gospodarii bisericii au manifestat totdeauna o grijă deosebită, înregistrînd-o imediat, sau scurtă vreme după primirea ei. Prezența, în acest inventar, a unor obiecte sau cărți, provenind de la popa Costea (1477), Neagoe Basarab, Doamna Neaga (soția lui Mihnea Turcitul), Pătrașcu Vodă, Aron Vodă al Moldovei, precum și de la alți demnitari sau localnici, dovedește că, cel puțin în unele cazuri, popa Vasile n-ar fi avut de unde se informa, dacă n-ar fi avut la îndemîna un *Catastif* sau însemnări mai vechi. Cînd scrie: „*O cădelniță de argint care s-au cumpărat de la Boartăș pîrgariul în zilele gocimanului Pătru Marcia. Au tras 80 șără unul de luț (i)...*”, nu mai poate fi vorba de tradiție sau memorie, ci de ceva scris.

Revenind la anii cînd ar fi putut să scrie inventarul, noi credem că aceștia nu pot fi decît cei de la începutul carierei lui preoțești, atunci cînd va fi avut o răspundere pentru ceea ce cuprindea biserica, fiind entuziasmul de a munci nu cunoștea odihnă, deci imediat după 1628.

Se pune întrebarea: De vreme ce exista un inventar, pentru ce a mai fost nevoie să facă și popa Vasile unul³⁰⁾? Răspunsul e simplu și poate fi atestat cu documentele din arhivă: la fiecare schimbare a epitropiei, toată averea bisericii era controlată minuțios și de fiecare dată se întocmea *alt inventar*.

Fiind „*terfelogul*” popii Vasile cel mai vechi pe care-l are biblioteca din Secuiei Brașovului — aproximativ din jurul anului 1630 — și cum cel publicat³¹⁾ nu este nici complet, nici numai al cărților și al manuscriselor, ci și al celorlalte valori, vom reproduce, după originalul-copie, ceea ce este cuprins sub denumirea de *carte*³²⁾.

Ion COLAN

(continuarea în numărul următor)

³⁰⁾ Este foarte verosimil ca vechiul inventar, prin felul cum era întocmit, să nu fi fost răspuns vederilor de bun gospodar ale popii Vasile și atunci să fi făcut altul, care, la rîndul lui, e modificat radical în ce privește sistemul, de cel din 1693, cînd s-au întocmit izvoade separate pentru: argintărie, sîntele, rucavițe etc., cărți etc. pentru un mai lesnicios control la „luarea sămlei”, cam din patru în patru ani. Vezi *Catastiful* nr. 1, p. 37—39.

³¹⁾ Mușlea, *Candid C. Op. cit.*, I, p. 380—384.

³²⁾ Arhiva istorică a bisericii „Sf. Nicolae”, *Catastife...* nr. 1, p. 19—28.

Am scris în mai multe rînduri despre I. Bianu, dar am evitat să scriu despre ultimul său cuvînt: testamentul lăsat sub forma unei scrisori confidentiale lui Ioan Grecescu, fostul casier al Academiei Române. L-am arătat cîndva prof. N. Cartoian și, mai tîrziu, colegului D. Marcea, profesor universitar, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

L-am citit și recitît de nenumărate ori și am ajuns la convingerea că el merită a fi cunoscut în cercuri mai largi.

Partea întii a scrisorii-testament, deși are un caracter mai intim de interes familial, totuși este remarcabilă prin claritatea hotărîrilor luate, prin limpezimea exprimării. Ni-l arată pe Bianu, om al ordinei, al precauției. Se știe că fiul său, Alexandru I. Bianu, a studiat științele economico-financiare la Londra, ocupînd acolo, unde a și rămas prin căsătorie, postul de funcționar la o bancă londoneză. El a donat Bibliotecii Academiei Române biblioteca personală a lui I. Bianu: cărți (clasicii români în ediții princeps), corespondență, arhivă (planurile lecțiilor ținute la Universitate despre istoria literaturii române vechi și moderne ș.a.). Biblioteca lui I. Bianu, deși nu prea mare, prezintă un valoros interes bibliofil, prin însemnările marginale scrise de el și prin dedicațiile autografe ale autorilor.

Bibliotecarii, cărora le adresez în primul rînd aceste pagini, pot vedea cum calită-

șile unui bibliotecar — raționamentul rece și just, chiar în momente de deprimare psihică, ordinea, expunerea precisă a hotărârilor luate — au fost însușite de Bianu și în viața lui intimă și particulară.

Partea a doua a scrisorii ne dă pilda unui patriotism fierbinte, unui devotament statornic pentru cea mai înaltă instituție științifică din țară, Academia, și pentru biblioteca ei. Pasajul că din copilărie visa unitatea națională a poporului și neamului românesc dovedește și el năzuința statornică a tineretului român din Transilvania, atunci oprimată, pentru eliberarea ei și alăturarea la patria-mumă. Această scrisoare, fără dată, este însoțită și de altă pagină, datată București, 4 ianuarie 1931, cu titlul „Dorință, rugare și dispoziție finală”.

În pagina datată sînt cîteva amănunte autobiografice care trebuie reținute: „Urmind părinților, moșilor și strămoșilor mei, începînd cu Nicolae Pop de la Biia, vicarul Episcopiei române unite de la Blaj (mort la 1745: Bunea, Episcopii Petru Paul Aron etc., Blaj, 1902, pag. 5), am aparținut și

aparțin bisericii române unite (greco-cato-lice) din Ardeal, care m-a crescut cu ajutoarele ei în școlile ei din Blaj.

Am avut însă totdeauna și am cea mai deplină venerațiune pentru biserica română ortodoxă neunită, care a fost biserica străbună a neamului românesc întreg în cursul secolilor [...]” (sublinierile sînt ale subsemnatului, D. S.).

Materialele ce posed sînt copii dactilografiate predate mie de fostul casier al Academiei Române, Ioan Grecescu, dar împlinind prin aceasta voința lui Bianu, care a vrut să se păstreze discreție în jurul ultimelor lui dorințe. De aceea, I. Grecescu mi le-a predat la 12 februarie 1935, cînd uremia lui Bianu, în agonie, se generaliza. A doua zi, dimineața, la ora 10, a închis pentru todeauna ochii lui vioi și pătrunzători, aplecați timp de multe decenii asupra bunurilor intelectuale ale poporului român.

În transcriere, am actualizat ortografia.

prof. univ. dr. docent
Dan SIMONESCU

D-lui Ioan Grecescu
Cassierul Academiei Române

Data acestei scrisori va fi
socolită încetarea mea din
viață.

(ss) I. Bianu.

Iubite Domnule Grecescu,

Starea sănătății mele mi se pare tot mai nesigură de cîtva timp, așa încît s-ar putea ca într-o bună dimineață să vă pomeniți că s-a oprit mașina și că vor trebui luate măsurile finale cuvenite.

Știi că sînt singur, căci fiul meu este departe, și vor trebui cîteva zile pînă să poată veni. Pentru unele dispoziții ți-am dat în anul trecut un plic cu dispozițiile cari doresc să fie îndeplinite atunci.

În această stare am rugat pe D-l Coleg Țișeica — Secretarul General — să înlîndă autoritatea sa peste interesele mele pînă va veni fiul meu și pînă își va putea lua în stăpînire ce-i vine cu dreptate, ca singurul meu urmaș. Pe D-ta te rog — cu vechea prietenie care s-a întărit și ne leagă de cînd lucrăm împreună în serviciul Academiei, — te rog să iei asupra D-tale supravegherea cuprinsului locuinței mele organizînd paza ei pentru tot ce se află într-însa, pînă cînd fiul meu Alexandru va dispune de tot cuprinsul.

Șii că toate lucrurile cari se află în odăile locuinței mele sînt proprietatea mea, deci după mine ale fiului meu Alexandru: mobile de tot felul, serviciu de masă și altele. De toate va dispune Alexandru.

Pină la venirea lui, mă rog ca paza internă a locuinței să fie lăsată în grija D-rei Constanța Grecescu, care — după moartea soției mele — a îngrijit de mine și de sănătatea mea cu un devotament de soră. De ce se va veni mai lîrziu, va îngriji Alexandru.

Cîteva hîrtii de valoare și banii în numerar ce se vor găsi, se află în casa de fier din odaia mea de lucru de la Academie și în contul meu de la Banca Românească.

Despre toate acestea și altele am luat în principiu înțelegere cu Alexandru.

Pe D-ta și pe toți ai Academiei, alături de cari am lucrat pentru dezvoltarea și buna administrare a scumpei noastre Instituțiuni, vă rog să dați tot ajutorul necesar fiului meu și plecării mele în ultiima călătorie, dar mai ales să continuați cu același devotament și cinste, ca și în trecut, a servi Academia spre a o ține ferită de relele și abuzurile cari dărimă moralmente și materialcește atîtea instituții de tot felul în această frumoasă și bogată patrie a noastră, pe cari am avut fericirea să o vedem întregită, cum o visam în copilăria noastră.

Dumnezeu să binecuvînteze țara și neamul nostru și să le lumineze prin cultură intelectuală și să le facă fericite prin bogățiile vieții și a bunei înțelegeri cu conlocuitorii țării de toate religiunile și de toate limbile și cu toți vecinii de aproape și de departe.

(ss) I. B I A N U

Am rugat pe confratele și colegul Profesor G. Țițeica, Secretarul General al Academiei, să dea tot ajutorul pentru îndeplinirea acestor rugări și sînt încredințat că toată bunăvoința sa este asigurată.

București 4 Ianuarie 1931. —

Dorință, rugare și dispoziție finală,

Urmînd părinților, moșilor și strămoșilor mei, începînd cu Nicolae Pop dela Bîia, Vicarul Episcopiei române Unite dela Blaj (mort la 1745: Bunca. Episcopii Petru Paul Aron etc., Blaj, 1902, pag. 5) am aparținut și aparțin bisericii române unite (greco-catolice) din Ardeal, care m-a crescut cu ajutoarele ei în școlalele ei din Blaj.

Am avut însă toldeauna și am cea mai deplină venerațiune pentru biserica română ortodoxă (neunită), care a fost biserica străbună a neamului românesc întreg în cursul secolilor.

Doresc deci și mă rog ca la moartea mea slujba religioasă (prohodul) pentru plecarea mea din această lume să fie făcută de preotul bisericii române unite din București.

Incredintez această dispoziție Cassierului Academiei Române Grecescu Ioan spre a fi păstrată la casa de fier a Academiei în mod absolut confidențial și deschisă numai cînd va trebui să fie pusă în aplicare — adică după moartea mea.

București 4 Ianuarie 1931. —

(ss) I. B I A N U

Asemenea dispoziție a fost încredințată astăzi și Protopopului Dănilă dela Biserica română unită din București.

B.

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Biblioteca Universității Jagellone din Cracovia

Apropierea de tezaurul experiențelor de viață materială și spirituală ale unui popor — care și-a sărbătorit, în 1966, aniversarea mîle-niului existenței sale istorice, ca stat european și ca națiune — este însoțită întotdeauna de un adînc sentiment de prețuire și respect.

Cracovia, bătrîna cetate poloneză de pe malurile Vistulei, păstrează, într-o convicțiune cu noul demnă de admirație, neprețuite comori culturale, victorioase în înfruntarea secolilor prin care au trecut. Biblioteca Jagellonă, de la a cărei înființare s-au împlinit, în 1964, 600 de ani, este una din numeroasele componente de acest fel ale măreței moșteniri cracoviene. Fondată în 1364, de către regele Cazimir cel Mare, biblioteca celei mai vechi universități (alături de cea carolingiană, din Praga), a Europei centrale și răsăritene a parcurs un drum plin de măreție, de-a lungul a șase secole. Dragostea, prețuirea și respectul aproape sfînt față de cărți au caracterizat constant pe cei cărora le fusese încredințată biblioteca. Grație acestor sentimente, perioadele de turburări și de grele încercări din viața poporului polonez, care nu o dată au pus în primejdie comorile adunate cu trudă și pasiune în bibliotecă, au fost depășite.

Biblioteca Jagellonska e una din direcțiile principale ale itinerarului turistic cracovian, alături de impresionantele monumente ale culturii vechi poloneze: Castelul regal Wawel, cu imensa lui Galerie de tapiserii, Universitatea Jagellonă, Biserica „Sf. Maria” și a. Am notat aici cîteva date sumare din istoria multiseculară a Bibliotecii Jagellone — așa cum mi-au fost evocate, cu deosebită amabilitate și prietenie, de către doamna G. Stefanska, șefa serviciului bibliografic al bibliotecii — și cîteva impresii personale asupra instituției actuale.

Potrivit atestărilor documentare, începuturile activității datează din secolul al XIV-lea. Biblioteca își are originea în colecțiile atribuite colegiilor, de către conducerea Universității, ca texte de bază pentru lecturile și seminariile studenților. Cataloagele de bibliotecă din secolul al XIV-lea nu s-au mai păstrat, dar funcționarea bibliotecii este confirmată de un manuscris datînd din 1367, aflat acum în bibliotecă, precum și de donațiile de manuscrise făcute bibliotecii, pînă la sfîrșitul secolului, de către regina Jadwiga, restauratoarea Universității Jagellone^{*)}. În secolul următor, al XV-lea, biblioteca își sporește colecțiile prin singurul mijloc al donațiilor, o primă evidență a achizițiilor prin cumpărare fiind notată în secolul al XVI-lea. Donațiile, care au continuat să im-

Insemnări dintr-o călătorie

*) În timpul domniei lui Ludovic de Anjou, tatăl și predecesorul la tron al Jadwigii, Universitatea a cunoscut o accentuată stare de declin.

bogătașcă secole de-a rindul patrimoniul bibliotecii, veneau în special din partea profesorilor universității. Aceștia dăruiau bibliotecii, în timpul vieții, numeroase manuscrise antice sau din literatura vremii și, nu mai puțin importante, propriile lor opere, iar după moarte, lăsau bibliotecii donații de mare valoare. Manuscrisul Bibliotecii Jagellone care astăzi poartă numărul 1407 — *Joannes Duns Scotus, Super Primum Sententiarum Petri Lombardi* — este unul din primele daruri făcute, la 1410, de profesorul Jan Isner, iar cîțiva ani mai târziu, prof. Jan Dabrowka a oferit bibliotecii un dar de 75 de manuscrise. Alături de acestea, sînt cunoscute prin valoarea lor inestimabilă și donațiile din partea unor autori, comercianți de carte, bibliofili, regi și nobili polonezi.

Modul de organizare a bibliotecii la începutul activității ei poate fi reconstituit din legea „*De Libraria custodienda*”, decretată în 1429, și din alte documente păstrate azi în bibliotecă. Custodia bibliotecii era deținută, ca poziție onorifică, fără remunerare, de doi profesori ai Universității. Deoarece supravegherea atentă a integrității colecțiilor se bucura de cea mai mare atenție, sarcina principală a acestor „*custodes bibliothecae*” era tocmai aceasta. Faptul nu e de mirare dacă cunoaștem că, în secolul al XVI-lea, exista un *provisor bibliothecae*, care se ocupa numai de achizițiile bibliotecii, trebuind să cumpere în special cărți scumpe și valoroase, și care supraveghea colecțiile.

Dreptul de consultare și de împrumut al lucrărilor din bibliotecă (acesta din urmă era un lucru foarte rar întîlnit în bibliotecile medievale) era acordat tuturor profesorilor și studenților, precum și oricărui om de cultură sau savant dinafara Universității. Dovada o face chiar numele purtat de bibliotecă încă de la înființare: „*Libraria Publica*”. Strămoșul cataloagelor de azi ale bibliotecii îl recunoaștem în „*Registrum librorum acceptorum ex libraria Maioris Collegii per m(a)g(ist)ros ac d(oc)to(res) eiusdem domus manu propria uniuscuiusque descript*” (ms. nr. 242). Manuscrisul reprezintă registrul de împrumuturi, în care erau consemnate, pentru fiecare carte, autorul și titlul. Datat din 1540, acest registru a continuat să fie întrebuintat pînă în secolul al XVIII-lea și cu ajutorul lui și al altor documente poate fi reconstituită și organizarea colecțiilor. O primă așezare a cărților a fost aceea în ordinea primirii donațiilor, iar în cadrul fiecărei donații existau diferite ordonări după subiect. În secolele XV și XVI, cărțile erau așezate pe pupitrele de lectură, iar manuscrisele erau cel mai adesea încuiate în încăperi speciale. Depozitarea aceasta va fi înlocuită cu păstrarea

cărților în lăzi încuiate (secolele XVII și XVIII) pînă prin 1777, cînd, o dată cu reorganizarea bibliotecii, cărțile au fost aranjate în rafturi și în dulapuri și a fost întocmit primul catalog de manuscrise și un catalog alfabetic al tuturor cărților.

Primul local care a adăpostit biblioteca este cunoscut din secolul al XV-lea. În această vreme, biblioteca era amenajată într-o cameră din Collegium Maius (astăzi situat în strada Sf. Anne). Creșterea rapidă, în secolul al XVI-lea, a colecției de cărți tipărite a dus la necesitatea unei amenajări speciale. Grație eforturilor profesorului Tomasz Obiedziński, în 1517 este adăugată clădirii colegiului o aripă destinată bibliotecii, cu o frumoasă și imensă sală gotică. „*Sala Obiedziński*” a fost partea principală a Bibliotecii Jagellone, timp de 4 secole. Abia în secolul al XIX-lea, clădirea Colegiului Maius a fost amenajată în întregime pentru bibliotecă. În anul 1900, în curtea interioară a bibliotecii, a fost ridicat un monument în onoarea celui mai strălucit student al Universității Jagellone — Nicolae Copernic.

Istoria Bibliotecii Jagellone în primii două sute de ani de existență amintește despre o binemerită apreciere și de un prestigiu deosebit de care se bucura instituția, în rîndul națiunii și din partea străinilor. Despre renumele bibliotecii stă mărturie „*Cartea regală*” (ms. nr. 1795), registru special, confecționat din pergament, în care semnav diferite personalități după vizitarea bibliotecii. În *Cartea regală* am descifrat, sub anul 1574, semnătura regelui Henry de Valois, iar sub anul 1575, aceea a regelui Stefan Bathory.

Universitatea și Biblioteca Jagellonă au simțit puternic declinul în care a intrat regatul polonez în secolul al XVII-lea, datorită turburărilor politice de la mijlocul secolului și datorită războaielor care au continuat pînă spre mijlocul secolului al XIX-lea. Această stare de declin a avut consecințe grave pentru știință și cultură. Biblioteca însă, și în situația acestor ani, în care fondul era fărîmitat în numeroase colecții, cu depozitări în încăperi separate (facultățile, ca și Consiliul academic și chiar dormitoarele studenților, își aveau bibliotecă proprie), a continuat să-și îmbogățească tezaurul, în special prin cumpărări masive începute la mijlocul secolului al XVI-lea. Mai mult, de la mijlocul secolului al XVII-lea, cînd colecțiile se cifrau la circa 10 000 de volume, creșterea acestora devine o preocupare sistematică.

Începînd din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, perioada regenerării națiunii poloneze, Biblioteca Jagellonă a cunoscut o

Un simpozion internațional despre munca bibliotecilor de la sate ...va avea loc, între 9 și 12 septembrie 1968, în localitatea montană Tatranská Lomnica din R. S. Cehoslovacia. Simpozionul este organizat de Consiliul slovac al bibliotecilor. Matica Slovenská (Biblioteca Națională a Slovaciei) și Institutul de biblioteconomie, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la proclamarea Republicii Cehoslovacia. La acest simpozion vor fi invitați specialiști din diferite țări și redactori ai revistelor de biblioteconomie. În programul desfășurării lucrărilor, sînt înscrise: expunerea introductivă asupra istoricului și dezvoltării bibliotecilor din mediul rural, asupra situației lor actuale, precum și asupra perspectivelor de viitor; referate ale specialiștilor din diverse țări, cuprinzînd informații bazate pe experiența proprie în privința organizării rețelei de biblioteci la sate. Organizatorii pregătesc și o expoziție documentară pe tema simpozionului, în care vor apărea lucrări monografice, tabele, grafice, fotografii, diagrame etc. Specialiștii străini invitați la acest simpozion vor avea prilejul să facă o excursie în muntii Tatra și în orașul Levoča.

În 1970, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin,

...vor apărea în Uniunea Sovietică peste 700 de lucrări consacrate genialului gânditor, conducător și învățător al proletariatului. De asemenea, încă de pe acum, editurile sovietice pregătesc o nouă ediție — în 55 de volume — a operelor lui Lenin și 5 volume de amintiri ale colaboratorilor apropiați și ale rudelor sale.

La începutul acestui an, Biblioteca Națională a Tanzaniei, din Dar es Salaam

...a fost inaugurată de către președintele acestei republici africane, dr. Julius Nyerere. Biblioteca dispune de peste 135.000 de volume, în limbile kiswaheli (limba națională a poporului tanzanian) și engleză. Cu prilejul festivității de deschidere a bibliotecii, președintele Nyerere a subliniat importanța acestui eveniment, ca pas important pe linia dezvoltării educației și instruirii maselor populare, și necesitatea mării producții editoriale naționale. Clădirea modernă a Bibliotecii Centrale a Tanzaniei cuprinde, pe lângă numeroase încăperi, o sală de lectură pentru 150 de cititori (*Der Bibliothekar*, 22, nr. 2, feb 1968, p. 165).

strălucită perioadă de înflorire. În condițiile în care turburările politice și desole schimbări au continuat pînă dincolo de granița secolului al XIX-lea (ocuparea Cracoviei de către Austria și germanizarea Universității, perioada napoleoniană cu multiplele ei fluctuații, Congresul de la Viena și declararea Cracoviei drept republică liberă), principalii factori ai acestui reviriment au fost, alături de Comisia Educației Naționale, înființată în 1773, câteva personalități ale căror nume celebre sînt citate în relație cu reorganizarea Universității și a Bibliotecii Jagellone.

Hugo Kollař, reorganizatorul Universității, a obținut fonduri bănești permanente, de la Comisia Educației Naționale, pentru administrarea bibliotecii, pentru achiziții de cărți și pentru salarii potrivite bibliotecarilor. Tot lui i se datorește restaurarea și remobilarea localului, inventarierea alfabetică a tuturor cărților din bibliotecă și reunirea colecțiilor Universității (colecția de teologie, arte liberale și medicină și colecția de drept, ambele aflate la Collegium Maius, colecția Consiliului academic și colecțiile din dormitoarele studenților), cărora le-a adăugat alte 4 biblioteci, aflate formal pînă atunci în posesia iezuiților.

După el, bibliofilul de origine belgiană Arseni Fasseau a pregătit, în 1775, un catalog pe fișe al manuscriselor. Pe baza acestui catalog, bibliotecarii care au urmat — Putanowicz și Mrugaczewski — au alcătuit, în 1777, „*Repertorium Manuscriptorum bibliothecae Collegii Maioris Universitatis Cracoviensis*”.

Evenimentele dintre anii 1795 și 1815 au întrerupt munca de inventariere a colecțiilor și de reorganizare a bibliotecii. Cu toate acestea, în anul 1802 a început catalogarea colecțiilor pe fișe de modelul celor folosite la Biblioteca Universității din Viena. În acest fel, au fost catalogate 6.000 de cărți.

Secolul al XIX-lea a fost perioada marilor bibliotecari ai Bibliotecii Universității din Cracovia — oameni animați de puternice sentimente de dragoste pentru țara și poporul lor, oameni cu profunde cunoștințe științifice, cu adevărată admirație pentru cărți.

Primul dintre aceștia a fost Jerzy Samuel Bandtkie (1768—1835), istoric, lingvist, bibliograf, profesor de limbi slave și de numismatică la Universitatea Jagellonă, autorul primei monografii a bibliotecii: *Historia Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego* (Cracovia, 1821). El a funcționat ca bibliotecar al acestei instituții între 1811 și 1835. Sub îndrumarea lui directă, au fost catalogate 15.000 de cărți și de manuscrise valoroase. De asemenea, colecțiile au crescut în proporție dublă: de la 32.000 de volume, la 64.000 de volume (catalogate și aranjate în rafturi). Tot Bandtkie a procurat pentru bibliotecă o nouă sală imensă — numită *Stuba Communis*, pînă atunci loc de întîlnire și de meditație pentru profesorii care locuiau la Collegium Maius — și alte zece încăperi de diferite mărimi. În sfîrșit, lui i se datorește deschiderea, pentru prima oară, a bibliotecii pentru marele public, o dată pe săptămînă cite 6 ore.

Din 1837 pînă în 1859, succesorul lui Bandtkie a fost Józef Mueczkowski, profesor de bibliografie și de paleografie la Universitate. Administrator excelent, cu sume obținute de la guvernul Republicii Cracovia, el a restaurat, împreună cu arhitectul Karol Kremer, clădirea bibliotecii și a reconstruit interiorul ei — lucrări care au fost terminate abia în 1877. Urmașii lui — Tramiszek Stróński (între 1859 și 1865) și Adolf Mulkowski (între

1865 și 1867) și-au consacrat activitatea reorganizării și reclassificării colecției în urma schimbărilor din interior înocpute de Muczowski.

Timp de 37 de ani, între 1867 și 1904, Biblioteka Jagellonska a fost condusă de una dintre cele mai luminoase figuri de bibliotecari-savanți ai tuturor timpurilor: Karol Estreicher (1827—1908). Acesta a înfrunghiat cele mai înalte calități ale unui mare bibliotecar: erudiție, instruire, afecțiune pentru cărți și devotament față de profesie. El a fost istoric literar și istoric al teatrului, tipograf, scriitor, traducător, critic literar și, mai mult ca orice, bibliograf și bibliotecar. Studiile sale bibliografice de o viață întreagă au fost încununuate de monumentală lucrare *Bibliografia polska*, în 22 de volume, în care a cuprins întreaga literatură polonă și străină referitoare la Polonia, din secolul al XV-lea pînă la 1900. Karol Estreicher este considerat a fi fondatorul metodei bibliografice în cercetarea literaturii și cel mai ilustru bibliograf polonez.

Studiile bibliografice ale lui Estreicher au servit ideilor sale de construire a unei mari biblioteci. Pe baza celor 150 000 de înregistrări prin care a reconstituit *Polonica* dintre 1455 și 1900, el a reușit ca, plecînd de la numai 25 000 de astfel de lucrări existente în Biblioteca Universității din Cracovia, să descopere și să strîngă 81 000 de cărți poloneze și străine despre Polonia. A reușit prin aceasta să ridice instituția sa la nivelul unei „*Bibliotheca Patria*” — o adevărată bibliotecă națională după scop și caracter. Acest bibliotecar cu o imaginație inspirată de dragostea pentru țara sa a transformat o colecție modestă într-un monument național, alcătuiind „*un tezaur al averii intelectuale poloneze*”, după propria sa expresie.

Estreicher a avut permanent convingerea că Biblioteca Jagellonă — acest nume i-a fost atribuit de el — aparține întregului popor, nu numai citorvii aleși, și că oricine putea să se bucare de folosirea ei. Biblioteca a fost astfel deschisă pentru public toată săptămîna. Vechiul ideal al bibliotecii publice, care data din secolul al XV-lea, era acum înlăptuit.

Din realizările perioadei în care Estreicher s-a aflat la conducerea bibliotecii, mai pot fi amintite: organizarea catalogului pe subiecte, alcătuit din fișe de format în 8°; reclassificarea și catalogarea a 218 938 de cărți; creșterea fondurilor bibliotecii de la 92 199 de cărți, 5 500 de manuscrise, 1 258 de hărți și 3 889 de stampe, în 1868, la 274 465 de cărți, 6 224 de manuscrise, 2 192 de hărți și 9 673 de stampe, în 1904 (media anuală a creșterii numărului cărților a fost de 4 900 de volume). Cu ajutorul și sub îndrumarea lui Estreicher, bibliotecarul și prietenul său Wladyslaw Wislocki, autoritate proeminentă în cercetarea literaturii medievale, a întocmit catalogul¹⁾ manuscriselor și al incunabulelor.

¹⁾ Wislocki, W. *Katalog rekopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagellońskiego*. [Catalogul manuscriselor Bibliotecii Universității Jagellone]. Krakow, 1877—1881 și *Incunabula typographica Bibliothecae Universitatis Jagellonicae Cracoviensis*. [Incunabulele bibliotecii Universității Jagellone din Cracovia]. Krakow, 1908.

DE PESTE HOTARE

Premiul Goncourt pe 1967, cea mai înaltă distincție literară din Franța.

...a fost acordat scriitorului André-Pierre de Mandiargues, pentru cartea sa *La marge /Marginea/*.

În 1967, colecția Reclams-Universal Bibliothek, care apare atît în R. D. Germană, cît și în R. F. a Germaniei,

...a împlinit 100 de ani de la înființare. Avînd format de carte de buzunar, colecția a fost mult căutată de cititori și, în anul 1908, erau înregistrate 5 000 de apariții anuale. Conținutul colecției a evoluat de la lucrări ale clasicilor literaturii germane, tipărite în primii ani în exclusivitate. La profilul de astăzi: beletristică, artă, teatru și filozofie, din literatura universală. (*Börsenblatt für den deutschen Buchhandel*, 23. nr. 89/1967).

Cele 65 de scrisori care alcătuiesc corespondența, dintre anii 1950 și 1955, a lui Ernest Hemingway cu Adriana Yvancich

...au fost vîndute la licitație de către o casă londoneză. Aceste scrisori prezintă o deosebită însemnătate pentru istoria literară, deoarece se știe că reluarea activității scriitoricești, după o întrerupere de 10 ani, a lui Hemingway se datorește întîlnirii lui cu frumoasa venețiană Adriana Yvancich. Din operele acestei perioade de creație face parte și cunoscutul poem *Bătrînu și marea*. (*Der Bibliothekar*, 22, nr. 1, ian 1968, p. 38).

Cea de-a IV-a expoziție internațională a literaturii științifice, intitulată „*Akademia 1967*” ...a fost organizată, în cursul anului trecut, la Praga. La această expoziție, au participat 19 țări, fiind expuse în total 2 300 de lucrări din domeniile științei. (*Sovetskaja bibliografija*, 35, nr. 5, 1967, p. 84).

Producția tipografică a R.S.S.A. Bașkire (Uniunea Sovietică)

...se cifrează astăzi la 500 de titluri editate anual, în tiraj total de 3 milioane de exemplare. Înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, poporul bașkir nu avea un sistem propriu de scriere și nici o literatură națională. Dezvoltarea culturală a Bașkiriei sovietice cunoaște astăzi existența a 2 000 de biblioteci, 3 000 de palate ale culturii și 7 teatre, alături de rețeaua învățămîntului de toate gradele.

Karol Estreicher s-a retras din activitatea sa prodigioasă în 1905. Mulțumită lui, Biblioteca Jagellonska a cunoscut, de la 1870 pînă la primul război mondial, cea mai înfloritoare perioadă din viața ei, dispunînd de o colecție de numai circa un sfert de milion de volume, dar alcătuită din cele mai valoroase manuscrise, incunabule, cărți rare și vechi și o splendidă colecție de cărți noi.

În perioada de dinainte și de după primul război mondial, care corespunde conducerii lui Fryderyk Papee, istoric de seamă și succesor al lui Estreicher între 1905 și 1926, biblioteca din Cracovia continuă, în ciuda condițiilor nefavorabile, să realizeze lucrări de seamă: amenajarea colegiului Nowodworski pentru uzul bibliotecii (în care au fost deschise o sală de lectură pentru studenți, cu 194 locuri, și una pentru profesori, o sală de lectură a periodicelor și o altă pentru lectura manuscriselor) și alcătuirea unui inventar al colecției, lucrărilor fiindu-le acordate număr curent, inventar continuat pînă în zilele noastre.

După război, perioadă în care Varșovia, capitala țării, devine centrul activității științifice, Fryderyk Papee a dat dovadă de o viziune clară: completa modernizare și amenajare a bibliotecii ca centru de studiu pentru studenți, savanți și oameni de știință a fost rezultatul concluziei sale că acesta era mijlocul prin care Cracovia putea să rămînă și pe viitor un centru de cercetare la nivel național și internațional. Biblioteca Jagellonă și-a păstrat rolul de bibliotecă națională și, implicit, dreptul de depozit legal. Potrivit scopului propus, biblioteca avea nevoie de un nou local. Fryderyk Papee a formulat cererea sa de construire a unui local nou în 1919, propunerea a fost aprobată și, cu toate că locul a fost ales încă din 1920, construcția a început abia în 1932 și numai în 1939 ea a fost terminată. La această dată, Biblioteca Jagellonă dispunea de unul din cele mai moderne localuri destinate acestui scop din Europa acelei perioade, clădire în care și astăzi funcționează Biblioteca Universității cracoviene. Planul clădirii a fost întocmit de cunoscutul arhitect polonez Waclaw Krzyżanowski, în colaborare cu F. Papee și cu succesorul acestuia, dr. Edward Kuntze.

Pînă în anii celui de-al II-lea război mondial, cînd biblioteca a avut mult de suferit, Cracovia a jucat un rol important în activitatea bibliotecară națională în strînsă legătură cu biblioteconomia străină. Asociația bibliotecarilor polonezi, înființată în 1917,

Ex libris-ul Bibliotecii Jagellone.

și are sediul aici, iar directorul Bibliotecii Jagellone, dr. E. Kuntze, este șeful colegiului redacțional al revistei *Przegląd Biblioteczny*, organul asociației, editat din 1927. Au urmat apoi anii greiei încercări din viața poporului polonez datorate ocupației germane.

În timpul celui de-al II-lea război mondial, cîmpitorii hitleriști au închis biblioteca și au distrus activitatea Universității. Biblioteca Jagellonă a fost închisă la 6 noiembrie 1939 și, timp de 5 ani, pînă în 1944, ea, ca și Universitatea, nu a existat oficial. În frumoasa clădire nouă a bibliotecii, ocupația germană a organizat, în 1940, *Biblioteca de stat din Cracovia* (Staatsbibliothek in Krakau), instituție menită să servească propriile scopuri politice ale hitleriștilor. În cadrul acesteia, au fost unite colecțiile mai multor biblioteci științifice și publice din Cracovia. Din fericire, transferul colecțiilor Bibliotecii Jagellone, din vechiul în noul local, a fost efectuat de 32 de salariați ai acestei biblioteci, sub directa supraveghere a ex-directorului Kuntze. Grație bibliotecarilor rămași să îngrijească colecțiile prețioase, tezaurul jagellonian și alte colecții au fost păstrate în condiții bune pînă la sfîrșitul războiului. În ciuda strictei supravegheri germane și a neconținutelor denunțuri la gestapo, acest grup de patrioți neînfricați a organizat circulația clandestină a colecțiilor bibliotecii, atît de necesare procesului de educare și de instruire de care poporul polonez nu se putea lipsi. Aceasta a făcut posibilă continuarea educației în școlile secundare ca și în universitate, iar savanții și specialiștii au primit un prețios ajutor pentru a-și urma cercetările lor.

Din această perioadă sînt cunoscute nenumărate exemple de devotament și de sacrificiu din partea personalului bibliotecilor din întreaga țară. Deosebit de însemnat, prin amploare și prin intensitatea sentimentelor nobile care l-au animat, merită să fie amintit aici actul eroic al lansării unei chemări, în 1940, prin care se cerea întregii națiuni să participe la construirea unei noi biblioteci naționale pentru folosul poporului. În situația în care bibliotecile publice fuseseră distruse de naziști, apelul acesta este un eveniment unic în istoria bibliotecilor.

În iulie 1944, germanii au transportat colecția lucrărilor de referință din sala principală a Bibliotecii Jagellone în Silezia, dar aceasta a fost adusă înapoi în 1945. Spre deosebire de alte biblioteci poloneze, unde cărțile au fost distruse în timpul ocupației germane, biblioteca cracoviană a fost ferită, în chip fericit, de un astfel de dezastru, pierderile nefiind de mare importanță. Trezaurul bibliotecii poloneze a fost salvat pentru generațiile viitoare.

După terminarea războiului, colecțiile strînse aici de către ocupanți au fost restituite bibliotecilor cărora le aparținuseră. În noul local au rămas doar colecțiile Bibliotecii Jagellone, care, după reamenajarea interioară potrivit planului inițial și după reasezarea fondului pe schema tradițională antebelică, au constituit instituția de prestigiu pe care o cunoaștem astăzi. Continuăm să se dezvolte, în condițiile noii vieți socialiste a poporului polonez, potrivit celor mai noi cuceriri ale biblioteconomiei naționale și internaționale, biblioteca urmărește sprijinirea procesului instructiv-educativ și de cercetare din Universitate (bibliotecă universitară) și servirea diferitelor instituții, savanților și oricărei persoane (exceptînd elevii care dorește să studieze (bibliotecă publică de tip special). Totodată, se ocupă cu strîngerea și conservarea tuturor materialelor tipărite („Bibliotheca Patria” — bibliotecă națională). Ea se bucură de dreptul de depozit legal, alături de Biblioteca Națională din Varșovia și de bibliotecile universitare din Łódź, Poznań, Toruń, Varșovia și Wrocław.

Clădirea bibliotecii este situată pe Alcea Mickiewicz. Construcția, cu o linie modernă, de o monumentalitate sobră, strălucită la intrare de 13 impunătoare coloane de marmură neagră, are forma unui T întors, măsurînd în lungime (fațada) 73 de metri, în lățime 17 metri, iar în înălțime 27 de metri. Etajul principal este ocupat, în partea din față, de o frumoasă sală pentru expoziții, de serviciul de relații cu publicul și cel de împrumut interbibliotecar, ca și de serviciul administrativ, iar părțile laterale sînt ocupate de serviciile de prelucrare (completare și achiziții, clasificare, catalogare, topografiere, pregătire pentru depozitare). Tot aici se află un catalog general de ser-

viciu. Etajul al II-lea găzduiește, într-una din aripi, sala de lectură principală, pentru 250 de studenți, dispunînd de o colecție de lucrări de referință formată din peste 30 000 de volume, și sala de lectură pentru profesori, cu colecția sa proprie. Partea centrală a etajului este destinată sălii de lectură a periodicelor, în care mai mult de 3 000 de periodice curente sînt accesibile la rait liber. În afară de acestea, biblioteca mai posedă 2 100 de titluri de periodice poloneze și 1 900 străine. În această parte a clădirii se mai află sala cataloagelor pentru public, în care se găsesc: două cataloage alfabactice (unul pe autori și titluri, altul pe subiecte), pe fișe de format internațional; un catalog sistematic, alcătuit însă nu pe baza C.Z.U., ci urmînd un sistem de clasificare propriu; un catalog cu o vîrstă ue peste 150 de ani, pentru fondul de valoare istorică, dus pînă în 1950, accesibil numai profesorilor, savanților și cercetătorilor. Acest catalog este alcătuit din fișe mari, tip Viena, de format 185×215 mm. La același etaj mai este întilnit serviciul de informare bibliografică și serviciul pentru bibliotecile facultăților, cu un catalog colectiv al colecțiilor de referință ale acestora.

La etajul al treilea se găsește serviciul colecțiilor speciale (manuscrite, incunabile și cărți vechi, muzică, grafică, microfilme, cartografie ș. a.), pentru fiecare colecție de acest fel funcționînd cite o sală de lectură. Biblioteca Jagellonă posedă astăzi mai mult de 10 600 de manuscrite, 3 300 de incunabile (germane, italiene, venetiene), reprezentînd a zecea parte din totalul celor cunoscute în lume, 90 000 de cărți rare dintre anii 1500 și 1600, 25 000 de stampe, 3 100 de hărți ș. a.

Un număr de 8 etaje, lungi de cite 66 de metri, sînt destinate depozitelor de cărți. Mărimea impresionantă a spațiului de depozitare — lungimea polițelor rafturilor metalice din depozite însumează aproape 58 de kilometri — este însoțită de condiții optime de lumină, temperatură și climatizare. Buna conservare a colecțiilor este asigurată aici atît prin protejarea acestora de razele solare cu ajutorul geamurilor speciale de culoare galbenă, cit și prin reglarea automată a temperaturii și a cantității de umiditate. Depozitele sînt prevăzute, de asemenea, cu un sistem de alarmă automat, pentru cazurile de creștere a temperaturii. Astăzi, aceste depozite păstrează aproape un milion și jumătate de volume, ajungînd ca biblioteca să fie aproape de limita capacității sale. Planul de extindere a localului a prevăzut însă și creșterea capacității de depozitare pînă la 3 milioane de volume, alături de creșterea numărului de locuri pentru cititori și a numărului de încăperi pentru colecțiile speciale și pentru servicii.

Acestea au fost asigurate prin construirea, în 1963, a unei noi aripi a clădirii bibliotecii, cu o capacitate de 10 500 m³.

Pentru activitatea desfășurată în Biblioteca Universității Jagellone, datele statistice care ne-au fost puse la dispoziție cu prilejul vizitării bibliotecii relevă volumul mare și calitatea muncii bibliotecarilor. Am reținut numărul anual al cititorilor (peste 10 000, din care 70 la sută studenți), al volumelor împrumutate și consultate în sălile de lectură (circa 400 000), precum și numărul informărilor bibliografice și al referințelor acordate solicitanților locali și străini în fiecare an (peste 8 000). Tot aici pot fi amintite numeroasele expoziții de cărți organizate în ultimii ani în frumosul hol al bibliotecii.

Fără a fi centrul activității profesionale, care este acum concentrată la Varșovia, Biblioteca Jagellonă deține întietatea ca centru al pregătirii de specialitate a bibliotecarilor. În fiecare an, foarte mulți candidați, veniți din întreaga țară, urmează cursuri de biblioteconomie și efectuează o folositoare practică sub directa îndrumare a celor mai buni specialiști din personalul bibliotecii. Și legat de aceasta, Biblioteca Jagellonă este un important centru al științei bibliotecii: aici au loc cursuri în limbi străine legate de munca de bibliotecă, sînt efectuate felurite cercetări în domeniul biblioteconomiei, al istoriei cărții și a bibliotecilor, precum și importante studii bibliografice. Dintre acestea, o seamă de lucrări elaborate de specialiști cu o pregătire excepțională prezintă o deosebită însemnătate, atît pe plan național, cît și pe plan internațional. Vom aminti doar: *Rekopisy i pierwodruki iluminowane Biblioteki Jagiellońskiej* [Manuscrisele și incunabilele miniaturate ale Bibliotecii Jagellone] de Zofia Ameisenowa (Wroclaw-Krakow, 1958); *Inkunabuly Biblioteki Jagiellońskiej: Inwentarz obejmujacy 2.289 dzieł w 3.248 egzemplarzach* [Incunabilele Bibliotecii Jagellone: catalog de la nr. 2.289 la nr. 3.248], întocmit de renumita bibliografă A. Lewicka-Kamińska (Krakow, 1962). Fericitul prilej de a o cunoaște personal pe septuagenara savantă A. Lewicka-Kamińska în biroul său de lucru — un adevărat sanctuar al începuturilor tipografiei — ne-a rămas adînc întipărit în memorie, producîndu-ne, ori de cîte ori ne amintim, o vie emoție.

Biblioteca Jagiellonska este vizitată foarte des de numeroși turiști străini și polonezi. Ea își păstrează neștirbită forța de atracție a vizitatorului, care poate să nu aibă nici o contingență cu bibliologia, și cele împărțite de noi mai sus credem că au darul de a convinge de acest lucru. Și sîntem siguri că oricine va vizita această bibliotecă va rămîne cu aceeași impresie minunată de nouătat.

George VLĂDESCU

PROFILURI

DELA VRANCEA — animatorul de cultură

50 de ani de la moartea sa

Barbu Delavrancea, de la a cărui moarte se împlinesc în aprilie cincizeci de ani, e cunoscut în literatura română mai ales ca unul dintre creatorii prozei artistice și ai poemului dramatic. Numele său, pentru

o mare parte a publicului, s-a identificat cu cele două capodopere: nuvela *Hagi-Tudose* și drama istorică *Apus de Soare*. Dar există și un alt Delavrancea, despre care se vorbește mai puțin. E animatorul de cultură, iubitorul artelor plastice și al folclorului, conferențiarul și oratorul.

Cercetările efectuate asupra mărturiilor literare, a corespondenței și a operei însăși ne dau posibilitatea să reconstituim de pildă biblioteca lui Delavrancea, să stabilim cu aproximație preferințele de lectură ale scriitorului. Întors de la Paris, unde urma să-și pregătească doctoratul în Drept, tânărul aducea cu sine câteva sute de volume cuprinzând opera lui Shakespeare, a lui Molière, a lui Balzac, Flaubert și Zola, a fraților Goncourt și a lui Alphonse Daudet. Acestea se adăugau studiilor mai vechi de istorie reprezentate de autori ca Macaulay, Tocqueville, Guizot, Thierry și studiului clasic de istoria artelor: *Viata artiștilor Renașterii* de Giorgio Vasari. Din literatura italiană figurau poeți ca Giusti, Rapisardi și Carducci și prozatori ca veristul G. Verga. Sint indicii că-l citise pe Edgar Poe, pe Tolstoi și Dostoievski. De asemenea, că se pasiona de studiile de științe naturale, urmînd la Paris chiar un curs de anatomie și fiziologie comparată. Mai tîrziu, biblioteca scriitorului se îmbogățește cu *Letopisețele* lui Gr. Ureche și Miron Costin, publicate de Kogălniceanu, cu scrierile fundamentale ale lui Hasdeu și Iorga, cu colecții de documente de la Ștefan cel Mare și cu nenumărate culgeri de folclor, începînd cu acelea realizate de V. Alecsandri și G. Dem. Teodorescu.

Desigur, inventarul s-ar putea prelungi, dar el ar deveni o simplă piesă arhivistică, dacă, pornind de la el, n-am deduce anumite coordonate ale activității lui Delavrancea.

De obîrșie țărăneasă, trăindu-și copilăria într-un mediu care cultiva multisecular tradiția folclorică, scriitorul va deveni un apărător și teoretician al acesteia, unul dintre marii ei admiratori. Preluînd în opera sa literară motive populare (de exemplu motivul zburătorului în *Sultănică*, scheme tipice în basme) și expresii plastice, colorate, Delavrancea va fi în același timp un animator al mișcării folclorice de la noi, prin conferințele rostite despre *Logica în creațiunile populare*, despre *Doină*, prin cursul de folclor ținut la Facultatea de Litere, culminînd cu discursul de recepție la Academie,

Din estetica poeziei populare, în care făcea observații stilistice capitale privind plasticitatea metaforică, polisemantismul, rolul predominant al verbului. Un asemenea scriitor, entuziast al baladelor, nu putea să nu aprecieze *Basmele românilor* culese de Petre Ispirescu și revista *Șezătoarea*, editată de Artur Gorovoi, care inițiasă o operă de adunare a folclorului pe scară națională.

Dragostea pentru marile creatoare anonime este la Delavrancea o expresie a patriotismului, pe care, în afara operei sale literare (trilogia Moldovei) și publicistice, va demonstra-o și în câteva discursuri politice. Astfel, în *Regimul și în Pămînt și drepturi*, el pleda pentru drepturile seculare ale țărânilor asupra pămîntului, în *Lumină tuturor* denunța lipsa de școli și de cultură în care se afla aceeași pătură socială oropsită, în *Cestiunea națională* punca problema românilor din Transilvania, subjugati de imperiul habsburgic. Tribuna popular, „cel mai mare orator al României contemporane”, cum îl numește Titu Maiorescu, Delavrancea ia apărarea lui Caragiale în faimosul proces Caion, respingînd cu vehemență umilitoarea calomnie aruncată marelui dramaturg.

Autorul nuvelei *Domnul Uucea* și al dramei *Ușorul*, oratorul care cucerea adunările publice, era în același timp un iubitor al muzicii clasice și al artelor plastice. Asculta cu încântare concertele fiicei sale, pianista Cella Delavrancea, și își împodobise locuința cu una dintre cele mai bogate colecții din tablourile lui N. Grigorescu. Mai mult, el însuși era un desenator talentat și un pasionat critic de artă. Portretele sale de țărani se nutresc din același sentiment patriotic, dar și din viziunea plastică, picturală, atât de caracteristică scrisului delavrancean. Înestrarea nativă se cultivase mai întîi în orele de Desen de la colegiul Sf. Sava, mai apoi în muzeele Parisului, unde tînrul studiază ore și zile în șir La Louvre cunoscînd Gioconda lui Leonardo da Vinci, capodoperă de care va rămîne îndrăgostit pînă la sfîrșitul vieții, pe Rembrandt, Rubens, Delacroix, J. Fr. Millet, Courbet, spre a-i aminti numai pe cîțiva din pictorii preferați. Italia îl va lega pentru totdeauna de Michelangelo. Întors în țară va scrie despre viața noastră artistică de atunci, elogiîndu-l pe Grigorescu, nu fără anumite rezerve, și descoperîndu-l aproape spectaculos pe memorabilul pictor Ion Andreescu.

Privit astfel, oarecum dinafara literaturii pe care a ilustrat-o cu nuvelele și teatrul său, Delavrancea ne apare mai mult ca un artist cu preocupări multilaterale, ca un animator însuflețit, cel mai adesea de gust și bine înformat, ca un spirit entuziast, care a stimulat cîteva direcții importante în mișcarea cultural-artistică a epocii sale.

George Barițiu, mesager al cărții românești

75 de ani de la moartea sa

Într-un articol din anul 1843, intitulat *Cărți, cititori*¹⁾, George Barițiu arăta că adevărata măsură a culturii unui popor o reprezintă cărțile sale literare, ele fiind „înfățișătoarele” spiritului național. Cu acest prilej, el supunea la o lucidă și concludentă analiză procesul de dezvoltare a cărții românești, constatând că „noi pînă în minutul

G. Barițiu în 1866 (fotografie de familie, afată în posesia autorului, reprodușă după Netea, Vasile, *George Barițiu*, Viața și activitatea sa, Buc., Editura științifică, 1966).

acesta — Barițiu scria la 20 decembrie 1843 — socotind cu bune cu rele la un loc, avem peste măsură de puține cărți tipărite în limba română”, și că și din acestea „cele mai multe sînt traducții făcute din limbi străine, cum din elină, franceză, germană ș. a.”. Una din cauzele acestei deficiente culturale el o vedea în „prețurile pipărate” ale lucrărilor tipărite cari „te fac a crede că auctori, traducători, editori și tipografi și-au pus carul în pietre, ca din o oarte-două să-și facă stare, capitaluri, palate, și că ar cugeta a răspîndi lumina culturii numai la cei bogăți”.

Lichidarea acestei stări de lucruri și transformarea cărții, printr-un salt calitativ și cantitativ, într-un mijloc de culturalizare a tuturor claselor sociale și de manifestare a geniului național va fi una din statornicile preocupări ale îndelungatei activități a lui George Barițiu, și ea va face din el unul din principalii mesageri ai cărții românești din secolul al XIX-lea.

Într-adevăr, urmărind periodicole înființate și conduse de el timp de o jumătate de veac — *Foia literară* (1838), *Gazeta de Transilvania* (1838—1850), *Foia pentru minte, inimă și literatură* (1838—1850), *Transilvania* (1868—1888), *Observatorul* (1878—1885) — constatăm că problemele legate de conținutul și difuzarea cărții l-au atras neconștient, izbutind să realizeze o vastă operă de bibliograf, bibliofil, critic și istoric literar.

Această latură a bogatei activități a întemeietorului presei române transilvănene s-a desfășurat atît în ziarele și revistele amintite, cît și în cadrul „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român din Transilvania” și al Academiei Române.

În rubrici permanente, dar cu titluri adeseori schimbate — *Literar*²⁾, *Cărți noi românești*³⁾, *Știri literare*⁴⁾, *Bibliografie*⁵⁾, *De știut*⁶⁾, *Înștiințare de cărți*⁷⁾, *Înștiințare literară*⁸⁾, *Folclor*⁹⁾, — Barițiu a urmărit prin foile sale întreaga mișcare literară a timpului — cărți și reviste de pe ambele versante ale Carpaților —, aducînd astfel o largă contribuție la popularizarea și valorificarea literaturii românești în toate țările locuite de români.

Cu același interes, în alte rubrici cu titluri tot atît de variate — *Lexicografie*¹⁰⁾, *Istoriografie*¹¹⁾, *Produce de specialitate juridică și din cea istorică în limba românească*¹²⁾, *Istoria naturală*¹³⁾ — a urmărit Barițiu și mișcarea științifică, publicațiile conduse de dînsul reflectînd în fațete din ce în ce mai largi progresul limbii și al culturii naționale.

Datorită anunțurilor, reproducerilor și recenzîilor sale, s-a deschis în perioada prepaștoplistă calea spre Transilvania a principalilor scriitori din Țara Românească și Moldova — Ion Eliade Rădulescu, Gligore Ale-

xandrescu, Cezar Bolliac. C. A. Rosetti, Nicolae Bălcescu (citație cronologică), D. Bulinteanu, C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri — scrierile lor fiind prezentate ca adevărate evenimente literare românești¹⁴).

O largă atenție a arătat cărturarul de la Brașov, așa cum constatăm din articolul *Literatură străină pentru români* publicat în 1845¹⁵), „glasurile străinilor care se ridică pentru noi, despre noi sau împotriva noastră”, semnalind, comentind și uneori traducând opiniile emise de publicisții și scriitorii de peste hotare asupra vieții și istoriei poporului român. Iată câteva din cărțile de această natură cari au reținut în perioada menționată atenția lui George Barițiu: *Geschichte der Moldau und der Walachei nebst der historischen und statistischen Literatur beyde Länder* (Johann Christian Engel)¹⁶) în care Mihai Viteazul era prezentat ca un Achile al românilor; *Hungary and Transylvania* (J. Paget); *La Transylvanie et ses habitants* (A. de Gerando)¹⁷); *Walachische Merchen* (Arthur și Herbert Schott)¹⁸) etc. Subliniind cu satisfacție contribuția acestora la cunoașterea, pe plan european, a poporului român, Barițiu remarcă însă în mod obiectiv atât lacunele, cât și tendințele denigratoare ale unora dintre ele, dându-le răspunsul cuvenit.

Concomitent cu mișcarea cărților, urmărită și pe calea publicării cataloagelor de edituri și librării, neobositul publicist a urmărit și mișcarea revistelor, căutând să le pună într-un cât mai strins contact cu cititorii de pretutindeni.

În *Foaia pentru minte*, înainte de 1848, iar mai târziu prin *Transilvania* și *Observatorul*, el anunța în mod sistematic sumarul periodicelor lui Asachi și Eliade Rădulescu, a reproduș programul *Daciei literare*¹⁹) și al *Magazinului istoric pentru Dacia*²⁰) și a insistat adeseori asupra bucăților beletristice, a recenziilor, articolelor și studiilor ce apăreau în *Familia*, *Convorbiri literare*, *Arhivul pentru filologie și istoric*, *Magazinul pedagogic*, *Foaia societății pentru literatură și cultura română din Bucovina*²¹) etc.

Deși adversar al orientării filologice și estetice a lui Titu Maiorescu, el n-a șovăit totuși să atragă atenția transilvăncenilor asupra importantului studiu al acestuia consacrat în *Convorbiri literare*, *Poeziilor populare* editate de Vasile Alecsandri în 1866. Recomandând citirea colecției lui Alecsandri, el îndemna totodată pe cititori „să nu-și pregete a citi pe lângă colecțiunea întregă și recenziunea lui Titu Maiorescu care nu lipsește a plesni (a biciui, n.r.) en passant (în trecere, n.n.) pe fâuritorii de versuri rele, necălîte, lipsite de orice inspirațiune adevărat poetică” (*Transilvania*, 1868, p. 99).

După înființarea „Asociațiunii” (1861) și a Academiei Române (1866), Barițiu va semnaliza de la tribunele acestora principalele apariții de cărți românești, cerind recompensarea lor prin clogii și premii. El a propus astfel pentru premiere în 1879 marea operă a lui B. P. Hasdeu *Cuvente den betrani*²²), în 1884 cartea lui N. Densușianu despre *Revoluția lui Horia în Transilvania și Ungaria din 1784—1785*²³), în 1886 cele *Una sută și una fabule ale lui G. Sion*²⁴), în 1888 noua sinteză istorică a lui A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*²⁵) și numeroase altele. Vorbind despre aceasta din urmă, Barițiu arăta că „unul din principalele merite ale lui Xenopol este că el demonstrează și revendică, mai ales în partea de la urmă a studiilor sale, continuitatea poporului român în Dacia Traiană”, luînd atitudine „în contra tuturor încercărilor tendentioase ale unor scriitori cari, conduși de scopuri politice de subjugare, încearcă a nega continuitatea existenței sale” pe pământul strămoșesc.

O carte adinc pretuită de George Barițiu a fost culegera de *Convorbiri economice* ale lui Ion Ghica, editată în 1879 (două volume), asupra căreia a scris o lungă recenzie în ziarul *Observatorul* (1880, nr. 88—91).

Pentru a spori fondurile documentare ale Academiei Române, Barițiu a dăruit bibliotecii acesteia vechiul *Catechism calvinesc* de la 1656, editat în seria de *Vechi texte românești*, *Cartea de rogacioni* tipărită de Samuil Micu la 1779²⁶), precum și numeroase colecții de ziare și reviste: *Gazeta Transilvaniei* (1838—1877), *Foaia pentru minte, umă și literatură* (1838—1863), *Organul luminării* și *Organul național* de la Blaj (1847—1848), *Bucovina* de la Cernăuți (1848—1859)²⁷) etc.

O dată cu acestea, el a predat Academiei și întreaga sa corespondență din anii 1829—1843, care se ridică la mai multe mii de scrisori²⁸) și care reprezintă ura din cele mai bogate surse de informație asupra secolului al XIX-lea.

Prin bogata sa activitate de bibliograf, critic și istoric literar, George Barițiu s-a impus ca unul din cei mai străluciți mesageri ai cărții românești, devotamentul său pentru literatură și știința românească reprezentînd un exemplu vrednic de reamintit.

Vasile NETEA

BIBLIOGRAFIE

1. *Foaie pentru minte, umă și literatură*, 1843, 20 dec., nr. 5.
2. *Idem*, 1845, nr. 4.
3. *Ibidem*, 1845, nr. 9.
4. *Ibidem*, 1845, nr. 24—27.
5. *Ibidem*, 1845, nr. 29.
6. *Ibidem*, 1845, nr. 30.

7. Ibidem, 1845 nr. 38.
8. Ibidem, 1845, nr. 42.
9. Transilvania, 1882, p. 80—82.
10. Foate pentru minte, inimă și literatură, 1847, nr. 46.
11. Transilvania, 1868, nr. 1.
12. Idem 1868, nr. 3.
13. Ibidem, 1868, nr. 6.
14. Vezi pentru amănunte, Netea, Vasile, George Barițiu, Viața și activitatea sa. Buc., Editura științifică, 1966, p. 107—110.
15. Foate pentru minte, inimă și literatură, 1845, nr. 48.
16. Idem, 1842, nr. 1—3.
17. Ibidem, 1845, nr. 14.
18. Ibidem, 1844, nr. 6—7.
19. Ibidem, 1845, nr. 48.
20. Ibidem, 1840, nr. 18.
21. Ibidem, 1845, nr. 29.
22. Transilvania, 1868, nr. 5 (Fol periodice de știință și literatură).
23. Analele Academiei Române, tom. X, p. 351—354.
24. Idem, seria II, tom. VII, p. 157.
25. Ibidem, tom. IX, p. 249.
26. Ibidem, tom. XI, p. 189.
27. Ibidem, tom. IX, p. 44.
28. Vezi' mss. nr. 908—990, 992—1013, 4198, 4693.

LUCRARI DE SPECIALITATE

Bibliotecile românești într-un ghid internațional

În anii din urmă, datorită impetuoasei creșteri a circulației informațiilor, apariția unor cataloage, repertorii, ghiduri ale centrelor de depozitare și prelucrare a documentelor s-a impus ca o cerință de prim ordin. În condițiile intensificării schimburilor bibliotecare internaționale, cunoașterea profilului, a volumului colecțiilor și, eventual, a modului de oglindire a acestora contribuie nu numai la dezvoltarea acestor schimburi, ci și la conturarea, cât de cât exactă, a bazei lor documentare. Întrucât numărul, mărimea, importanța și organizarea bibliotecilor dintr-o țară sînt în relație directă cu tradiția și politica ei culturală, asemenea instrumente capătă o importanță deosebită, exactitatea lor determinînd exactitatea imaginii oferite străinătății cu privire la dezvoltarea culturii în acea țară.

În lumina acestor considerente, apariția lucrării *International Library Directory. World Directory of Library*. Second edition (London, A. P. Wales, 1966), cuprinzînd cele mai noi date despre situația bibliotecilor din fiecare țară, trezește interes, permițînd sinteze și comparații.

Volumul, de peste 1200 de pagini, include bibliotecii din aproape 100 de țări, pentru fiecare țară fiind rezervată o casetă. Ordinea țărilor este cea alfabetică.

Pentru fiecare bibliotecă, sînt indicate ca elemente obligatorii: numele, localitatea în care se află și numărul de volume. În afara acestor date, alcătuirii — poate din cauza datelor furnizate incomplet — au fost destul de inconsecvenți. Unele biblioteci sînt complet ilustrate, consemnîndu-se componența colecțiilor, titlurile publicațiilor editate, numele directorului, în timp ce altele, renumite prin bogăția colecțiilor, sînt tratate sumar.

Ne-a atras atenția în mod deosebit caseta rezervată bibliotecilor românești, din păcate nu pentru completitudinea informației, ci dimpotrivă. Față de amploarea mișcării bibliotecare de la noi, expresie a unei politici culturale de anvergură, caseta în care sînt grupate bibliotecile din România este evident, dezavantajoasă. Este izbitor în primul rînd (aceasta fiind principala lipsă a casetei) numărul mic de biblioteci românești incluse. La un loc, biblioteci științifice și documentare, publice și de învățămînt, abia sînt citate 47 de colecții, o cifră egală cu cea înscrisă pentru Rodezia, și numai cu cîteva unități mai mare decît cea inclusă pentru unele țări subdezvoltate din punct de vedere cultural.

Desigur, comparația cifrelor nu este concludentă decît atunci cînd sînt folosite unități de aproximativ aceeași mărime, dar oricum, față de cele 204 biblioteci înscrise pentru Bulgaria, 966 pentru Argentina, 1026 pentru Australia, 850 pentru Austria, 303 pentru Cehoslovacia, 1500 pentru Franța, 4140 pentru Republica Federală a Germaniei (exemplele s-ar putea continua), cele 47 de biblioteci menite să reprezinte toate rețelele de biblioteci din țara noastră oferă o imagine cu totul inexactă despre amploarea mișcării bibliotecare din România. În timp ce pentru alte țări sînt incluse, în afara marilor colecții, și biblioteci regionale, municipale, raionale sau chiar de cluburi și asociații, cu un număr de cîteva mii de volume, între bibliotecile românești nu figurează nici una din fostele biblioteci regionale, nici o bibliotecă municipală sau orașenească (cu excepția celei de la Sibiu), nici o bibliotecă școlară, sînt omise bibliotecile filiale ale Academiei, ca și alte multe biblioteci importante. Nu știm dacă față de o asemenea reflectare inegală poate fi pus în discuție vreun criteriu de selecție. Nici pentru cele 47 de biblioteci incluse nu s-a procedat corect și unitar. Informația este veche de cîteva ani, numele bibliotecilor este cînd tradus în limba engleză, cînd păstrat într-o limbă română cu topică englezească, iar unele din marile biblioteci înscrise sînt prezentate incomplet, fără menționarea volumului colecțiilor, a titlurilor și a caracterului publicațiilor editate etc. (Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Biblioteca centrală universitară din Iași și altele).

Față de această situație, apare firească întrebarea: cine trimite sau supraveghează trimiterea în străinătate a informațiilor cu privire la bibliotecile românești? (Se știe că nu este pentru prima oară când domeniul este prezentat incomplet în instrumentele internaționale. În 1966, semnalăm, în nr. 12 al *Revistei învățământului superior*, omisiuni și inconsecvențe asemănătoare în publicația *The World of Learning*, ediția a 16-a, Londra, 1965.)

Este necesar ca direcția de specialitate din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă să prevină, în viitor, asemenea cazuri, centralizând furnizarea datelor solicitate de străinătate sau chiar trimițând din proprie inițiativă informații reale și complete redacțiilor principalelor instrumente internaționale și, în primul rând, serviciilor specializate din cadrul U.N.E.S.C.O.

Ion STOICA

Bibliotecinfe kataloghi [Cataloagele de bibliotecă]. Ucebник dlea studentov bibliotecinih fakultetov institutov kulturni. Pod redakcijom Z. N. Ambartumeana. Moskva, Izdatelstvo „Prosvescenie”, 1967. 328 p. (Ministerstvo kulturni R.S.F.S.R. Glavnoe upravlenie ucebnihi zavedenii i kadrov).

Direcția generală a instituțiilor de învățământ și a cadrelor de pe lângă Ministerul culturii al R.S.F.S.R. a publicat acest nou manual pentru uzul studenților de la facultățile de biblioteconomică, sub redacția lui Z. N. Ambartumean. Manualul a fost întocmit de un colectiv format din cei mai de seamă specialiști sovietici în domeniul biblioteconomiei, ca G. G. Firsov, R. S. Ghilearevski, Z. N. Ambartumean, I. M. Dikovskaia și alții. În prefață se precizează că noul manual a fost alcătuit în baza capitolelor corespunzătoare ale manualului *Fondurile de bibliotecă și cataloagele*, apărut în U.R.S.S. în 1961. În comparație cu acesta, toate capitolele sînt redactate din nou, ținîndu-se seama de dezvoltarea actuală a teoriei și practicii de organizare a cataloagelor de bibliotecă din U.R.S.S. și din alte țări. Conținutul lucrării este lărgit prin introducerea capitolelor noi: *Bazele descrierii cărților. Metode speciale de descriere, Metode speciale de clasificare, Catalogarea centralizată în U.R.S.S. și Sistemul de cataloage*. În prefață se mai subliniază că problemele descrierii publicațiilor sînt expuse în baza principiilor de descriere din *Regulile unitare de descriere a tipăriturilor* elaborate în U.R.S.S., iar metodele de clasificare — în concordanță cu *Tabelele de clasificare de bibliotecă* pentru bibliotecile regionale, explicîndu-se totodată particularitățile proceselor de prelucrare în bibliotecile de diferite tipuri.

Cele 12 capitole din care este alcătuit manualul sînt sistematizate în cinci diviziuni: *Despre cataloage, importanța și felurile lor, Descrierea publicațiilor și catalogul alfabetic, Clasificarea și catalogul sistematic, Sistematizarea pe subiecte și catalogul pe subiecte, Catalogarea centralizată și sistemul de cataloage*.

În manual este subliniată, pe bună dreptate, ideea că descrierea tipăriturilor, proces de mare răspundere și greutate, capătă astăzi o importanță deosebită ce depășește granițele biblioteconomiei, trebuind să fie considerată ca unul din elementele de bază ale informării științifice. Relațiile reciproce dintre catalogare și bibliografie sînt exprimate prin aceea că marea majoritate a categoriilor de publicații trebuie să fie descrisă atît în catalog, cît și în lucrări bibliografice, începînd cu aceleași date. În general, regulile de bază preconizate de manual coincid aproape în întregime cu principiile internaționale de descriere a tipăriturilor, care tind spre elaborarea unei fișe unitare, atît pentru cataloage, cît și pentru bibliografii. În caz contrar, în catalogul alfabetic trebuie să fie prevăzute în mod obligatoriu descrieri pe fișe suplimentare, cu datele deosebite cu care începe descrierea pentru bibliografii.

Din manual obținem o serie de date interesante referitoare la: descrierea la alcătuitor, descrierea la redactor sau la autorul colectiv. Sînt concret precizate, pe categorii, materialele care se descriu la autorul colectiv, arătîndu-se totodată că sînt foarte numeroase, totuși, cazurile de descriere a acestora la titlu. Sînt stabilite riguros cazurile descrierii publicațiilor la numele alcătuitorului sau al redactorului de texte. De același interes este problema descrierii publicațiilor în mai multe volume și, în special, a publicațiilor care apar în serie. Se dă o definiție precisă a noțiunii de serie și sînt stabilite categoriile ei. De data aceasta, în categoria periodicelor intră și publicațiile speciale (studiile și cercetările, memoriile și culegerile periodice etc.), care timp îndelungat au fost considerate cărți și descrise ca atare. Desprindem de aici și unele norme de lucru: la descrierea cărților, 50—70 de titluri de cărți în limba țării pe zi și 20—30 de cărți vechi, rare sau în limbi străine.

O deosebită atenție se acordă organizării cataloagelor alfabetic și sistematic, lărgirii diviziunilor și subdiviziunilor din aceste cataloage. Metodele pentru organizarea controlului continuu a acestor cataloage prevăd atît controlul general, cît și controlul selectiv, care de cele mai multe ori este mai practic. Se insistă asupra necesității folosirii continue a unui aparat de referință special organizat și ținut la zi pentru redactarea și controlul cataloagelor.

Toate problemele abordate sînt precedate de cîte un scurt istoric, expunîndu-se evoluția în timp a operațiunilor, mai amplu analizate pentru Rusia și U.R.S.S. și mai succint pentru alte țări.

Lucruri noi și interesante aflăm despre clasificarea sovietică care urmează să fie introdusă pe scară largă în toate bibliotecile sovietice. Deocamdată însă sînt expuse tot principiile și metodele clasificării zecimale universale, care astăzi este larg răspîdită în bibliotecile sovietice de toate tipurile.

Principiile, metodele și avantajele catalogării centralizate în U.R.S.S. sînt analizate sub un unghi critic și se insistă asupra deficiențelor subiective și obiective ale acestei munci și ale rezultatelor ei.

Ultimul capitol — *Sistemul de cataloage și popularizarea lor* — cuprinde rezolvarea unei scrii de probleme legate de noțiunea de sistem de cataloage și de aplicarea ei în diferite tipuri de biblioteci, precum și de metodele de popularizare a cataloagelor în rîndul cititorilor.

Natalia PROTOPOESCU

Löschburg, W., Wegehaupt, H., Penzold, L. *Die Deutsche Staatsbibliothek und ihre Kostbarkeiten* [Biblioteca Germană de Stat și comorile ei]. Weimar, Herman Böhlau Nachfolger, 1966. 50 p. + 4 f. pl. color. + 34 f. ilustr., facs., pl.

Printre datele memorabile din viața Bibliotecii Germane de Stat se înscrie — ca eveniment demn de a fi sărbătorit — reînchiderea ei la 1 octombrie 1946, după distrugerile pe care le-a suferit în anii de grea oumpănă ai celui de-al doilea război mondial.

La împlinirea a două decenii de activitate axată pe noile idealuri și obiective culturale ale socialismului, *Deutsche Staatsbibliothek* dăruiește cititorilor, colaboratorilor, prietenilor săi, tuturor celor ce au sprijinit-o și o cinstesc, un volum festiv menit să prezînte — în puține, dar grătore cuvinte și imagini — momente de seamă din existența-i tricenarenă: cîteva din inestimabilele exemplare ce-i constituie faima, organizarea și stilul de muncă prin care înțelege să valorifice, pe plan național și internațional, tezaurul de valori spirituale pe care-l deține.

După cum titlul însuși indică, lucrarea are caracter informativ-ilustrativ, este succintă și expresivă, întocmită cu pricepere și în spirit practic și este prezentată în condiții grafice optime: un adevărat „ghid” la nivel științific și estetic superior.

După o scurtă introducere, semnată de prof. dr. H. Kunze, director general al instituției din anul 1950, sînt înfățișate — în linii mari, dar esențiale — dezvoltarea

istorică a instituției (de la biblioteca principelui elector de Kölln an der Spree la Biblioteca Germană de Stat) și situația actuală (sarcinile și organizarea bibliotecii). Istoria ei se confundă, spun autorii, cu „*mişcătorea poveste a spiritului german*”. Nucleul a fost constituit în anul 1661 de principele elector Friedrich Wilhelm, într-o aripă a palatului său din Berlin. În scurt timp, prin achiziții de manuscrise și tipărituri prețioase, s-a ajuns la un fond impresionant, ca valoare și ca număr, care, pentru a fi folosit, trebuia să fie organizat. Din 1695, la conducerea bibliotecii se succed erudiți și savanți de mare renume (dr. Schleiermacher, orientalistul Fr. Wilken, istoricul G. H. Pertz, egiptologul R. Lepsius), care, prin aportul lor prețios, au contribuit la alcătuirea pe baze științifice a faimoaselor colecții speciale ale bibliotecii (orientalistică, incunabule și manuscrise, cartografie, muzică), a căror completare și valorificare a rămas una din sarcinile principale pînă astăzi.

În 1780, biblioteca regală se stabilește într-un frumos local propriu din inima orașului, pe Unter den Linden. Aici, ideile de progres și dezvoltare, noua filozofie a iluminismului, aspirațiile generoase ale romanticilor germani găsesc o tribună de inadiere din cele mai propice. În sările ei se desfășoară mare parte din activitatea unor proeminente personalități ale gândirii germane, ca Leibniz, Lessing, von Humboldt — căruia i se datorește și organizarea modernă a bibliotecii ca instrument de cultură în sprînjul științei și învățămîntului. Printre cititorii bibliotecii se numără Frații Grimm, L. von Ranke, Mommsen, Fichte, Mendelssohn-Bartholdy și, în 1895, tînărul Lenin.

Între anii 1811 și 1818, este redactat catalogul alfabetic, urmat, între 1842 și 1881, de cel sistematic. Lucrarea se impune prin monumentalitate: continuîndu-se, s-a ajuns la 2 000 de volume tipărite, fiind și astăzi utilizată — pentru publicațiile apărute pînă în 1955.

După 1870, biblioteca berlineză preia treptat sarcinile unei biblioteci centrale a Germaniei. Instrumentele de lucru se înmulțesc și se perfecționează (*Catalogul colectiv al bibliotecilor germane*, 1899; *Catalogul colectiv al incunabulelor*, 1904); în 1924 și 1937, iau ființă centralele de împrumut intern și, respectiv, extern. După construirea noului local, un impunător complex de 13 clădiri, pe aceeași Unter den Linden, capătă titulatura de *Preussische Staatsbibliothek*.

Spre sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, patrimoniul de peste 3 milioane de tipărituri și 71 000 de manuscrise a trebuit să fie dispersat în 30 de puncte din estul și vestul Germaniei, clădirea bibliotecii fiind grav avariată. La numai un an după încheierea războiului, biblioteca și-a reluat acti-

vitata ca bibliotecă științifică publică, din fondul ei de publicații fiind recuperată numai o jumătate, cealaltă parte rămânând în Berlinul occidental; în 1954, a devenit *Biblioteca Germană de Stat*.

Fondul actual, ca și activitatea pe care o desfășoară, situează această bibliotecă printre cele mai mari instituții de același fel din lume. Cele 4 526 000 de publicații tipărite, 338 000 de manuscrite și autografe, 3 835 de incunabile etc. sînt puse la dispoziția cititorilor și cercetătorilor prin serviciu și instrumente de informare care să permită răspîndirea culturii în cercuri mereu mai largi. Ca bibliotecă națională, conduce activitatea bibliotecară din Republica Democrată Germană, coordonează achizițiile, este centru de schimb național și internațional de publicații, întreține relații de colaborare cu marile biblioteci străine, este membră a 37 de organisme și asociații cu caracter profesional și științific-cultural, ca UNESCO, AIB, IFRA, AIBM etc.; întocmește lucrări bibliografice și publică studii de specialitate (*Bibliografia cu privire la istoria literaturii și a științei din secolul al XV-lea, Catalogul colectiv al incunabilelor, Contribuții cu privire la studiul incunabilelor*), ediții după izvoarele inedite pe care le posedă (de pildă, lucrările compozitorului Mendelssohn-Bartholdy) etc.

Al III-lea capitol al volumului este consacrat descrierii celor mai reprezentative piese din diferitele colecții speciale ale Bibliotecii. Notăm, dintre acestea, manuscrisele miniade din secolele IV—X (*Italia Fragmente, Codex Wittekindens, Collectio hippiatricorum*) și cunoscutul manuscris oriental *Pro-verbien-Kodex*, incunabilele de mare faimă (*Biblia lui Gutenberg*, din 1455), *Der Grosser Mauritius*, atlasul principelui elector, și manuscrisele muzicale ale lui Bach, Mozart, Beethoven etc.

În ultimul capitol sînt reproduse fragmente din scrisorile sau seriile unor cititori iluștri, expresie în ce privește contactul acestora cu biblioteca (J. J. Winckelmann, F. W. Schelling, J. Grimm, A. Schopenhauer, R. Wirthow, V. I. Lenin, O. Grotewohl).

Partea a doua a volumului cuprinde ilustrații, reproduceri, planșe, facsimile, care vin să completeze, să explice și să fixeze informațiile date; sînt cu totul remarcabile, ca artă grafică, cele 4 planșe în culori.

Lucrarea se recomandă prin sine ca o reușită a genului; ea difuzează o imagine justă și atrăgătoare a marelui for de cultură german. De aceea, mesajul său va avea răsunetul dorit: noi cititori și prieteni ai Bibliotecii Germane de Stat.

O remarcabilă inițiativă bibliografică *)

Am pe masa mea de lucru un volum asupra căruia nu-mi este ușor să mă pronunț. Alcătuit dintr-un cuprinzător set de fișe detașabile, de dimensiuni ușor de manevrat (19,5 × 24 cm), volumul la care mă refer, consacrat „scriitorilor francezi”, oferă, în cele 256 de pagini, o succintă și concentrată referință despre 64 de autori francezi contemporani (sau aparținînd, în tot cazul, veacului nostru) și al căror renume îi recomandă celui mai legitim interes. De la Anouilh și Apollinaire, trecînd la Camus, Valery, Larbaud, Fr. Mauriac și P. Valery, o întreagă pleiadă de creatori reprezentativi se bucură fiecare de cîte o fișă autonomă.

Editura Casterman din Paris a avut o frumoasă și rodnică inițiativă, unică în felul ei deocamdată.

Fișele au un caracter atît de complex prin modalitatea pentru care s-a optat, încît nu știu exact dacă semnatarii lor nu sînt deopotrivă de valoroși bibliografi, cît par de avizați istorici și critici literari.

Ca tehnică de elaborare, fișa cuprinde o încadrare biografică sumară (adevăratul tabel biobibliografic nu lipsește, însă e înscris pe ultima față a fișei), interpolată de evocări și dezvăluiri anecdotice revelatoare pentru personalitatea artistică a scriitorului vizat. În imediata succesiune a datelor biografice fundamentale, ne întîmpină o caracterizare a universului poetic, romanesc sau dramatic, caracterizare coroborată cu pertinente sondaje în sfera preocupărilor existențiale și a relațiilor fiecăruia dintre cei 64 de autori menționați. Urmează de obicei un citat revelator din creația respectivului scriitor și o evidentă a operelor și a studiilor ce i-au fost consacrate de-a lungul anilor. Amintesc în treacăt că durata de timp propusă pentru a cuprinde apontul literar francez la patrimoniul universal se limitează la perioada 1900—1966. În fine o biografie completă și o cuprinzătoare bibliografie (redușă totuși la principalele opere, ceea ce nu o împiedică să enumere între 10 și 30 de titluri), încheie fișa. Asupra modului în care au fost întocmite fișele, voi reveni pentru a face unele observații de amănunt.

Pînă la făgăduita analiză, aș întîrzia puțin asupra concepției care a prezidat la realizarea acestei ample bibliografii literare. După cum mărturisește editorul în nota finală, prezenta culegere întregeste o lucrare precedentă, intitulată *Literatura timpului nostru*, și care cu o viziune panoramică asupra evenimentelor literare, se ocupă de trecutul imediat și de actuala evoluție a literelor franceze. Planul său a fost de a proiecta prin fișele noii culegeri de *Scriitori francezi* o lumină atentă și vie asupra opțiunilor estetice și orientului de crea-

*) *Ecrivains français* [Scriitori francezi], Paris, Casterman, 1967 [Vol.]I. 256 p.; [Vol.]II. 260 p.

ție al celor 64 de autori. Potrivit acestei intenții, fișa realizează, la un nivel microscopic, un studiu sintetic asupra specificului scriitorilor incluși și influențelor suferite sau exercitate de dînșii asupra altor confracți, o analiză cu caracter rezumativ (în acest punct fișa ia caracter referativ) și aparatul biobibliografic de care am mai amintit. Procedul este cu totul indicat și aplicările lui, cu puține excepții, exemplare. Modul în care au fost aleși cei 64, de fapt primii 64, căci se află sub tipar o culegere similară cu alți 64 de autori, printre care nu numai scriitorii francezi, ci și scriitorii de limbă franceză, ca elvețianul C. F. Ramuz sau senegalezul Léopold Senghor, poate totuși isca nedumeriri, controverse, deoarece e de văzut dacă notorietatea tuturor celor din primul detașament este superioară celor care urmează. Oricum, orice selecție implică asumarea unui risc. Nu știu dacă, totuși, autorii lucrării (profesori universitari și publiciști renumiți, ca de pildă Claude Bonnefoi, Henri Lemaître, André Marissel, Olga Wormser-Migot) nu și-au asumat un prea mare risc trecînd în grupul al doilea, printre cei „cu audiență dobîndită” (formulare care stabilește o ordine de prioritate celor dinții ca „valori fixate”, clasament de ierarhie profund discutabil), nume de mare circulație ca André Maurois, Hervé Bazin, Emile Verhaeren sau Robert Desnos. Fiindcă de-am fi chiar de acord să vedem alături în prima culegere, cea apărută, pe Maurice Maeterlinck de André Malraux, pe Antonin Artaud de Alain Robbe-Grillet și pe Marcel Proust de Antoine de Saint-Exupéry, nu prea găsim temerari încadrări în aceeași familie a unor experimenterii de soluții noi, de tipul lui Marcel Butor, sau pamfletari de genul lui Leon Bloy, a căror popularitate este relativ modestă. Poate rațiunile de echilibru problematic și de ordin editorial au dictat criteriile alegerii. Repet, ea este în linii mari excelentă, dar nu ferită de erori și omisiuni, ceea ce, la urma urmelor, e oarecum înecent și în materie de travaliu colectiv, cînd s-ar zice că din conlucrarea mai multor lucidități inteligența însumată devine infailibilă.

Cum am mai remarcat, fișele sînt întocmite foarte riguros și, de aceea, sînt extrem de utile, îndeosebi prin calitatea și cantitatea informațiilor pe care le furnizează. Aș da ca exemplu cele despre Beckett, Anatole France, Fr. Mauriac, Pierre Reverdy, Romain Rolland.

În maniera de concretizare a planului schițat de editor sînt puține obiecții de făcut cînd este vorba de a urmări transpunerea acestuia în fișă. Totuși, rețin ca demne de semnalat cîteva. Una privește, de pildă, optica prin care este văzută dezvoltarea lui Eugène Ionesco. Despre începuturile acestuia nu se spune un cuvînt, ca și cum ar fi debutat ca autor inovator în 1948 și nu mai

înainte, respectiv în 1934, cu *Elegie pentru ființe mici* (Versuri) și cu volumul de esuri *Nu*. Apoi, este ciudat că, deși scriitorul însuși a recunoscut-o, nu i se relevă preluarea și îmbogățirea unor tehnici ale ironiei și absurdului descinzînd din Caragiale și Urmuz, maeștri ai persiflării automatismului rutinier și convențiilor perimate.

Fișa dedicată lui Roger Martin du Gard, excelentă sub toate raporturile, suferă de un singur defect: recunoaște autorului o susținută activitate teatrală, ca animator și dramaturg, în secțiunea biobibliografică, însă se sfiște s-o califice într-un fel în secțiunea judecăților de valoare și de situare.

Voi încheia amintind că amplul grupaj bibliografic se deschide fericit, cu o cronologie a evenimentelor politice, științifice și literare dintre 1900 și 1966, fapt care permite o mai judicioasă și nuanțată înțelegere a orientării și a adeziunilor celor 64 de scriitori francezi prezentați.

În ziua în care urma să primesc o corectură a articolului, am luat cunoștință de-a doua culegere. Cuprinzînd 64 de referate cu un total de 260 de pagini, din care primele 12 rezervă spațiul lor unui tablou sinoptic al mișcărilor de idei în Franța între 1885 și 1966 (cu o cronologie extinsă asupra fenomenului social-filosofic, estetic și artistic), această a doua culegere confirmă bunele aprecieri adesea întințului volum. Persistă totodată rezerva față de compartimentarea scriitorilor. În această ordine de idei, mă voi întreba mereu de ce Saint-Pol Roux este preferat lui André-Pierre de Mandiargues (Goncourt, 1967) și de ce Mohamed Dib belgianului valon Michel de Ghelderode.

Încă o dată, toată prețuirea pentru munca depusă și pentru frumoasa inițiativă care a inspirat-o. De altfel, editorii ne dau de știre, printr-o notă inserată în manșeta exterioară a copertei, că au pregătit pentru tipar o a treia selecție de autori. În felul acesta, aproape 200 de nume sînt eficient popularizate, relevîndu-se cit de robuste sînt forțele de creație ale literaturii franceze din epoca noastră. Și acum, o întrebare: n-ar fi oportun să realizăm și noi, cu concursul specialiștilor în materie, o culegere similară de fișe dedicate scriitorilor români clasici și contemporani? Utilitatea întreprinderii iese din comun, beneficiarii foarte diverși fiind cu toții în egală măsură serviți. Publicul cititor, format din elevi, cadre didactice, oameni de toate profesiile, ar afla ușor date despre scriitorii pe care îi prețuiește, bibliotecarii și-ar ușura enorm sarcinile. Însuși tratatul de istoria literaturii române ar înainta mai lesne dacă nu ne-ar lipsi acest corpus de fișe bibliografice. Supunem această propunere forurilor în drept ca s-o studieze, în speranța că ea va fi primită favorabil.

Henri ZALIS

Starościak, Jerzy. **Elemente ale științei administrației.** Buc., Editura politică, 1967. 344 p.

Lucrarea profesorului de drept administrativ Jerzy Starościak, de la Universitatea din Varșovia, publicată de curând în țara noastră, oferă cititorilor posibilitatea de a lua cunoștință de considerațiile autorului asupra unor elemente de bază ale științei administrației, cum ar fi: organizarea aparatului administrativ, metodele generale ale activității administrației, personalul administrativ, latura tehnică a funcționării administrației de stat.

În partea introductivă, autorul își exprimă punctul său de vedere cu privire la obiectul și aplicarea practică a științei administrației, face unele observații în legătură cu metodele ei specifice de cercetare și se oprește asupra citorva momente din istoria științei administrației în diferite țări ale lumii, asupra dezvoltării acestei discipline în R.P. Polonia.

În continuare, autorul se ocupă de unele probleme organizatorice ale administrației, printre care: activitatea independentă a organelor administrative, competența și structura lor, coordonarea activității acestora, conducerea colegială și unipersonală și evidențiază aspecte ale conducerii politice a organelor administrației de stat, ale colaborării lor cu organizațiile obștești.

O bună parte a lucrării este consacrată formelor și metodelor de muncă ale conducerii organului administrativ, problemei selecționării, procurării și pregătirii cadrelor pentru administrația de stat.

În partea finală a cărții sînt înfățișate probleme privind metodele, procedeele și mijloacele folosite de organele administrative în rezolvarea problemelor concrete ale activității lor (metoda constringerii, planificarea muncii, rolul consfătuirilor și al ședințelor, întrebuintarea formularistică și circulația documentelor etc.) și altele privitor la unii factori tehnici care influențează eficiența muncii administrative (indeosebi extinderea mecanizării și automatizării lucrărilor).

Abordînd o sferă largă de probleme actuale teoretice și practice ale științei administrației, lucrarea profesorului polonez Jerzy Starościak prezintă interes pentru oamenii de știință, pentru cadrele de specialitate care se ocupă nemijlocit de organizarea activității administrative de stat.

Viitoare apariții editoriale la Editura științifică.

Producția Editurii științifice, în 1968, va marca o nouă diversificare a colecțiilor și a seriilor sale, care, prin apariția colecțiilor „Estetica” și a seriei „Sociologia militans”, vor ajunge la un număr total de 11. În afară de aceasta, fiecare colecție și serie va oferi cititorilor o varietate tematică mai mare ca în trecut, cu o orientare accentuată spre problemele stringente ale actualității științifice sau spre teme mai puțin sau de loc tratate pînă acum.

În această ordine de idei trebuie să fie semnalat numărul sporit de lucrări de matematică și fizică în colecția „Enciclopedia de buzunar” (printre care: *Introducerea în algebra modernă* de Al. Froda, *Măreția și limitele gândirii matematice* de Oscar Becker, *Grafurile și aplicațiile lor* de Oystein Ore, *Introducerea în optica electronică* de I. Bursuc, *Undele și lumina* de Ewin Deszö, *Neutrîmul și rolul lui* de T. Toro), precum și de biologie (*Orologiile biologiei* de Al. Lungu, *Biologia distractivă* de V. Lunkevici și altele). În colecția „Popoare, culturi, civilizații” pot fi menționate titlurile: *Renașterea și reforma* de acad. D. Oțetea, *Viața în Dacia Romană* de M. Macrea, *Civilizația greacă* de André Bonnard. În „Mica bibliotecă etică” vor apărea patru titluri, două titluri în colecția „Estetica” (*Gîndirea estetică a lui Tudor Uianu* de I. Pascadi și *Sublimul* de I. Ianoși), iar în seria „Sociologia militans” vor apărea primele două volume (*Obiectul sociologiei, Metode și tehnici sociologice*).

În planul Editurii științifice pe anul 1968 s-a ținut cont de interesul manifestat de publicul cititor față de istoria științei. În afara biografiilor populare ale unor savanți străini și români — Einstein, Flammarion, Zeliński, Levaditi, Antipa — au fost prevăzute câteva culegeri de studii și monografii consacrate istoricului unor discipline sau direcțiilor de dezvoltare ale cercetării științifice din zilele noastre. Astfel putem semnală lucrarea lui P. Auger *Tendințe actuale ale cercetării științifice* și a lui W. Beveridge *Arta cercetării științifice*, pe de o parte, iar pe de altă parte *Studii asupra teoriei mulțimilor* de J. Cavailles, *Bazele matematicii de-a lungul veacurilor* de Oscar Becker, *Lumea peste două decenii* — cuprinzînd mici studii semnate de personalități proeminente ale științei contemporane — și altele.

Adăugăm aici câteva titluri privind istoria gândirii științifice românești: *Concepții înaintate cu privire la dezvoltarea economiei românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, *Umanistul Nicolaus Olahus, Figuri reprezentative de juriști români*, *D. Onciul, Scrieri istorice, Istoria cîrții românești*.

Atît în domeniul științelor sociale, cît și în cel al științelor exacte ale naturii s-a ținut seama de faptul că unele teme în jurul cărora au loc dezbateri pe plan mondial, sau privind domenii interdisciplinare, care interesează nu numai pe specialiști ci și un public mai larg, nu au fost suficient acoperite pînă acum. Astfel, de pildă, s-a prevăzut apariția, în 1968, a unor lucrări privind filozofia și psiho-sociologia culturii (*Introducerea în filozofia culturii* de Al. Tănase, *Fundamentul cultural al personalității* de R. Linton, *Psiho-sociologia culturii de masă*. Culegere de studii, *Civilizația universală* de René Maheu, director general al U.N.E.S.C.O.) și a unor monografii din domeniul unor discipline zise „de graniță” (*Introducere în psiholingvistică* de T. Slama-Cazacu, *Introducere în biofizica moleculară* de Cl. Nicolau și Z. Simon și altele).

În domeniul literaturii economice, un accent mai mare a fost pus pe teme privind metodele moderne de conducere și organizare economică. Printre lucrările ce vor apare cităm: *Programarea stohastică*, *Metoda drumului critic*, *Calculul grafic*, *Programarea pătratică*, *Probleme ale perfecționării, organizării, conducerii și planificării comerțului*. Pentru juriști se află în pregătire, pe lângă *Culegerea de decizii ale Tribunalului Suprem pe 1967*, câteva monografii, printre care: *Teoria generală a obligațiilor* de T. Popescu, *Legătura de cauzalitate în dreptul penal* de S. Antoniu.

În domeniul istoriei poporului român și al istoriei universale, tematica anului 1968 prezintă un diapazon cronologic mai larg, cuprinzînd lucrări de istorie veche, medievală, modernă și contemporană. În ce privește istoria României, în 1968 vor vedea lumina tiparului: *Orase, tîrguri și sate în Dacia romană* de prof. D. Tudor, *Iancu de Hunedoara* de C. Mureșan, *Mărturiile despre România* (culegere de texte ale unor călători străini din secolele XIV—XVIII), *Răscoala seimenilor* (colectiv de autori), *Cluburile socialiste* de Gh. Matei, *Mica Înțelegeră* de E. Campus. Din istoria universală vor apare: *Lumea din Odiseu* de J. Finley, *Istoriile florentine* de N. Machiavelli, *Napoleon: Pro și Contra* de P. Geyl și altele.

În domeniul geografiei patriei vor apare: *Geografia agriculturii R. S. România*, *Geografia solurilor României*, *Lacurile României*, monografiile *Valea Olului și Valea Bistriței*. În seria literaturii de călătorii și explorări sînt de semnalat cartea lui M. Tican-Rumano *Călătoria din Africa* și lucrarea clasică a lui von Humboldt *De la Ori-noco în Amazonia*. Apoi vor urma călătoriile și explorările contemporane: *Ulu, capătul lumii* de I. Bitsch, *O călătorie în Kalimantan* (Borneo), *Ulendo* de A. Carr,

Scufundări fără cablu de Ph. Tailliez, *Înima pădurii* de A. Cowell, celebra lucrare a lui Claude Lévi-Strauss *Tropică triste*; vom mai adăuga recitarea *Expediției Kon-Tiki* de Thor Heyerdahl, care va bucura desigur pe mulți dintre iubitorii acestui gen.

Ciclu de mici monografii istorico-filologice, început cu *Miron Costin și Grigore Ureche*, va continua în acest an cu: *Ion Neculce* de acad. I. Iordan, *Ion Budai-Deleanu* (colectiv de autori), *B. P. Hasdeu* de C. Poghir. Vor apare și citeva monografii de lingvistică teoretică și istoria lingvisticii ca: *Probleme de etimologie* de Th. Ristea, *Prima gramatică a limbii române* de N. A. Ursu, *Limbile de pe glob* de L. Wald și C. Slave.

În încheiere putem anunța apariția unor noi dicționare de diverse tipuri. În seria dicționarilor mici vor apare: dicționarul italian-român, român-italian, spaniol-român, român-spaniol, dicționarele de buzunar spaniol-român și român-spaniol, dicționarul mare german-român și altele, apoi o gramatică a limbii germane, un manual de conversație în limba franceză, precum și mai multe ghiduri de conversație.

I. P.

ISTORIE

Bonnard, A. *Civilizația greacă*. Vol. 1. Traducere din limba franceză, studiu introductiv și note de prof. univ. dr. Iorgu Stoian. Buc., Editura științifică, 1967. 280 p. (Popoare, culturi, civilizații).

În ansamblul vastei literaturi despre Grecia antică, lucrarea marelui elvețian André Bonnard se remarcă prin ținută și originalitate. Temeinicia erudiției, bazată pe contactul permanent cu izvoarele, este împletită în această operă cu o sensibilitate și forță de evocare deosebite, fundamentate pe o concepție științifică înaintată. Opera lui Bonnard nu este un tratat arid, ci o vie evocare a valorilor create de poporul grec și al căror loc în istoria culturilor universale este consacrat pentru perpetuitate.

Lucrarea apare în trei volume. Primul volum cuprinde, pe lângă prefața la ediția românească, capitolele: Poporul grec, în pământul grec; Iliada și umanismul lui Homer; Ulysse și marea; Arhiloc poet și cetățean; Safo din Lesbos, a zecea muză; Solon și zorile democrației; Sclavia; Condiția femeii; Oamenii și zei; Tragedia; Eschil, destinul și dreptatea, Pericles Olimpianul.

Volumul al doilea va cuprinde capitolele: Mesajul Antigonei; A sculpta în piatră, a turna bronzul; Știința se naște: Thalcs, Democrit; Sofocle și Oedip; Pinard, prinț al

poetilor și poet al printrilor; Herodot explorează vechiul continent; Situația medicoinc în secolul al V-lea; Risul lui Aristofan; Spre Amurg; Enigma lui Socrate.

Ultimul volum va conține, printre altele, capitole consacrate tragediilor lui Euripide, Thucidide și Demostene, lui Platon și Aristotel, lui Alexandru Macedon. Urmează apoi capitole consacrate epocii Alexandrine, științei și poeziei din această epocă, încheindu-se cu capitolul *Epicuri și mintuirea oamenilor*.

Șincai, Gheorghe. **Opere**. Vol. I. **Hronica românilor**. Tom I. Editie îngrijită și Studiu asupra limbii de Florea Fugariu. Prefață și Note de Manole Neagoe. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 604 p.

Carte de căpății a multor generații, *Hronica românilor* este și astăzi una din cele mai bune cărți ale istoriei noastre naționale, atât prin frumusețea și căldura expunerii faptelor cât și prin conținutul de idei și valoarea documentației. Nu insistăm mai mult asupra conținutului și valorii cărții, datorită faptului că ele au fost făcute cunoscute publicului nostru încă din prima jumătate a secolului trecut; ne propunem să insistăm mai mult asupra calității noii ediții, reliefând, pe cât ne este posibil într-o scurtă prezentare, meritele editurii, ale prefațatorului și ale celui care s-a îngrijit de apariția acestui tom pentru a oferi cititorilor o renumită lucrare a secolului al XVIII-lea, într-o formă accesibilă lectorului de astăzi, ea putând fi înțeleasă nu numai de specialiști ci și de marele public. În nota asupra ediției ni se face cunoscut că: „se inițiază, într-o serie de șase volume, publicarea integrală a operei lui Gheorghe Șincai”, dintre care primele trei vor cuprinde *Cronica românilor*, al IV-lea volum conține versiunea latinescă a primului volum al *Cronicii*, iar următoarele volume cuprind lucrările în românește, de interes mai larg, precum și lucrările în latină de gramatică, lexicografie și manualele școlare. Competența manifestată de specialistul Florea Fugariu în redarea corectă a tuturor explicațiilor privitoare la limba lui Șincai, precum și grija de a păstra, cât mai mult posibil, forma originală a expresiei sint merite incontestabile ale noii ediții, lucrate în lectura manuscrisului autograf integral și în baza consultării tuturor edițiilor de până acum. O notă aparte pentru *Prefața* și *Note*, semnate de medievalistul Manole Neagoe, cercetător la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei R.S.R., care ne creionează, în mod succint, cadrul istoric și social în care autorul *Cronicii* și-a desfășurat activitatea.

Tomul I, care începe din anul 86 și merge până la anul 1439, cuprinde partea cea

mai controversată a istoriei patriei noastre, mult discutată în istoriografia străină, în special începând cu secolul XVIII, și față de care Gh. Șincai, patriot luminat, expune tezele sale în mod convingător, fiecare afirmație fiind susținută de documente și de o expunere logică a faptelor. După cum bine sesizează prefațatorul, Șincai urmărea, în primul rând, un scop politic prin realizarea operci sale, având ambiția de a realiza o istorie unitară a tuturor românilor de la origine și până în zilele lui. Astfel că, în opera sa, găsim ogindite problemele esențiale: originea poporului român, problema continuității populației romanice în stînga Dunării, demonstrarea faptului că ungurii n-au venit în Transilvania în calitate de cuceritori. Subliniind meritele lui Gh. Șincai în argumentarea acestor teze, Manole Neagoe afirmă: „Cu toate că prin opera sa Șincai a militat în primul rînd pentru drepturile românilor din Transilvania care fuseseră încălcate de secole de stăpînire străină, cu toate că opera sa este fructul unui patriotism, căruia autorul i-a sacrificat totul, și pe care el l-a privit ca pe o datorie sfîntă față de poporul său, acest patriotism nu este umbrit niciodată de sovînism. Gîndirea lui, influențată de iluminism, este dreaptă, cinstită, în cîntărirea faptului istoric” (p. CVII).

Subscriind la această părere, remarcăm discernămintul și clarviziunea cu care este analizată această valoroasă lucrare a culturii noastre naționale, bogăția informației privitoare la viața și activitatea lui Gh. Șincai, interpretarea materialului și condițiile grafice în care apare lucrarea. Așteptăm cu legitim interes apariția viitoarelor volume, pe care le-am dori cit mai repede, înfăptuindu-se astfel un mare act de cultură și un prinos de recunoștință față de marele cărturar trausilvănean, reprezentant de seamă al „școlii ardeleni”.

Geleu MAKSUTOVICI

BELETRISTICĂ

Bodnărescu, Samson. **Scrieri**. Buc., Editura pentru literatură, 1968, 608 p.

În 1872, Titu Maiorescu desemna printre deschizătorii „Direcției noi” în literatura română, după Alecsandri și Eminescu, pe un poet sensibil și sfios — Samson Bodnărescu.

Ediția actuală a scrierilor sale, îngrijită de Aurel Petrescu și Paul Lăzărescu, apărută la Editura pentru literatură, îi reduce în actualitate numele, pe nedrept lipsit de răsunet în epoca sa (în afara cercului îngust al „Junimii”), iar astăzi aproape dat uitării.

După cum remarcă G. Călinescu, nenorocul lui Samson Bodnărescu consta în a fi scris în același timp cu geniul poeziei ro-

mănești, Mihai Eminescu, care a eclipsat poezia modestă, dar nu lipsită de valoare a acestuia.

După poeziile de tinerțe — cu caracter patriotic și erotic — S. Bodnărescu trece la poezia filozofică, ce ar fi prezentat un deosebit interes pentru momentul respectiv, de nu ar fi intrat în concurență cu poezia filozofică a lui Eminescu. Și sub aspect formal, în poezia lui Bodnărescu se resimte influența autorului *Lucașărului*, cu care a fost prieten și care l-a prețuit. Cea mai autentică valoare în creația lui Samson Bodnărescu o reprezintă însă teatrul său, piesele cunoscute *Rienzi* și *Alexandru Lăpușneanu*, dar mai ales piesa rămasă pînă astăzi în manuscris *Ilie-vodă*. *Rienzi* aduce pe scenă figura luminoasă a tribunului popular Rienzi, pe fundalul luptelor nobilitare pentru supremație, în Roma secolului al XIV-lea. *Alexandru Lăpușneanu* urmărește un episod din istoria țării noastre, de luptă între domnitori și boieri, împletit cu drama de familie a lui Alexandru Lăpușneanu. Cea mai interesantă piesă a sa este însă *Ilie-vodă*, pînă azi inedită, care prezintă lupta acerbă pentru tron dintre fiii lui Alexandru cel Bun, luptă în care legăturile de rudenie își pierd importanța, frații se omoară între ei, crimele și atentatele se țin lanț.

Toate calitățile de dramaturg ale lui Samson Bodnărescu — vădite și în primele două piese — au în *Ilie-vodă* mai multă strălucire. Intra este condusă cu o abilitate deosebită, cu forță de concentrare și forță de caracterizare psihologică, iar limba personajelor este mai firească, lipsită de contorsiunile limbii din piesele anterioare. Fragmentul rămas din piesa neterminată *Anticrist* pare a anunța o lucrare valoroasă, cu caracter filozofic.

Tehnica adoptată de S. Bodnărescu în piesele sale este aceea a dramaturgiei shakespeareiene: printre alte modalități comune, replica personajelor din elita societății este în versuri, pe cînd personajele din rîndul poporului vorbesc în proză.

M. F.

CRITICĂ

Negoieșcu. I. *Poezia lui Eminescu*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 224 p.

Deși despre Eminescu s-a scris alit de mult, totuși nu se poate spune că vreunul dintre exegeții săi și-ar fi apropiat opera lui în așa măsură încît să-i epuizeze toate semnificațiile.

Pentru Titu Maiorescu, marele poet era un olimpiian confundat în lumea ideilor, blazat și sarcastic, terorizat de forma versurilor sale pe care le șlefua neconținut.

După George Călinescu, Eminescu avea apetitul formelor colosale ale materiei, deslușea forța germinativă a universului, înțelegea dragostea la modul „țărănesc”, lipsit de complicații inutile.

Ion Negoieșcu, polemizînd respectuos cu iluștrii săi înaintași, distinge în creația eminesciană două tărîmuri între care nu este aruncată nici o punte de legătură. Primul tărîm, cel *neptunic*, corespondînd în general antumelor, este reprezentat de poezia „*formelor legale ale naturii*”. În al doilea tărîm, cel *plutonic*, corespondînd în general postumelor, se pătrunde prin poarta somnului, în care „*romanticii cad ca într-o altă trezie, mai grea*”. E un teritoriu straniu, unde coexistă „*dorul imensităților elementare, vîrsta de aur, inconștientul beat de voluptate al somnului, umbra tragică peste un tărîm de palori, decorul halucinant mirific, magia și mitul, implicațiile lor ocul-te*”... și unde prind consistență figurile triste ale celor trei personaje: Poetul, Călugărul și Monarhul.

Criticul sugerează cîteva dintre cauzele acestei dualități a creației eminesciene: gustul încă neformat al epocii respective, „*tirania*” critică a lui Maiorescu, nehotărîrea creatorului în privința alegerii drumului pe care să-l urmeze.

Chipul tradițional al poetului s-a fixat în conștiința noastră pe baza lecturii antumelor, în timp ce postumele revelă un alt chip al lui Eminescu, nebanuit și tulburător.

Unor antume ca *Lucașărul*, *Scrisorile*, socotite pînă acum ca poezii de primă importanță, I. Negoieșcu le reproșează retorismul, didacticismul uscat, elaborarea prea minuțioasă care duce la înlocuirea unor imagini ferice cu altele mai puțin strălucitoare, altfel zis, le impută „*invazia gîndirii*”, care produce deliricizarea. Dacă Eminescu, înaintînd în vîrstă, capătă o tot mai mare siguranță a uneltelor artistice, pierde însă ingenuitatea actului creator.

Afirmațiile criticului par mai puțin so-cante dacă ne amintim că și G. Călinescu observase o anumită „*rarefiere*” în unele părți ale poemului *Lucașărul*.

Eminescu, așa cum se desprinde din acest eseu, nu mai este marmorean, rece, ci este sfîșiat lăuntric de neliniști și contradicții, de dureri nevindecabile și ascunse. („*...De plînge Demiurgos, doar el aude plînsu-și*.”) El nu mai filozofează în poezie, ci face poezie pur și simplu, folosind imagini și nu concepte.

Ce opune I. Negoieșcu *Lucașărului*, *Scrisorilor*? *Memento mori*, pe care o soco-tește capodopera liricii românești, apoi *Miradoniz*, *Povestea magului călător în stele*, *Diamantul nordului*, *Gemenii*, *Demonism*, *Mureșan*, care prilejuiesc criticului splendide comentarii.

Cartea aceasta este adevărată și Eminescu pe care-l dezvăluie nu este o construcție ar-

bitră a criticului. Totuși, amendamente se pot face și unele dintre aprecieri trebuie să fie privite cu prudență. Disocierea în două țărîmuri a poeziei eminesciene nu poate fi acceptată fără riscul de a o sărăci în mod considerabil. Nu este vorba de doi poeți, ci de unul singur care, prin antume, se leagă de poezia predecesorilor (V. Alecsandri, I. H. Rădulescu, Gr. Alexandrescu etc.), iar prin postume de poezia secolului nostru (Blaga, Bacovia, Barbu, Argezi).

Ceea ce apare remarcabil în *Poezia lui Eminescu* este citirea atentă, cu un ochi proaspăt, a unor poezii mai puțin cunoscute de public și neglijate oarecum de critici, cărora le descoperă dimensiuni nebanuite.

Incheind cartea, nu regretăm decât că demonstrația aceasta spectaculoasă și în bună parte convingătoare, scrisă cu o eleganță cucitoare, s-a sfârșit atât de repede.

George MAREȘ

MUZICĂ

Sbârcea, George. **Tiberiu Brediceanu în slujba muzicii românești.** Prefață de George Sbârcea, Buc., Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, 1967. 72 p.

Compozitorul Tiberiu Brediceanu a implinit 90 de ani. Cu acest prilej a apărut în cadrul Editurii muzicale o macromonografie a cunoscutului muzicolog George Sbârcea, în care sînt prezentate viața, opera și activitatea de animator al vieții muzicale românești a lui Tiberiu Brediceanu, urmînd cu o mare bogăție de informații cadrul în care s-a încheat personalitatea unuia din primii cultivatori și promotori ai cîntecului popular românesc.

Astfel îl aflăm la Lugoj, unde s-a născut și a primit primele noțiuni de muzică, la Blaj, unde sub îndrumarea dascălului său Iacob Mureșianu începe activitatea de culegător de cîntece populare, la Sibiu, unde activează din plin culegînd cele peste 2000 de cîntece și jocuri, și, în sfîrșit, la Brașov, unde în plină maturitate artistică, ca un adevărat animator al vieții muzicale românești, întemeiază Opera și Conservatorul din Cluj, Conservatorul ASTRA din Brașov și conduce Opera Română din București.

În această lucrare sînt scoase în evidență și celelalte laturi ale activității lui Tiberiu Brediceanu: folclorist, publicist, muzicograf și creator al „Scenelor lirice din viața poporului român” (*La sezoare, La seceriș, Invierea*) care reprezintă primele realizări teatrale de muzică românească.

Lucrarea lui George Sbârcea, datorită stilului său alert și plin de culoare, cit și prezentării variat ilustrate, dă o imagine fidelă

nu numai a muzicianului prezentat ci și a epocii în care munca sa de culegător, creator și animator a constituit una din pietrele de temelie ale culturii noastre muzicale.

F. P.

Rey, Étienne. **Viața sentimentală a lui Berlioz.** Traducere și prefață de Jean-Victor Pandelescu. Buc., Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, 1967. 131 p.

Puține din figurile romantismului au stîrnit atîta vîlvă ca aceea a lui Hector Berlioz.

Nume proeminente ale muzicologiei — Adolphe Jullien, Julien Tiersot, Adolphe Boschot, Romain Rolland, Émile Vuillermoz — ca și prietenii săi Legouvé, Ferrand, de Bunry etc. i-au rezervat un loc de seamă în însemnările lor. El însuși își exprimă, în scrisorile sale, cărora le-a consacrat o bună parte din activitatea sa, atît concepțiile cit și viața-i intimă, fără a neglija nici cronica scandaloaasă a vremii.

Autorul, Étienne Rey, avînd la îndemînă această largă documentație, nu caută să facă un studiu analitic, o lucrare de documentare în sine, — ceea ce nu ar aduce nimic nou — ci cristalizează acest material în lumina exclusivă a vieții sentimentale a lui Berlioz, elementul afectiv fiind de altfel cel stimulator și chiar determinant în creația sa muzicală.

Rey zugrăvește — conturînd viu și cadrul epocii respective — un portret veridic al compozitorului, cu contradicțiile firii sale romantice, cînd tumultuos, frămîntat, exaltat, cînd visător și contemplativ, cu acel temperament excesiv care se transpune în muzică ca un mare geniu, prin mijloace orchestrale grandioase.

Romanul începe cu primele scinteieri de geniu și de dragoste ale copilului Berlioz, trece la perioada secundă a **Simfoniei Fantastice** a cărei inspirație este Harriett Smithson și culminează cu întemeierea vieții de familie de unde urmează drama. Epoca mai puțin feoandă este aceea a **Damațiiunii lui Faust**, a dragostei pentru Maria Reccio, după care urmează declinul, boala, moartea.

Cartea, de proporții nu prea mari, poate cuprinde orice categorie de cititori. Cunoscătorilor le dezvăluie intimitatea sufletului compozitorului, iar pe neinițiții îi face să-l cunoască pe marele Berlioz, ajutîndu-i să pătrundă cit mai profund în toate cutele intime ale vieții sale afective.

Cartea ne este prezentată într-o excelentă traducere, de o perfectă competență muzicală și literară, a cunoscutului critic J.-V. Pandelescu.

S. O.

CLASIFICAREA ZECIMALĂ ȘI ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC (IV)

Vom analiza în numărul de față, în continuarea consultației apărute în nr. 3/martie 1968 al revistei noastre, ceilalți indicii auxiliari comuni sau generali.

5) *Indicii auxiliari comuni de formă* au fost imaginați în scopul grupării documentelor conform caracterului și formei lor de prezentare. Ei servesc la precizarea formei materiale (carte, extras, periodic, ediție de lux etc.), formei grafice (album, hartă, schemă etc.) sau formei intelectuale (tratat sistematic, manual, dicționar etc.) sub care se prezintă documentul. Acești indicii sînt alcătuiți dintr-un număr începînd întotdeauna cu 0, închis între paranteze rotunde, de exemplu (076) Culegere de exerciții sau probleme, care se citește: paranteze rotunde, zero șaptezeci și șase.

Indicii comuni de formă își au originea în subdiviziunile clasei 0 *Generalități*. Paralelismul dintre cifrele clasei 0 și indicii de formă nu este însă întotdeauna valabil. În plus, indicii principali din grupele 03, 04, 05, 07 și 08 se aplică unor documente *cu conținut general*, pe cînd indicii comuni de formă corespunzători precizează forma unui document *cu conținut special*; de exemplu, 06 indică Societăți, asociații și institu-

ții științifice generale, dar (06) marchează documentele emanate de la instituții profilate pe un anumit domeniu — matematică, chimie, medicină etc.; sau 03 indică enciclopedii, dicționare și lexicoane generale, dar (03) simbolizează forma de orînduire alfabetică sub care se prezintă un material dintr-un anume domeniu de cunoștințe — științe naturale, economie politică, filozofie etc.

Diviziunile principale ale indicilor auxiliari comuni de formă sînt: (01) Teoria subiectului; (02) Tratat. Expuneri sistematice, cu (021) Manuale de învățămînt superior, tratate; (03) Dicționare speciale. Enciclopedii. Lexicoane; (04) Eseuri, serii care expun subiectul într-o formă prescurtată, cu (043) Teze de doctorat; (05) Publicații periodice, avînd ca preocupare un anumit domeniu; (06) Publicații emanînd de la societăți, asociații, instituții, organizații, avînd ca preocupare principală un anumit domeniu; (07) Studiul, învățămîntul, predarea subiectului, cu (074) Învățămînt pentru adulți; (075) Manuale în general, subîmpărțite pe diverse grade: (075.2) Manuale pentru învățămînt elementar, (075.3) Manuale pentru învățămînt mediu, (075.36) Manuale pentru învățămînt profesional, (075.8) Manuale pen-

tru învățămînt superior — mai ales în ediții provizorii, multiplicat prin alte mijloace decît tiparul —, (076) Culegeri de exerciții și probleme; (08) Antologii. Poligrafii. Culegeri. Formulare. Tabele. Reprezentări grafice. Publicații indexate după prezentarea, originea și destinația lor, cu (082) Culegeri din diferite opere; (09) Istoria subiectului. Expuneri sub formă istorică. Surse istorice și juridice.

Indicii auxiliari de formă din tabelele auxiliare indică formele bibliografice sub care, de obicei, se pot prezenta documentele de indexat. Pentru celelalte forme, generale, care nu figurează în tabelele auxiliare, dar al căror înțeles este simbolizat de un indice principal, se poate construi un indice auxiliar de formă special, numit *indice documentar*, cu următoarea înfățișare: între paranteze rotunde se plasează relația dintre 0 și indicele principal simbolizînd forma documentului; de exemplu, o biografie romanțată a lui M. Eminescu se indexează 92 Eminescu, Mihai (0:8—31); statistica producției editoriale din România se indexează 655.41 (498) (0:31). Indicele documentar se citește: paranteze rotunde, zero în relație cu... Indicele documentar poate folosi, în combinație, toți indicii din tabelele principale, ale căror noțiuni nu-și au corespondentul în indici de formă.

Este de remarcat faptul că, în practica românească de indexare, pentru construcția indicelui documentar, indicele principal închis între paranteze se notează la expresia cea mai generală, numai pentru a marca ideea în sine a indicelui principal și fără a preciza locul, limba, poporul etc. Deci indicii documentari vor arăta în felul următor: (0:8—2) sub formă de piesă de teatru, sau (0:4—07) sub formă de manual pentru învățarea limbilor străine, și nu (0:859—2) sau (0:44—07).

Indicii auxiliari de formă și documentari se plasează de obicei după indicii de timp, la extremitatea dreaptă a indiciilor compuși, înainte însă de indicii de limbă. Atunci cînd vrem să orînduim în catalog rubrici aparte după forma documentelor, putem plasa indicele auxiliar de formă sau indicele documentar înaintea indicelui principal, la extremitatea sa stîngă, în așa fel încît indicele auxiliar să fie cel care să dea intrarea fișei în catalog. De exemplu, dacă vrem să grupăm operele literare după subiectul tratat, plasăm indicele documentar (0:8-1), (0:8-2), (0:8-31) etc. în fața indicelui principal și fișele se vor orîndui într-o rubrică aparte, de literatură pe subiecte; în acest mod vom stringe la un loc poeziile patriotice, romanul țărănesc, romanul muncitoresc etc.

În principiu, orice document poate fi indexat ținîndu-se seama de forma sub care se prezintă; în mod practic însă, indicele auxiliar de formă se folosește numai atunci

cînd numărul mare de publicații pe o anumită temă reclamă o subdivizare mai amănunțită.

6) *Indicii auxiliari comuni de limbă* au fost concepuți pentru a marca limba în care a fost scris documentul sau în care a fost tradus el. Indicele de limbă este construit dintr-un număr variabil de cifre, de la 0 la 9, precedat de semnul = egal, de exemplu = 59 limba română. Această categorie de indici auxiliari își are originea în clasele 4 și 8 și a fost obținută prin înlocuirea cifrei 4 și 8 cu semnul = egal; de exemplu, din 430 limba germană sau 830 literatură germană a rezultat = 30 scris sau tradus în limba germană.

În practica românească de indexare, indicele de limbă se întrebuintează în special în cadrul claselor 4 *Linguistică. Filologie* și 8 *Literatură* și foarte puțin (de exemplu în clasificarea fondurilor de carte veche — la clasa 2) sau chiar de loc la celelalte clase.

În cazul edițiilor literare sau al dicționarilor polilingve, se pot indica toate limbile în care este tipărit textul, *inclusiv* limba originală, prin succesiunea, în ordinea indicată în carte, a indicilor auxiliari de limbă corespunzători: de exemplu, o ediție bilingvă româno-franceză din poveștile lui Creangă se va clasifica: 859—34—59=4, iar un dicționar forestier român-englez-german-francez-spaniol va fi indexat 634.9(03)=59=2—30=4=6.

Principalele diviziuni ale indicelui de limbă sînt: =00 polilingv, cu =089 limbi artificiale; =20 limba engleză; =30 limba germană, cu =39 limbi germanice în general, din care =39.6 limba norvegiană în tabelele de clasificare ediția românească (indice căruia, în C.Z.U., îi corespunde =39.82), =39.59 limba islandeză în tabelele de clasificare ediția românească (indice căruia, în C.Z.U., îi corespunde =39.6), =39.7 limba suedeză în tabelele de clasificare ediția românească (indice căruia, în C.Z.U., îi corespunde =39.71) și 39.8 limba daneză în tabelele de clasificare ediția românească (indice căruia, în C.Z.U., îi corespunde =39.81); =4/—6 limbi romane, dintre care =59 limba română; =7 limbi clasice; =82/—87 limbi slave; =88 limbi baltice; =9 limbi orientale în general.

De obicei, indicele de limbă este ultimul element notat în construcția unui indice compus, ocupînd extremitatea dreaptă a lui. Atunci cînd cererile cititorilor impun crearea de rubrici în catalog după limba în care este scris documentul, indicele de limbă poate fi mutat la extremitatea stîngă a indicelui principal, pentru a da intrarea fișei în catalog. În acest caz, indicele de limbă trebuie încadrat neapărat între semnele =., de exemplu =915— fondul de carte persană.

7) *Indicii auxiliari comuni din punct de vedere* au fost concepuți pentru a preciza unghiul din care este tratat un anumit subiect. Ei se construiesc cu ajutorul simbolului .00 care precede un număr și se alipesc direct la sfârșitul indicelui principal, de exemplu 625.7.004.5 Șosele și străzi, din punct de vedere al întreținerii, sau 625.1.007.1 Căi ferate, din punct de vedere al conducerii. Ei se citeșc punct zero zero.

Acești indici își au originea în tabelele de clasificare Dewey și nu se întrebunțază decât într-o clasificare amănunțită a documentelor, mai ales pentru indexarea documentelor administrative ale unci întreprinderi, instanții etc. Principalele lui diviziuni sînt .001 Punct de vedere teoretic; .002 Punct de vedere al realizării; .003 Punct de vedere economic, financiar, contabil; .004 Punct de vedere al utilizării și exploatării; .005 Punct de vedere al amenajării și al echipării; .006 Punct de vedere al localului și al așezării; .007 Punct de vedere al personalului; .008 Punct de vedere al organizării; .009 Punct de vedere social.

Datorită specificului notației, acești indici sînt puțin mobili și își au locul bine fixat în cadrul indicelui compus, imediat după indicele principal: ei nu pot fi întrebunțati izolat și nu pot preceda indicele principal. Prin întrebunțare și fel de notare, se asamănă instructiv cu indicii analitici, avînd însă aplicare în cadrul tuturor claselor din tabelele de clasificare zecimală.

8) *Indicii auxiliari comuni de nume* sînt notații alfabactice sau cifrice cu ajutorul cărora se pot individualiza noțiunile comune din tabelele principale de clasificare zecimală; de exemplu, dacă 859.09 simbolizează întreaga istorie a literaturii române, indicele de nume Blaga, Lucian, care i se poate adăuga sub forma 859.09 Blaga, Lucian, limitează la individ, la personalitate, sfera largă a noțiunii, comună tuturor scriitorilor români. Cu ajutorul indicilor auxiliari de nume se pot preciza: nume de persoane, de exemplu 9(498), 14* Ștefan cel Mare, domn al Moldovei, dar și: denumiri de fenomene naturale; elemente chimice; plante; animale; corpuri cerești; piese de mașini; denumiri de instituții și întreprinderi, în formă prescurtată, de exemplu 002.6(100)F.I.D., ori în formă dezvoltată, de exemplu 621.3(498) — Craiova) Electroputer; noțiuni individuale de amănunt, care nu au fost cuprinse în tabelele principale de clasificare zecimală, de exemplu curente filozofice 14(4) Existențialism. Esențial este ca aceste notații să fie ușor de interpretat și să nu dea naștere la confuzii.

Indicii de nume au o largă aplicare în toate clasele din tabelele de clasificare zecimală și sînt deosebit de utili pentru a strînge laolaltă toate lucrările despre o anumită personalitate. Ei se plasează la sfîr-

șitul indicelui compus, neîncadrați de nioi un semn grafic distinctiv, dată fiind notația lor alfabetică, diferită fundamental de cea zecimală.

În practica românească de indexare, indicele de nume adoptă întotdeauna forma pe care o îmbracă vedeta uniformă stabilită de catalogator pentru fișele principale sau complementare personalia; se va scrie deci 830.09Goethe, Johann Wolfgang von și nu 830.09Goethe; 73/76(45)Michelangelo Buonarroti și nu 73/76(45)Michelangelo etc.

Indicele de nume este, de multe ori, în mod nedrept neglijat sau chiar ignorat de clasificatori; el este de un real folos în indexarea monografiilor, îmbogățind catalogul pe materii cu rubrici foarte solicitate, în special în cadrul claselor 1, 8, 9.

Indicii auxiliari de nume impun o ordonare alfabetică a fișelor care îi conțin în cadrul catalogului pe materii.

★

Indicii auxiliari au dat clasificării zecimale un surplus de elasticitate și i-au creat posibilități multiple de reflectare a noțiunilor indexate. În minuirea acestor indici, clasificatorul trebuie să aibă în vedere că:

— În cataloagele ogîndind colecții puțin numeroase de documente, o întrebunțare excesivă a indicilor auxiliari va duce la crearea de rubrici fărîmîtate, neproductive, stufoase, care vor îngreuna consultarea catalogului. În acest caz, *indicii auxiliari trebuie întrebunțati numai atunci cînd prezența lor este justificată de amploarea și caracterul catalogului, ca și de cerințele speciale ale cititorilor*. Dintre diferitele categorii de indici auxiliari, indicii geografici, indicii de timp, indicii de nume și indicii de limbă sînt cei care au o mai largă aplicare în cadrul cataloagelor restrînse; în schimb, indicii analitici, de formă, de pooare, din punct de vedere trebuie aplicați cu mult discernămint în clasificarea publicațiilor din bibliotecile mici.

— O dată fixate categoriile de indici auxiliari pe care nevoile de cercetare ale cititorilor le impun, aceștia trebuie întrebunțati în mod constant, la toate documentele prezentînd caracteristicile simbolizate de ei, dîndu-le mereu aceleași înțelesuri.

— Indicii auxiliari trebuie întrebunțati întotdeauna, pentru aceleași valori, cu aceeași extensie în adîncime; de exemplu, dacă numărul mic de manuale existent într-o bibliotecă nu justifică întrebunțarea subdiviziunilor indicelui de formă (075), atunci acest indice se va specifica în mod regulat la toate manualele, și nu (075.2), (075.3), (075.36).

— Cînd există doi indici auxiliari cu înțeles asemănător, clasificatorul se va decide

pentru una din valorile date și *va întrebuița numai cifra asupra căreia s-a fixat*; alternanța între doi indici asemănători este foarte dăunătoare și duce la crearea de rubrici difuze, hibride. De exemplu, clasificatorul trebuie să observe valorile asemănătoare ale indicilor de formă (021)Tratate Manuale de învățământ superior și (075.8) Manuale de învățământ superior, și să opteze pentru una din cifre, în cazul că în bibliotecă nu este necesar să se facă discernământ între manuale tipărite și manuale multiplicare prin alte mijloace decât tiparul.

— În ceea ce privește ordinea compunerii, o regulă generală fixă nu există. În principiu, indicele principal figurează primul, ca element ce dă intrarea fișei în catalog; îi urmează apoi indicii auxiliari care analizează noțiunea indexată prin indicele principal,

apoi ceilalți indici, stabiliți pe baza unor aspecte secundare ale noțiunii principale.

În general, indicele simplu este preferat indicelui complex și numai în lipsa unei cifre care să exprime exact noțiunea, este indicat să se recurgă la + adăugire./extindere și : relație. Dintre aceste trei moduri de complexare, relația este cea mai avantajoasă, deoarece creează referințe încrucișate, pe cind adăugirea și extinderea dau naștere la informații ascunse.

În lipsa unui indice analitic construit cu .0, recurgem la indicele analitic construit cu -1/-9, iar în lipsa acestuia din urmă întrebuițăm indicele auxiliar comun din punct de vedere .00.

În mod obișnuit, *ordinea de construire a indicilor* este următoarea :

I) Indici principali 0/9

complexați prin :

- 1) adăugire +
- 2) extindere /
- 3) relație :

II) Indici auxiliari analitici sau speciali

- 1) .01/.09
- 2) -1/-9

III) Indici auxiliari comuni sau generali

- 1) din punct de vedere .00
- 2) de loc (1/9)
- 3) de popoare (=)
- 4) de timp „...20”
- 5) de formă și documentați (0) și (0:..)
- 6) de limbă =
- 7) de nume A/Z
- 8) de ordine de importanță (I) și (II)

Prioritatea indicilor poate să difere, în unele cazuri, de cea indicată mai sus, în funcție de anumite cereri speciale ale cititorilor sau de existența unui fond caracteristic care trebuie pus în valoare. Într-un catalog obișnuit însă, profilat pe un fond enciclopedic și nu prea numeros, ordinea recomandată mai sus este cea mai avantajoasă și cu cât va fi mai consecvent aplicată, cu atât indicii vor fi mai unitar construiți și catalogul va putea fi consultat cu mai multă ușurință.

INDEXUL ALFABETIC TIPĂRIT AL TABELOR DE CLASIFICARE ZECIMALĂ

Fiecare ediție de clasificare zecimală este însoțită de unul sau două indexuri alfabetice, cuprinzând noțiunile desemnate prin indicii din tabelele principale și auxiliare. Ediția românească de clasificare zecimală are un index alfabetic pentru cuvintele specificate în tabelele principale și un index alfabetic pentru cuvintele specificate în ta-

belele auxiliare. În acesta din urmă *nu* sînt reflectați indicii auxiliari de timp (pentru că desemnează noțiunea *timp*, măsurată în număr de ani) și indicii auxiliari de nume (pentru că sînt prea diverși).

În consultarea indexului alfabetic tipărit în cuprinsul edițiilor de clasificare zecimală, trebuie să se țină seama că :

— *indexul alfabetic indică numai locul unei noțiuni în tabelele principale sau auxiliare ;*

— *în conștiință, indexul alfabetic trebuie consultat numai pentru a obține o referință asupra locului precis din tabelă în care se găsește noțiunea căutată. O clasificare corectă numai pe baza indexului alfabetic nu este posibilă.*

Noțiunile însoțite în indexul alfabetic pot fi desemnate cu ajutorul unui singur cuvînt-vedetă, sau prin intermediul vedetelor și subvedetelor. Diferitele fațete sau apartenența la discipline diferite ale unei noțiuni desemnate prin aceeași vedetă sînt exprimate, în ediția românească, prin includerea subvedetei între paranteze rotunde, de exemplu :

Gări (arhitectură) 725.3
Gări (transporturi feroviare) 656.21

Datorită ordinii pur alfabetice în care sînt inserate cuvintele, indexul alfabetic are proprietatea de a apropia noțiunile desemnate sub aceeași vedetă, care în tabelele de cla-

sificare zecimală sînt împrăștiate în diferite clase; de exemplu, în indexul alfabetic vom găsi întruniți la un loc toți indicii principali tratînd, dintr-un punct de vedere sau altul, noțiunea electricitate:

Electricitate (fizică)	537
Electricitate (tehnică)	621.3
Electricitate, generarea ei prin căldură	621.362
Electricitate, gospodărirea energiei electrice în întreprinderi	338.062.219.3
Electricitate, teoria ei	537.1
Electricitate atmosferică (meteorologic)	551.5
Electricitate terestră (geofizică)	550.3

Noțiunile sînt inserate în cadrul indexului alfabetic în conformitate cu regulile ortografice proprii limbii române, ținîndu-se seama de literele specifice (ă, â, î, ș, ț), ca și de primordialitatea cuvintelor simple față de cuvintele compuse. Sînt inserate mai întîi noțiunile exprimate prin vedete simple, apoi noțiunile exprimate prin vedete și subvedete.

Pentru variațiile ortografice ale unui cuvînt se fac trimiteri, de exemplu:

Istologie, vezi Histologie.

Pentru sinonime nu se fac trimiteri, ci în dreptul fiecăruia se indică cifra din tabele, de exemplu:

Balet 792.8
Coregrafie (reprezentării) 792.8

În general, indexul alfabetic tipărit în cadrul manualelor de clasificare zecimală este un instrument extrem de prețios pentru economisirea timpului de muncă al clasificatorului, dar nu trebuie să înlocuiască tabelele propriu-zise de indicii principali și auxiliari.

Deoarece indexul alfabetic tipărit înseamnă vedetele noțiunilor care, în mod obișnuit și general, se pot întîlni într-un catalog pe materii, el trebuie să fie dublat, în cadrul bibliotecilor cu fonduri bogate sau specializate, de un index alfabetic local, însumînd numai noțiunile reflectate în catalogul sistematic al bibliotecii respective, ca și soluțiile de indexare la care a ajuns clasificatorul pe plan local. Asupra acestui index alfabetic local însă vom reveni în consultațiile următoare.

Pentru o mai bună orientare a bibliotecarilor începători în problemele de clasificare zecimală analizate pînă acum, publicăm alăturat două tablouri sinoptice: primul privește structura unui manual de clasificare zecimală, al doilea caracteristicile documentului putînd a fi indexate cu ajutorul simbolurilor stabilite de tabelele de clasificare zecimală.

Maria SENCUC
A. CORVATESCU

0/9		
	a. Cu aplicație mai restrînsă	.01/.09
	b. Cu aplicație mai largă	-1/-9
	a. adăugire	+
	b. extensie	/
	c. relație	:
	a. de ordine de importanță	(I), (II)
	b. de loc	(1/9)
	c. de popoare	(=)
	d. de timp	"-.../20"
	1) cronologic	"3/7"
	2) fenomenologic	(0) și (0 :...)
	e. de formă și documentari	=
	f. de limbă	.00
	g. din punct de vedere	A/Z
	h. de nume	

1. Indici principali, divizați în zece mari clase
2. Indici auxiliari speciali sau analitici

I. Tabele principale

1. Diferite procedee de completare a indiciilor principali

II. Tabele auxiliare

2. Indici auxiliari comuni sau generali

3. Indici analitici speciali aplicați în cadrul tabelelor auxiliare

III. Indexuri alfabetic

1. Al noțiunilor cuprinse în tabelele principale
2. Al noțiunilor cuprinse în tabelele auxiliare

Tabelele de clasificare zecimală

<p>1. Subiectul documentului</p>	<p>a. Indici principali</p> <p>precizați prin</p> <p>1) analiză</p> <p>2) sinteză</p> <p>b. Indici auxiliari comuni de nume</p>	<p>a) conform unor caracteristici de conținut — indici auxiliari analitici</p> <p>—cu aplicare mai restrinsă</p> <p>—cu aplicare mai largă</p> <p>b) conform unor puncte de vedere — indici auxiliari comuni din punct de vedere</p> <p>a) adăugire — cu noțiuni depărtate</p> <p>b) extensie — cu noțiuni imediat apropiate</p> <p>c) relație — cu noțiuni cu care stabilește o legătură</p>	<p>0/9</p> <p>.01/.09</p> <p>—0/—9</p> <p>.00</p> <p>+ / :</p> <p>A/Z</p>
<p>I. Elemente de conținut</p>	<p>2. Determinarea ordinii de importanță — indici auxiliari comuni de ordine de importanță</p> <p>a. Spațiu</p> <p>1) din punct de vedere geografic — indici auxiliari comuni de loc</p> <p>2) din punct de vedere etnic — indici auxiliari comuni de popoare</p> <p>b. Spațiu și timp — indici auxiliari comuni de loc</p> <p>c. Timp — indici auxiliari comuni de timp</p>	<p>D, (11)</p> <p>(100)</p> <p>(2)</p> <p>(4/9)</p> <p>(=)</p> <p>(11)</p> <p>(3)</p> <p>1) lumea în totalitate</p> <p>2) locul fizic</p> <p>3) locul geografic-politic</p> <p>1) societatea primitivă</p> <p>2) lumea antică</p> <p>1) cronologic</p> <p>2) fenomenologic</p>	<p>A/Z</p> <p>D, (11)</p> <p>(100)</p> <p>(2)</p> <p>(4/9)</p> <p>(=)</p> <p>(11)</p> <p>(3)</p> <p>„.../20”</p> <p>„3/7”</p> <p>(0) și (0 : ...)</p> <p>=</p>
<p>II. Elemente de prezentare</p>	<p>1. Forma materială, grafică sau intelectuală — indici auxiliari comuni de formă sau documentari</p> <p>2. Limba în care este scris documentul — indici auxiliari comuni de limbă</p>		

ЛУМИНИЦА ГИВИРИЦУ: Школьная библиотека в свете преобладающих к ней повышенных требований. (Отбор книг для чтения и руководство процессом формирования интереса и привычки к чтению)	195	ДАН СИМОНЕСКУ: <i>Последнее слово Иона Биану</i> (Завещание Иона Биану, организатора и руководителя Библиотеки Румынской Академии, в период 1884—1935 гг.)	227
ВАСИЛЕ ТЕОДОРЕСКУ: Чтение и профессиональная ориентация учащихся. (Анкета среди учащихся нескольких школ, в связи с влиянием чтения на выбор профессии)	197	ДЖОРДЖЕ ВЛАДЕСКУ: Библиотека Ягеллонского Университета в Кракове. Путевые заметки	230
БЕАТРИСА АРИОН: Отвечает ли за это только сама молодежь? (Анкета в связи с интересом к чтению, проведенная среди учащихся учебного комбината брашовского завода грузовых автомашин)	202	АЛ. САНДУЛЕСКУ: <i>Делавранца, вдохновитель</i> . Полвека со дня его смерти. (Великий румынский прозаик и драматург — вдохновитель культуры, любитель искусства и фольклора, лектор и оратор)	236
ПАУЛЬ СИМОНЕСКУ: Из достижений румынской историографии — 1967	218	ВАСИЛЕ НЕТЦА: <i>Джорджей Баричиу, пропагандист румынской книги, 75-летие со дня его смерти</i> , (О деятельности основоположника Трансильванской печати, в области библиографии, критики и литературоведения)	238
ИОН КОЛАН: Начало деятельности библиотеки в Шкее-Брашовской, в XV и XVI веках (I) (Старейшая румынская библиотека Трансильвании)	224	Работы по специальности: <i>Румынские библиотеки в международном справочнике; Библиотечные каталоги; Лосбург, В., Wegenhaupt H., Penzold L., Die Deutsche Staatsbibliothek und ihre Kostbarkeiten; Выдающиеся инициативы в области библиографии</i>	240

EXTRAIT DU SOMMAIRE

S U M M A R Y

Luminița GHIVIRIGA: <i>La bibliothèque scolaire dans la perspective d'exigences accrues</i> . (La sélection de la lecture et l'orientation du procès de formation de l'intérêt et de l'habitude de la lecture)	195	Luminița GHIVIRIGA: <i>Growing Exigencies for the School Library</i> . (The selection and directing of reading interest and habit)	195
Vasile TEODORESCU: <i>La lecture et l'orientation professionnelle des élèves</i> . (Enquête parmi les élèves de quelques écoles concernant l'influence de la lecture sur l'orientation professionnelle)	197	Vasile TEODORESCU: <i>The Reading and the Professional Guiding of Pupils</i> . (An inquiry in different schools concerning the influence of reading on professional guiding)	197
Béatrice ARION: <i>Les jeunes — seuls responsables?</i> (Enquête à propos de l'intérêt pour la lecture des élèves du Groupe scolaire attachant aux Usines d'autocamions de Brasov)	202	Beatrice ARION: <i>Are the Young Ones the Only Responsible?</i> (Inquiry on the reading interests of the pupils belonging to the Braşov Truck Plant School Group)	202
Paul SIMONESCU: <i>Quelques réalisations de l'histoire de la bibliographie roumaine — 1967</i>	218	Paul SIMONESCU: <i>From the Achievements of the 1967 Romanian Historiography</i>	218
Ion COLAN: <i>Les débuts de la bibliothèque de Schei (Brasov), XV-ème et XVI-ème siècles. (I)</i> . (La plus ancienne bibliothèque roumaine de Transylvanie)	224	Ion COLAN: <i>The Beginnings of the Braşov Schei Library in the XVth and XVIth Centuries (I)</i> . (The oldest Romanian Library in Transylvania)	224
Dan SIMONESCU: <i>Le dernier mot de Ioan Biannu</i> . (Le testament de Ioan Biannu, l'organisateur et le directeur de la Bibliothèque de l'Académie Roumaine de 1884 à 1935)	227	Dan SIMONESCU: <i>Ioan Biannu's Last Word</i> . (The will of Ioan Biannu, organizer and leader of the Romanian Academy Library between 1884 and 1935)	227
George VLĂDESCU: <i>La Bibliothèque de l'Université Jagellonne de Cracovie</i> . Notes de voyage	230	George VLĂDESCU: <i>The Jagiellonian University Library of Cracov</i> . Travel notes	230
AL. SÂNDULESCU: <i>Delavrancea, l'animateur</i> . 50 ans depuis sa mort. (Le grand prosateur et dramaturge roumain, comme animateur culturel, amateur d'arts plastiques et de folklore, conférencier et orateur)	236	Al. SÂNDULESCU: <i>Delavrancea the Stimulator</i> . 50 years since he died. (The great Romanian prose writer and playwright as a cultural stimulator, admirer of fine arts and folklore, lecturer and public speaker)	236
Vasile NETTEA: <i>George Barițiu, messager du liere roumain</i> . 75 ans depuis sa mort. (Aspects de son activité comme bibliographe, critique et historien littéraire du fondateur de la presse de Transylvanie)	238	Vasile NETEA: <i>George Barițiu, herald of the Romanian Book</i> . 75 years since he died. (Aspects from his activity as a bibliographer, critic, literary historian and founder of the Transylvanian press)	238
Ouvrages de spécialité: <i>Les bibliothèques roumaines dans un guide international; Bibliotecințe catalochi</i> (Les catalogues de bibliothèque); <i>Loschburg, W., Wegenhaupt, H., Penzold, L., Die Deutsche Staatsbibliothek und ihre Kostbarkeiten</i> (La Bibliothèque Allemande d'Etat et ses trésors); <i>Une remarquable initiative bibliographique</i>	240	Specialized Works: <i>The Romanian Libraries registered in an International Guide; Bibliotecințe catalochi; Loschburg, W., Wegenhaupt, H., Penzold, L., Die Deutsche Staatsbibliothek und ihre Kostbarkeiten; A noteworthy bibliographical initiative</i>	240